

รายงานการวิจัย

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

๒ กรกฎาคม ๒๕๖๘

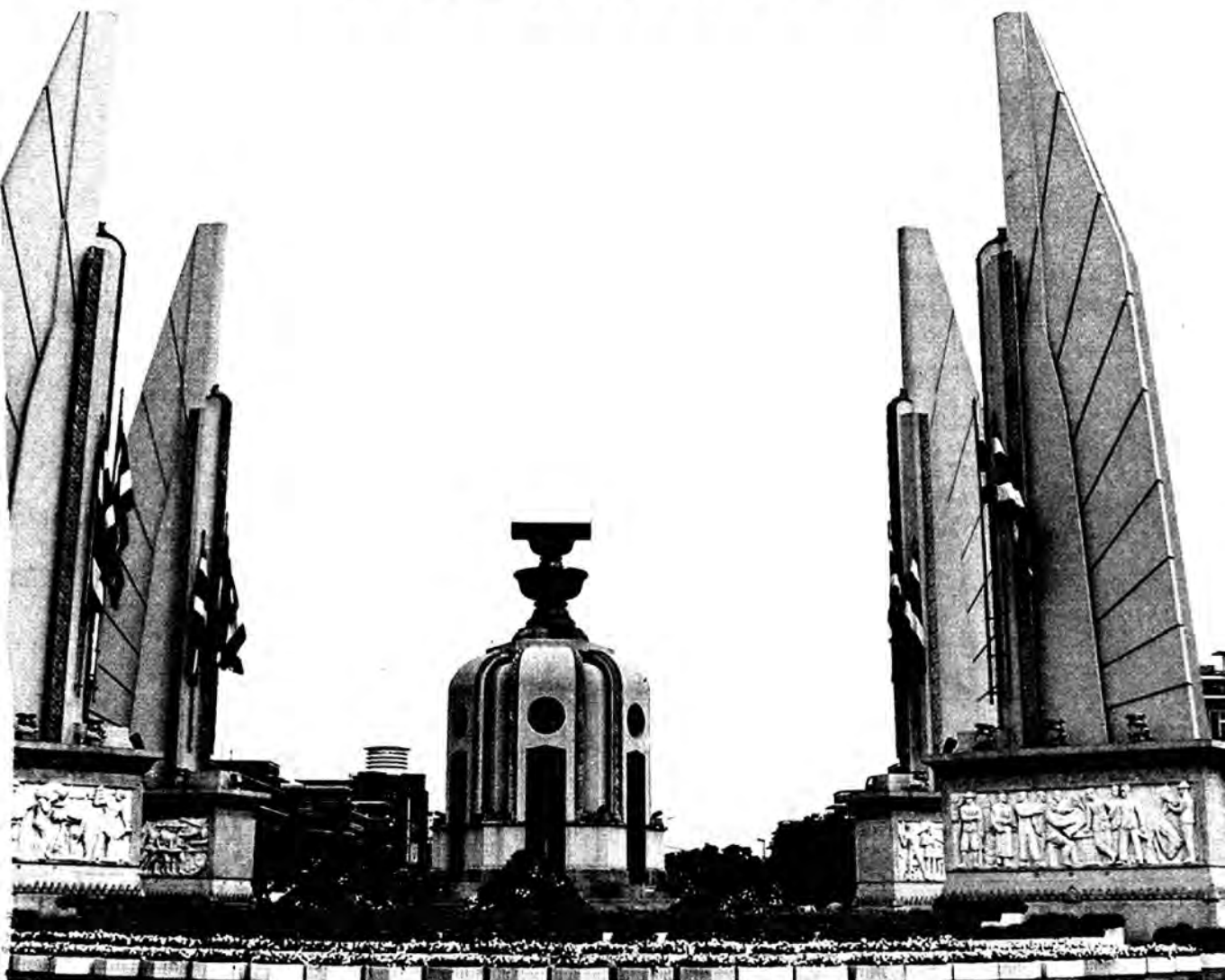
กรมการปกครอง
กระทรวงมหาดไทย

รายงานการวิจัย

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

๒ กรกฎาคม ๒๕๓๘

กรมการปกครอง
กระทรวงมหาดไทย

รายงานการวิจัย

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

2 กรกฎาคม 2538

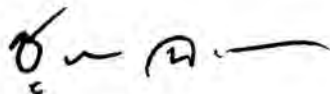
กรมการปกครอง
กระทรวงมหาดไทย

คำนำ

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นับได้ว่าเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่มีความสำคัญของการปกครองในระบบประชาธิปไตย ทั้งนี้เพราะการเลือกตั้งถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน และเป็นโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการใช้สิทธิอย่างอิสระเลือกผู้สมัครที่มีความเหมาะสมเข้าไปเป็นผู้แทนของประชาชนในสภา สำหรับประเทศไทยนั้นได้ให้ความสำคัญของการเลือกตั้งทุกครั้งที่ผ่านมา โดยพยายามดำเนินการจัดการเลือกตั้งให้เรียบร้อย บริสุทธิ์ ยุติธรรม รวมทั้งประชาสัมพันธ์ ณรงค์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งให้มากที่สุด

กระทรวงมหาดไทย โดยกรมการปกครอง ในฐานะเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยตรง ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเลือกตั้งดังกล่าว จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2538 (2 กรกฎาคม 2538) ประกอบด้วย รองอธิบดีกรมการปกครอง ฝ่ายบริหารราชการทั่วไป เป็น ประธานกรรมการ อธิการวิทยาลัยการปกครอง ผู้อำนวยการสำนัก และผู้อำนวยการกองต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็น กรรมการ ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน เป็น กรรมการและเลขานุการ โดยมี ศ.ดร.สุจิต บุญบงการ อาจารย์คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศ.ดร.ลิขิต ธีรเวคิน อาจารย์คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และนายสมบูรณ์ สุขสำราญ ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นที่ปรึกษาโครงการวิจัย ทำหน้าที่ศึกษา ค้นคว้าและวิจัยเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2538 (2 กรกฎาคม 2538) เพื่อให้ทราบถึงการรับรู้ข่าวสารการเลือกตั้ง พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง พฤติกรรมการซื้อขายเสียง ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการเลือกตั้ง และรวบรวมสถิติข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาวิเคราะห์ และเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการบริหารและการดำเนินการเลือกตั้งที่จะมีขึ้นในครั้งต่อไป ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กรมการปกครอง ขอขอบคุณผู้ที่ได้มีส่วนช่วยให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานผลการวิจัยฉบับนี้จะประโยชน์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้สนใจโดยทั่วไป ได้ใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

(นายชวรงค์ ฉายะบุตร)
อธิบดีกรมการปกครอง

บทคัดย่อ

การเลือกตั้งเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่มีความสำคัญ และเป็นเงื่อนไขพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากการเลือกตั้งเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง และแสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนในการกำหนดนโยบายในการปกครองประเทศ รวมทั้งเป็นการแสดงให้เห็นว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนอย่างแท้จริง

กรมการปกครอง ในฐานะเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยตรง จึงได้จัดทำโครงการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2538 (2 กรกฎาคม 2538) ขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อต้องการทราบถึง

1. ความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับข่าวสารการเลือกตั้ง
2. พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงของประชาชนทั่วไปและผู้ที่มีอายุ 18-19 ปี
3. พฤติกรรมการซื้อขายเสียง และปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อเสียง
4. ความคิดเห็นของผู้บริหารการเลือกตั้งระดับจังหวัด/กทม. อำเภอ/เขต
5. ความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
6. ปัญหาและอุปสรรคของการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ในระดับจังหวัดและอำเภอ
7. ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหาในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งต่อไป

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยข้าราชการกรมการปกครอง จากสำนัก กองต่าง ๆ ซึ่งได้รับการพิจารณาให้ข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการดำเนินการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2538 ได้ทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารการเลือกตั้งทั้งในระดับจังหวัด/กทม. อำเภอ/เขต กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในทุกภาค ภาคละ 3 จังหวัด (รวมทั้งกรุงเทพมหานคร) จังหวัดละ 2 อำเภอ เป็นอำเภอเมือง 1 อำเภอ และอำเภออื่น 1 อำเภอ (ในเขต กทม. 4 เขต) อำเภอละ 2 ตำบล ตำบลละ 2 หน่วยเลือกตั้ง (รวมในเขต กทม. 16 หน่วยเลือกตั้ง) เป็นจำนวนทั้งสิ้น 112 หน่วยเลือกตั้ง

ผลของการวิจัยมีดังต่อไปนี้

พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงของประชาชนในการเลือกตั้งครั้งนี้

1. ความรู้ของประชาชนที่เกี่ยวกับข่าวสารการเลือกตั้ง

- 1.1 แหล่งข่าวที่ทำให้ประชาชนทราบว่ามีการเลือกตั้ง ในวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 มากที่สุด คือ โทรทัศน์
- 1.2 แหล่งข่าวที่ทำให้ประชาชนทราบว่ามิใครเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งมากที่สุด คือ โบปลิว โปสเตอร์ และแผ่นโฆษณา
- 1.3 ประชาชนได้รับทราบว่าใครเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง ในช่วงเวลาหลังวันรับสมัครเลือกตั้ง
- 1.4 ประชาชนส่วนใหญ่เคยฟังการปราศรัยหาเสียงจากผู้สมัครรับเลือกตั้งในประเด็นต่าง ๆ มากที่สุด คือ นโยบายของพรรค และผู้สมัครรวมทั้งคุณสมบัติต่าง ๆ ของผู้สมัคร
- 1.5 ลักษณะการหาเสียงที่ไม่เหมาะสมที่ประชาชนพบเห็น มากที่สุด คือ โจมตีฝ่ายตรงข้าม

2. พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

- 2.1 การไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง คิดเป็นร้อยละ 90.2
- 2.2 เหตุผลที่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง คือ เพื่อรักษาสิทธิของตนตามระบอบประชาธิปไตย มากที่สุด
- 2.3 เหตุผลที่ไม่ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง คือ เบื่อหน่ายพฤติกรรมของนักการเมืองที่ผ่านมา มากที่สุด
- 2.4 ช่วงเวลาที่ประชาชนตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง คือ ก่อนที่จะถึงวันเลือกตั้งมากกว่า 3 วัน
- 2.5 ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งส่วนใหญ่ ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งด้วยวิจารณญาณของตนเอง
- 2.6 ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ใช้หลักเกณฑ์ในการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง คือ คำนี้ถึงพรรคการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

3. พฤติกรรมการซื้อขายเสียง และปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อขายเสียง

- 3.1 พฤติกรรมการซื้อขายเสียง เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งไปลงคะแนนเสียงให้พบว่า ยังมีพฤติกรรมที่เกิดขึ้นหลายอย่างแต่เป็นที่น่าสังเกตว่าการแจกเงิน ยังเป็นวิธีการที่นำมาใช้มากที่สุด
- 3.2 บุคคลที่ผู้สมัครใช้ในการหาคะแนนเสียง มากที่สุด คือ ตัวแทนของผู้สมัครรับเลือกตั้ง (หัวหน้าคะแนน)
- 3.3 สาเหตุที่ทำให้เกิดการซื้อขายเสียงมากที่สุด คือ ผู้สมัครต่าง ๆ เห็นว่าจำเป็นต้องมีเพื่อให้ตนเองชนะ

3.4 การตัดสินใจเลือกผู้สมัครที่ชื่อเสียงกับผู้สมัครที่ไม่ชื่อเสียงนั้น ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งส่วนใหญ่ จะเลือกผู้สมัครที่ไม่ชื่อเสียง

3.5 เมื่อผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง พบเห็นการซื้อขายเสียง จะแจ้งหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ เช่น องค์กรกลางฯ มากที่สุด

4. แนวความคิดที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

4.1 แนวความคิดเกี่ยวกับการให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไปประกอบอาชีพ/ศึกษาในต่างท้องที่ ให้สามารถลงคะแนนเสียง ณ หน่วยเลือกตั้งอื่นได้ ซึ่งผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งส่วนใหญ่ เห็นด้วยกับแนวความคิดนี้

4.2 แนวความคิดเกี่ยวกับการนับคะแนนเสียง ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการให้นับคะแนนที่หน่วยเลือกตั้งเดิม และไม่เห็นด้วยกับการนำหีบบัตรไปนับคะแนนเสียงที่อำเภอ หรือจังหวัด

ผลการสังเกตการณ์การเลือกตั้งระดับจังหวัดและอำเภอ

1. การใช้สื่อประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งในระดับจังหวัดและอำเภอ สื่อประชาสัมพันธ์ที่ใช้มากที่สุด คือ การประชุมชี้แจง

2. วิธีการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ที่ใช้มากที่สุดทั้งในระดับจังหวัดและอำเภอ คือ การใช้รถโฆษณา

3. พฤติกรรมการซื้อขายเสียง ที่พบมากทั้งในระดับจังหวัดและอำเภอ คือ การแจกเงิน

ความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

1. การได้รับการติดต่อจากผู้สมัครรับเลือกตั้งให้ช่วยหาเสียง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ไม่ได้รับการติดต่อจากผู้สมัครรับเลือกตั้ง

2. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า เงินไม่ใช่ว่าจะช่วยให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้รับเลือก

3. การมีบุคคลภายนอกติดต่อราษฎรให้ช่วยลงคะแนน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านส่วนใหญ่เห็นว่า มีบุคคลภายนอกติดต่อราษฎรให้ช่วยลงคะแนนเสียงให้

4. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ส่วนใหญ่เห็นว่าความสนใจของผู้ที่มีอายุ 18-19 ปี ที่มีต่อการเลือกตั้งอยู่ในระดับสูง

5. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เห็นว่าจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อยู่ต่างท้องที่ ที่กลับมาเลือกตั้งยังมีน้อย

6. ในด้านการประสานงานกับองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้รับการประสานงานปานกลาง และส่วนใหญ่ ไม่มีปัญหาในการประสานงานกับองค์กรเหล่านั้น

ความคิดเห็นของผู้บริหารการเลือกตั้งในระดับจังหวัด/กทม. อำเภอ/เขต

ในการสัมภาษณ์ผู้บริหารการเลือกตั้งระดับจังหวัด/กทม. อำเภอ/เขต มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการทราบถึงการบริหารการเลือกตั้ง โดยเน้นเรื่อง การประชาสัมพันธ์ณรงค์ให้ประชาชนไปเลือกตั้ง และปัญหาต่าง ๆ ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

1. **วิธีการประชาสัมพันธ์** ได้แก่ การประชุมชี้แจง การใช้สื่อต่าง ๆ การใช้มวลชน การรณรงค์โดยสถานศึกษา และใช้มาตรการเสริม เช่น การให้รางวัลแก่อำเภอที่ประชาชนมาใช้สิทธิเลือกตั้งตามเป้าหมายที่จังหวัดตั้งไว้ เป็นต้น

2. ปัญหาในการดำเนินการเลือกตั้ง

2.1 ปัญหาด้านงบประมาณ ได้แก่ งบประมาณค่าวัสดุ ค่าเครื่องเขียนแบบพิมพ์ ตั้งไว้ต่ำกว่าความเป็นจริง และไม่สอดคล้องกับราคาในท้องถิ่น งบประมาณที่อำเภอได้รับจัดสรรน้อย ไม่เพียงพอในการบริหารงานเลือกตั้ง

2.2 ปัญหาการประชาสัมพันธ์ คืองบประมาณในการประชาสัมพันธ์มีน้อย และระยะเวลาการเลือกตั้งกระชั้นชิด และ สื่อการประชาสัมพันธ์ของส่วนกลาง เช่น โปสเตอร์ เทป ที่จัดส่งให้จังหวัด/อำเภอ ค่อนข้างล่าช้า

2.3 ปัญหาการซื้อขายเสียง มีประเด็นที่น่าสนใจ คือ มีการใช้เล่ห์เหลี่ยม และวิธีการที่แยบยลในการซื้อขายเสียง เช่น การแจกสิ่งของโดยผ่านทางร้านค้า มีการพนันขันต่อเข้ามาเกี่ยวข้อง เป็นต้น

2.4 ปัญหาการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง คือ มีการประสานงานกันน้อย ความเป็นกลางของบุคลากรที่เป็นตัวแทนขององค์กรกลาง และเจ้าหน้าที่ในองค์กรหรือคณะกรรมการบางคณะไม่เข้าใจบทบาทที่ชัดเจนของตนเอง ทำให้เป็นอุปสรรคในการประสานงาน

2.5 ปัญหาการรักษาความสงบเรียบร้อย ได้แก่ อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ยังไม่เพียงพอ จึงต้องขอรับการสนับสนุนจากนอกพื้นที่ ปัญหาการประสานงานกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานนอกพื้นที่ที่เข้าไปปฏิบัติงานเพราะเจ้าหน้าที่เหล่านั้นไม่แจ้งให้ทราบ ทำให้เกิดการเข้าใจผิดกันได้ และอุปกรณ์การสื่อสารยังไม่เพียงพอ

2.6 ปัญหาการดำเนินการเกี่ยวกับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เช่น การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง การแจ้งย้ายเข้า-ออก และการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน

3. แนวความคิดในการนับคะแนนเสียง

3.1 การนับคะแนนที่หน่วยเลือกตั้งเดิม ฝ่ายที่เห็นด้วย ให้เหตุผลดังนี้ คือ ทำให้การนับคะแนนเป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว และเป็นไปโดยบริสุทธิ์ ยุติธรรม ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นสักขีพยาน ประชาชนสามารถตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ได้สะดวกในการรักษาความสงบเรียบร้อย และกรณีที่มีปัญหาเกิดขึ้นก็สามารถแก้ไขได้เฉพาะหน่วยนั้น ๆ

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย ให้เหตุผลดังนี้ คือ การซื้อขายเสียงกระทำได้ง่ายขึ้น ผู้นำท้องถิ่น หรือหัวหน้าคะแนน สามารถใช้อิทธิพลหรือนำการลงคะแนนเสียงได้สะดวกขึ้น

3.2 การนับคะแนนเสียงที่อำเภอหรือจังหวัด ฝ่ายที่เห็นด้วย ให้เหตุผลดังนี้ ช่วยป้องกันการซื้อขายเสียงในตำบล หมู่บ้าน สามารถวางระบบการนับคะแนนได้ง่ายและรัดกุม

ส่วนฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับการนับคะแนนเสียงที่อำเภอ หรือจังหวัด ให้เหตุผลดังนี้ คือ ไม่มีหลักประกันว่าจะช่วยป้องกันหรือแก้ไขปัญหาการซื้อขายเสียงได้ อาจเกิดการทุจริตขึ้นได้ง่าย เช่น ในระหว่างกระบวนการส่งหีบบัตร เป็นต้น ประชาชนไม่มีโอกาสทราบว่ ในตำบล หมู่บ้านของตนไปใช้สิทธิมากน้อยเพียงใด ไม่สะดวก

และประชาชนไม่มีส่วนร่วม ซึ่งอาจส่งผลให้ประชาชนไม่สนใจในการเลือกตั้งได้ การนับคะแนนอาจผิดพลาดได้ง่าย และล่าช้าเสียเวลา ขั้นตอนการปฏิบัติมากขึ้น และต้องใช้บุคลากรมากขึ้น

4. ความคิดเห็นอื่นๆ

4.1 การสั่งการและการตรวจติดตามของส่วนกลาง มีหนังสือสั่งการมากเกินไป และซ้ำซ้อน ทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดความสับสน การสั่งการยังไม่เป็นเอกภาพ และกระชั้นชิด ทำให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติไม่ทัน คณะตรวจติดตามงาน มีหลายคณะหลายชุดเกินไป

4.2 ด้านผู้สมัครรับเลือกตั้งและประชาชน คือ ปัญหาการซื้อขายเสียงยังคงมีอยู่ทั่วไป ผู้สมัครบางคนยังขาดคุณธรรมและความรับผิดชอบ เช่น การหาเสียง โจมตีบุคคลอื่น การทำร้ายหัวหน้าคณะ หรือผู้สมัครคู่แข่ง และใช้กลโกงต่าง ๆ เพื่อให้ชนะการเลือกตั้ง

4.3 การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ คือ การประกาศบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง ไม่มีการปฏิบัติที่ต่อเนื่อง ในภาวะปกติทำให้เมื่อมีการเลือกตั้ง เจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติงานหนัก และเกิดความผิดพลาดบกพร่อง รวมทั้งมีการเพิ่มชื่อ-ถอนชื่อในบัญชี จำนวนมาก

4.4 อื่น ๆ

เวทีปราศรัย หรือเวทีประชาธิปไตยที่ทางราชการจัดไว้ ไม่ได้รับความสนใจจากผู้สมัครรับเลือกตั้งเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านการให้ข่าวสารความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ควรให้มีการประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งอย่างต่อเนื่อง โดยผ่านสื่อที่สำคัญ 4 ลำดับแรก คือ 1. โทรทัศน์ 2. วิทยุ 3. ใบปลิว โปสเตอร์และแผ่นโฆษณา 4. หนังสือพิมพ์ และควรพิจารณาให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์

1.2 การประชาสัมพันธ์พรรคและตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง ควรใช้สื่อที่สำคัญ 4 ลำดับแรก คือ 1. ใบปลิว โปสเตอร์ และแผ่นโฆษณา 2. การหาเสียง 3. โทรทัศน์ และ 4. การปิดประกาศที่หน่วยเลือกตั้ง และควรเน้นประชาสัมพันธ์หลังวันเปิดรับสมัครเลือกตั้ง

2. การปราศรัยหาเสียง

2.1 การหาเสียงของพรรคหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง ควรเน้นเรื่องนโยบายพรรค และตัวผู้สมัคร และคุณสมบัติของผู้สมัครเป็นหลัก และไม่ควรถือหาเสียงโดยวิธีการโจมตีฝ่ายตรงข้าม เพราะจะทำให้ผู้เลือกตั้งเบื่อหน่ายพฤติกรรมของผู้สมัคร อันเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ผู้เลือกตั้งไม่ยอมไปใช้สิทธิ์

2.2 การหาเสียงที่ต่อเนื่อง จะมีผลต่อการตัดสินใจของผู้เลือกตั้งในการลงคะแนนให้ผู้สมัครฯ คนใดคนหนึ่ง

3. การที่ผู้เลือกตั้งส่วนใหญ่ตัดสินใจลงคะแนนเสียง โดยใช้วิจารณญาณของตนเองเป็นหลัก และเลือกผู้สมัครที่ไม่เชื่อเสียงนั้น เป็นผลดีต่อการแก้ไขปัญหาการซื้อขายเสียง หากได้มีการดำเนินการเผยแพร่ความรู้ให้เห็นถึงผลเสียของการซื้อขายเสียงดังกล่าวโดยตรงและอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการใช้สถาบันกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และครอบครัวให้เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาการซื้อขายเสียงด้วย

4. การที่ผู้เลือกตั้งมีแนวโน้มให้ความสำคัญกับพรรคการเมืองเพิ่มมากขึ้นในการตัดสินใจลงคะแนนนั้น จึงสมควรอย่างยิ่งที่ทางราชการจะต้องเสริมสร้างความรู้ด้านต่าง ๆ ให้กับประชาชนเกี่ยวกับความสำคัญของพรรคการเมือง และการเลือกตั้งในระบบพรรค และให้เห็นถึงสิทธิและหน้าที่ของตนตามระบอบประชาธิปไตยให้มากยิ่งขึ้น

5. ด้านพฤติกรรมการซื้อขายเสียงซึ่งส่วนใหญ่ยังคงเป็นการแจกเงิน และมีพฤติกรรมการซื้อขายเสียงโดยวิธีอื่นที่แยบยลมากขึ้น ทางราชการจึงควรหามาตรการในการป้องกันและปราบปรามให้ทันเล่ห์กลโกงเหล่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรได้มีการเก็บรวบรวมพฤติกรรมการซื้อขายเสียงในลักษณะต่าง ๆ และจัดฝึกอบรมวิธีการสืบสวนการกระทำผิดในลักษณะดังกล่าวให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบทั้งในภาวะปกติและช่วงที่มีการเลือกตั้ง

6. ในการดำเนินการกับผู้ที่มีพฤติกรรมซื้อสิทธิขายเสียงนั้น องค์กรกลางนับว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ จึงควรกำหนดบทบาทหน้าที่ในด้านนี้ให้แก่องค์กรกลางอย่างชัดเจน ในขณะเดียวกันควรหาทางกระตุ้นให้ประชาชนที่วางเฉยต่อพฤติกรรมเหล่านี้ได้มีส่วนช่วยในการขจัดปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียง และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเสริมสร้างบทบาทของฝ่ายปกครอง และตำรวจในการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนให้มากขึ้นด้วย

7. การบริหารการเลือกตั้งในระดับจังหวัด/อำเภอ มีปัญหาที่สำคัญ 6 ประการ ดังนี้

7.1 ปัญหาด้านงบประมาณ

7.2 ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์

7.3 ปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียง

7.4 ปัญหาการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

7.5 ปัญหาการรักษาความสงบเรียบร้อย

7.6 ปัญหาการดำเนินการเกี่ยวกับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

8. ควรมีการศึกษาความเป็นไปได้ที่จะแก้ไขกฎหมายให้ผู้เลือกตั้งที่ไปประกอบอาชีพ/ศึกษาในต่างท้องที่สามารถลงคะแนนเสียง ณ หน่วยเลือกตั้งอื่นได้

9. ในการนับคะแนนเสียงกลุ่มตัวอย่างประชาชนส่วนใหญ่ยังเห็นด้วยกับวิธีการนับคะแนนเสียงที่หน่วยเลือกตั้ง มากกว่าที่จะไปนับคะแนนที่อำเภอหรือจังหวัด ขณะที่ผู้บริหารการเลือกตั้งระดับอำเภอ/จังหวัด มีทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย จึงควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้โดยเฉพาะในโอกาสต่อไป

สารบัญ

หน้า

คำนำ	
บทคัดย่อ	
สารบัญ	
สารบัญตาราง	
บทที่ 1 บทนำ	1
สภาพปัญหาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ระยะเวลาดำเนินการ	2
งบประมาณ	2
ผู้รับผิดชอบโครงการ	2
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	3
การนำเสนอผลการวิจัย	3
บทที่ 2 ทฤษฎีและแนวความคิดที่เกี่ยวข้อง	5
ความสำคัญของการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย	5
พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง	5
ทฤษฎีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง	8
กระบวนการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	9
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	23
วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล	23
ขอบเขตการวิจัย	23
การสุ่มตัวอย่าง	24
การประมวลผลและวิเคราะห์ผลข้อมูล	27
บทที่ 4 บทวิเคราะห์	29
ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	29
ความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับข่าวสารการเลือกตั้ง	
- แหล่งข่าวที่ประชาชนรับทราบว่าจะมีการเลือกตั้ง	35
- แหล่งข่าวที่ประชาชนได้รับทราบว่ามีใครเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง	36

- ช่วงเวลาที่ประชาชนได้รับทราบว่ามีใครเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง	37
- การฟังการปราศรัยหาเสียงจากผู้สมัครรับเลือกตั้ง	38
- ประเด็นที่ประชาชนได้รับทราบจากการฟังการปราศรัยหาเสียงจากผู้สมัครรับเลือกตั้ง	39
- ความคิดเห็นของประชาชนกับวิธีการหาเสียงที่ไม่เหมาะสม	40
พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงของประชาชนในการเลือกตั้งครั้งนี้	41
- เหตุผลที่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง	45
- เหตุผลที่ไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง	46
- ช่วงเวลาที่ตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง	47
- บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง	48
- หลักเกณฑ์ในการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง	50
พฤติกรรมการซื้อขายเสียง และปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อขายเสียง	50
- พฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อจูงใจให้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง	51
- บุคคลที่ผู้สมัครใช้ในการหาคะแนนเสียงเลือกตั้ง	52
- สาเหตุที่ทำให้เกิดการซื้อขายเสียง	53
- การตัดสินใจเลือกผู้สมัครที่ซื้อเสียงกับผู้สมัครที่ไม่ซื้อเสียง	54
- การปฏิบัติเมื่อพบเห็นการซื้อขายเสียง	54
แนวคิดที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	55
- แนวความคิดเกี่ยวกับการให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไปประกอบอาชีพ/ศึกษาในต่างท้องที่สามารถลงคะแนนเสียง ณ หน่วยเลือกตั้งอื่นได้	55
- แนวความคิดที่เกี่ยวกับการนับคะแนนเสียง	56
ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี กับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป	58
ผลการสังเกตการณ์การเลือกตั้งระดับจังหวัดและอำเภอ	85
ความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	91
ความคิดเห็นของผู้บริหารการเลือกตั้งในระดับจังหวัด/กทม. และอำเภอ/เขต	96
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	101
สรุปผลการวิจัย	101
ข้อเสนอแนะ	107

ภาคผนวก	- ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 กรกฎาคม 2538	112
	- แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบสังเกตการณ์	153
	- คำสั่งในการปฏิบัติงานวิจัยการเลือกตั้ง	195
	- นโยบายการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2538	198
	- พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2538	199
	- คณะผู้จัดทำ	205

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 3.1	ขั้นตอนการจัดเก็บข้อมูลโครงการวิจัยการเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎร	25
ตารางที่ 3.2	แสดงพื้นที่การเก็บข้อมูลตามโครงการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	27
ตารางที่ 4.1	แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย	30
ตารางที่ 4.2	แสดงแหล่งข่าวที่กลุ่มตัวอย่างทราบว่าจะมีการเลือกตั้ง	35
ตารางที่ 4.3	แสดงแหล่งข่าวที่กลุ่มตัวอย่างได้รับทราบว่ามีใครเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง	36
ตารางที่ 4.4	แสดงช่วงเวลาของกลุ่มตัวอย่างได้รับทราบว่าใครเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง	37
ตารางที่ 4.5	แสดงการฟังการปราศรัยหาเสียงจากผู้สมัครของกลุ่มตัวอย่าง	38
ตารางที่ 4.6	แสดงประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างได้รับทราบจากการฟังการปราศรัยหาเสียง	39
ตารางที่ 4.7	แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างกับวิธีการหาเสียงที่ไม่เหมาะสม	40
ตารางที่ 4.8	แสดงการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในวันที่ 2 กรกฎาคม 2538	42
ตารางที่ 4.9	แสดงเหตุผลที่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของกลุ่มตัวอย่าง	45
ตารางที่ 4.10	แสดงเหตุผลที่ไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง	46
ตารางที่ 4.11	แสดงช่วงเวลาของกลุ่มตัวอย่างตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง	47
ตารางที่ 4.12	แสดงบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง	48
ตารางที่ 4.13	แสดงหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง	50
ตารางที่ 4.14	แสดงพฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อจูงใจให้กลุ่มตัวอย่างไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง	51
ตารางที่ 4.15	แสดงบุคคลที่ผู้สมัครใช้ในการหาคะแนนเสียง	52
ตารางที่ 4.16	แสดงสาเหตุที่ทำให้เกิดการซื้อขายเสียง	53
ตารางที่ 4.17	แสดงการตัดสินใจเลือกผู้สมัครที่ซื้อเสียงกับผู้สมัครที่ไม่ซื้อเสียง	54
ตารางที่ 4.18	แสดงการปฏิบัติเมื่อพบเห็นการซื้อขายเสียง	54
ตารางที่ 4.19	แสดงแนวคิดเกี่ยวกับการให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไปประกอบอาชีพ/ศึกษาในต่างท้องที่ สามารถลงคะแนนเสียง ณ หน่วยเลือกตั้งอื่นได้	55
ตารางที่ 4.20	แสดงแนวความคิดเกี่ยวกับการนับคะแนนที่หน่วยเลือกตั้งเดิม	56
ตารางที่ 4.21	แสดงแนวความคิดเกี่ยวกับการนับคะแนนที่อำเภอและจังหวัด	57
ตารางที่ 4.22	แสดงข้อมูลเพศของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี กับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป	58
ตารางที่ 4.23	แสดงข้อมูลแหล่งข่าวที่ทำให้ทราบว่ามีการเลือกตั้งในวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 ของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี กับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป	59

ตารางที่ 4.24	แสดงข้อมูลแหล่งข่าวที่ทำให้ทราบว่ามีใครเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี กับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป	61
ตารางที่ 4.25	แสดงข้อมูลช่วงเวลาที่ได้รับทราบว่ามีใครเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี กับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป	63
ตารางที่ 4.26	แสดงข้อมูลประเด็นที่ได้รับทราบจากการฟังการปราศรัยหาเสียงของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี กับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป	64
ตารางที่ 4.27	แสดงข้อมูลวิธีการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ไม่เหมาะสมจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี กับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป	65
ตารางที่ 4.28	แสดงข้อมูลไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 ของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี กับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป	67
ตารางที่ 4.29	แสดงข้อมูลเหตุผลที่ไปลงคะแนนเสียงของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี กับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป	68
ตารางที่ 4.30	แสดงข้อมูลช่วงเวลาที่ได้ตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี กับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป	70
ตารางที่ 4.31	แสดงข้อมูลบุคคลที่จูงใจต่อการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี กับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป	71
ตารางที่ 4.32	แสดงข้อมูลหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี กับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป	73
ตารางที่ 4.33	แสดงข้อมูลเหตุผลที่ไม่ไปลงคะแนนเสียงของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี กับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป	74
ตารางที่ 4.34	แสดงข้อมูลบุคคลที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งใช้ในการหาเสียงจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี กับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป	76
ตารางที่ 4.35	แสดงข้อมูลสาเหตุที่ทำให้เกิดการซื้อขายเสียงจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี กับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป	78
ตารางที่ 4.36	แสดงข้อมูลการตัดสินใจเลือกผู้สมัครที่ซื้อเสียงกับผู้สมัครที่ไม่ซื้อเสียงของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี กับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป	79
ตารางที่ 4.37	แสดงข้อมูลการปฏิบัติเมื่อพบเห็นการซื้อขายเสียงของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี กับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป	80
ตารางที่ 4.38	แสดงข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปประกอบอาชีพ/ศึกษาในต่างท้องที่สามารถลงคะแนนเสียง ณ หน่วยเลือกตั้งอื่นได้ ของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี กับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป	81

ตารางที่ 4.39	แสดงข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการนับคะแนนเสียงที่หน่วยเลือกตั้งเดิม ของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี กับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป	82
ตารางที่ 4.40	แสดงข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการนับคะแนนเสียงที่อำเภอ ของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีอายุ 18-19 ปี กับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป	83
ตารางที่ 4.41	แสดงข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการนับคะแนนเสียงที่จังหวัดของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีอายุ 18-19 ปี กับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป	84
ตารางที่ 4.42	แสดงผลการสังเกตการณ์การใช้สื่อประชาสัมพันธ์การเลือกตั้ง ในระดับจังหวัด และอำเภอ	87
ตารางที่ 4.43	แสดงผลการสังเกตการณ์วิธีการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง	88
ตารางที่ 4.44	แสดงผลการสังเกตการณ์พฤติกรรมการซื้อขายเสียง	90
ตารางที่ 4.45	แสดงข้อมูลจำแนกตามตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	91
ตารางที่ 4.46	แสดงการได้รับการติดต่อจากผู้สมัครฯ ให้ช่วยหาเสียง	92
ตารางที่ 4.47	แสดงความคิดเห็นว่าเงินเป็นปัจจัยที่ช่วยให้ผู้สมัครฯ ได้รับเลือกตั้ง	92
ตารางที่ 4.48	แสดงการมีบุคคลภายนอกติดต่อราษฎรให้ช่วยลงคะแนน	93
ตารางที่ 4.49	แสดงความสนใจของผู้ที่มีอายุ 18-19 ปี ต่อการเลือกตั้ง	93
ตารางที่ 4.50	แสดงจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อยู่ต่างท้องที่ที่กลับมาเลือกตั้ง	94
ตารางที่ 4.51	แสดงการประสานงานกับองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง	94
ตารางที่ 4.52	แสดงปัญหาในการประสานงานกับองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง	95

บทที่ 1

บทนำ

สภาพปัญหาและความสำคัญของปัญหา

ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย สถาผู้แทนราษฎรเป็นสถาบันทางการเมืองที่สำคัญอย่างยิ่งหรืออีกนัยหนึ่ง อาจกล่าวได้ว่าเป็นศูนย์กลางตัวแทนของประชาชนทั้งประเทศเป็นสถาบันของประชาชนทุกฝ่าย และสามารถสะท้อนปัญหาของประชาชนสู่รัฐบาลได้ สถาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนทั่วประเทศ จึงเป็นสถาบันทางการเมือง “หลัก” ของประชาชนในการใช้อำนาจอธิปไตย ซึ่งเป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ด้วยเหตุนี้ การเลือกตั้งจึงเป็นหัวใจสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทยที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ทั้งนี้เพราะการเลือกตั้งเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการเลือกสรรตัวแทนไปทำหน้าที่ทางการเมืองแทนตน รวมทั้งเป็นการระดมมติมหาชน และสร้างความชอบธรรมในการปกครองให้มีขึ้น

อย่างไรก็ตาม การเลือกตั้งจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญประการหนึ่งคือ ประชาชนให้ความสนใจไปใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างแท้จริงและพร้อมเพรียงกัน ซึ่งประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากการไปใช้สิทธิเลือกตั้งนั้นมีมากมายหลายประการด้วยกัน คือ

ประการแรก การไปใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างพร้อมเพรียง จะได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นตัวแทนของคนส่วนใหญ่อย่างแท้จริง แต่หากประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งกันน้อยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้ง ก็จะเป็นตัวแทนคนส่วนน้อย

ประการที่สอง การเลือกตั้งจะเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ ยุติธรรม หากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งแต่ละคนต่างพากันไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ผู้ที่จะไปแอบอ้างใช้สิทธิของผู้อื่นด้วยเจตนาทุจริตย่อมไม่อาจทำได้ แต่หากทุกคนนอนหลับทับสิทธิ์ก็จะเปิดโอกาสให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิแทนได้นอกจากนั้นถ้ามีผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งน้อยก็จะทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีอิทธิพลทางการเงินมีโอกาสได้รับเลือกตั้งมากขึ้น

ประการที่สาม เป็นการส่งเสริมให้คนที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาสมัครรับเลือกตั้งมากขึ้น ทั้งนี้เพราะประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งกันมากโอกาสที่คนดีมีความรู้ความสามารถจะได้รับเลือกตั้งก็มีมากขึ้น โดยไม่ต้องพะวงกับเรื่องการใช้อิทธิพลทางการเงิน

ประการที่สี่ เป็นการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพราะการเลือกตั้ง คือ หัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตย หากประชาชนพากันนอนหลับทับสิทธิ์ไม่ยอมไปเลือกตั้งก็เท่ากับว่าไม่ต้องการการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั่นเอง ซึ่งจะเป็นข้ออ้างให้ฝ่ายตรงข้ามถือโอกาสเข้ามาเปลี่ยนระบบการปกครองที่เป็นอยู่ได้

เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2538 ได้มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร โดย ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี นายชวน หลีกภัย ได้แถลงต่อประชาชนถึงสาเหตุแห่งการยุบสภาผู้แทนราษฎรดังนี้ “ในสภาวะการณ์ที่ผ่านมา ปรากฏว่าพรรคการเมืองต่าง ๆ หลายพรรค มีความแตกแยกจนไม่สามารถจะดำเนินการในทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นเหตุให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการบริหารราชการแผ่นดิน และการพัฒนาประเทศเป็นอย่างยิ่ง ถึงแม้ว่าจะมีการจัดตั้งรัฐบาลชุดใหม่ขึ้นอีกก็ตาม ปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวนี้ก็ไม่อาจสิ้นสุดลงได้อันจะนำมาซึ่งความเสื่อมโทรมของการปกครองในระบบประชาธิปไตย สมควรยุบสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไปชุดใหม่” จึงกำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปขึ้นในวันที่ 2 กรกฎาคม 2538

ในการเลือกตั้งครั้งนี้ถือได้ว่าเป็นประวัติศาสตร์ครั้งแรกของประเทศไทยที่กฎหมายรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้ผู้มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ มีสิทธิเลือกตั้ง จากความสำคัญของการเลือกตั้งและเหตุการณ์ที่นำไปสู่การเลือกตั้ง จึงนำศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนทั่วไปและผู้ที่มีอายุ 18-19 ปีด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อต้องการทราบถึง

1. ความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับข่าวสารการเลือกตั้ง
2. พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนทั่วไปและผู้ที่มีอายุ 18-19 ปี
3. พฤติกรรมการซื้อเสียงขายเสียง และปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อเสียง
4. ความคิดเห็นของผู้บริหารการเลือกตั้งระดับจังหวัด/กทม. อำเภอ/เขต
5. ความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
6. ปัญหาและอุปสรรคของการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ในระดับจังหวัด และอำเภอ
7. ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหาในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งต่อไป

ระยะเวลาดำเนินการ

ระหว่างเดือนมิถุนายน - กันยายน 2538 รวม 4 เดือน

งบประมาณ

จากกองการเลือกตั้ง กรมการปกครอง

ผู้รับผิดชอบโครงการ

กองวิชาการและแผนงาน และกองการเลือกตั้ง กรมการปกครอง

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบถึง

1. ความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับข่าวสารการเลือกตั้ง
2. พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนทั่วไปและผู้ที่มีอายุ 18-19 ปี
3. พฤติกรรมการซื้อเสียงขายเสียง และปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อเสียง
4. ความคิดเห็นของผู้บริหารการเลือกตั้งระดับจังหวัด/กทม. อำเภอ/เขต
5. ความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
6. ปัญหาและอุปสรรคของการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเลือกตั้งในระดับจังหวัดและอำเภอ
7. แนวทางแก้ไขปัญหาในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

การนำเสนอผลการวิจัย

ในการเสนอผลการวิจัย ประกอบด้วยหัวข้อตามลำดับ ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ กล่าวถึงสภาพปัญหา และความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ระยะเวลา ดำเนินการ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบโครงการ ผลที่คาดว่าจะได้รับ และการนำเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 ทฤษฎีและแนวความคิดที่เกี่ยวข้อง เป็นการเสนอเกี่ยวกับความหมายของการเลือกตั้ง ทฤษฎี พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ทฤษฎีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย เป็นการเสนอวิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล ขอบเขตของการวิจัย การสุ่มตัวอย่าง การประมวลผลและการวิเคราะห์ผลการวิจัย

บทที่ 4 บทวิเคราะห์ เป็นการเสนอข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง แสดงข้อมูลระหว่างประชาชนทั่วไปกับ ผู้ที่มีอายุ 18-19 ปี ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับข่าวสารการเลือกตั้ง พฤติกรรมลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ความคิดเห็นเกี่ยวกับ พฤติกรรมการซื้อเสียงขายเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถลงคะแนนเสียง ณ หน่วยเลือกตั้งอื่น ความคิดเห็นเกี่ยวกับการนับคะแนนเสียง รวมทั้งความคิดเห็นของผู้บริหารการเลือกตั้ง กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน และผลการสังเกตการณ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

บทที่ 5 บทสรุป และข้อเสนอแนะ

หน้าว่าง

บทที่ 2

ทฤษฎี และแนวความคิดที่เกี่ยวข้อง

ความสำคัญของการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย

การเลือกตั้งเป็นเงื่อนไขที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพราะการเลือกตั้งเป็นการแสดงออกซึ่งเจตนารมณ์ของประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศในอันที่จะมอบความไว้วางใจให้ตัวแทนของปวงชนไปใช้อำนาจแทนตน การออกเสียงเลือกตั้งเป็นสิทธิขั้นมูลฐานของมนุษย์ โดยเฉพาะในสังคมประชาธิปไตย อันจะเห็นได้เด่นชัดจากบทบัญญัติ ข้อ 21 (1) แห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) พอสรุปใจความสำคัญได้ว่า “เจตจำนงของประชาชนย่อมเป็นมูลฐานแห่งอำนาจของรัฐบาล ผู้ปกครอง เจตจำนงดังกล่าวต้องแสดงออกโดยการเลือกตั้งอันสุจริต ซึ่งจัดขึ้นเป็นครั้งคราวตามกำหนดเวลา ด้วยการลงคะแนนเสียงของชายหญิง โดยถือหลักคนละหนึ่งเสียงของชายหญิง โดยถือหลักคนละหนึ่งเสียงเท่ากัน และกระทำเป็นการลับด้วยวิธีการอื่นใดที่จะรับประกันในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้เป็นไปโดยเสรี”¹

พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

คำว่าพฤติกรรมทางการเมือง (Political behavior) เป็นศัพท์ที่นักรัฐศาสตร์ หรือผู้ที่สนใจศึกษาในแขนงวิชารัฐศาสตร์มีความเข้าใจและคุ้นเคยอยู่มากทีเดียว การใช้ศัพท์คำนี้ในทางปฏิบัติอาจจะมีบุคคลต่าง ๆ ให้ความหมายและขอบเขตของคำแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับความมุ่งหมายหรือเจตนาของบุคคลเหล่านั้นเป็นประการสำคัญ แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อกล่าวถึงพฤติกรรมทางการเมืองตามความหมายอย่างที่เข้าใจง่าย ๆ อาจจะหมายถึงตั้งแต่เรื่องของการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (อันเป็นจุดเริ่มแรกของการที่จะแต่งตั้งหรือยินยอมให้บุคคลเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย) การเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือองค์กรทางการเมือง การมีความสัมพันธ์ติดต่อกับนักการเมือง การอภิปรายหรือการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นในปัญหาการเมือง ตลอดจนความสนใจติดตามข่าวสารต่าง ๆ ในทางการเมือง เป็นต้น

เท่าที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า พฤติกรรมในการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมทางการเมือง ซึ่งมีปัญหาเกี่ยวกับระดับในการยอมรับหรือไม่ยอมรับต่อผู้แทนปวงชนหรือต่อรัฐบาลในระบอบประชาธิปไตย จึงอาจกล่าวได้ว่าพฤติกรรมในการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนเป็นส่วนที่สำคัญอย่างหนึ่งในบรรดาพฤติกรรมทางการเมืองทั้งหลาย

¹ กระมล ทองธรรมชาติ, การเมืองและการปกครองไทย (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2525), หน้า 201

การศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในระบบการเมืองต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็ระบบการเมืองประเภทใด ๆ ก็ตาม เป็นส่วนหนึ่งของความพยายามที่จะทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับการปกครอง ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับกระบวนการปกครอง นับได้ว่าเป็นหัวใจของกิจกรรมทางการเมืองทุกระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย

แต่อย่างไรก็ตาม การเลือกตั้งเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่มีปัจจัยเกี่ยวพันกันอย่างซับซ้อนยิ่ง ถ้าเป็นการเลือกตั้งที่มีการแข่งขันทางการเมืองสูงแล้ว ยิ่งมีการใช้เทคนิคและกลยุทธ์ต่าง ๆ ในกิจกรรมเลือกตั้งสูงตามไปด้วย นักรัฐศาสตร์ให้ข้อสังเกตว่าการเลือกตั้งในปัจจุบันนับวันแต่จะมีความซับซ้อนหรือมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องมากขึ้น มีคนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น มีการใช้เงินในการเลือกตั้งเป็นจำนวนมาก สร้างความสำคัญให้แก่องค์กรทางการเมืองต่าง ๆ มากขึ้น และที่สำคัญ คือ การเลือกตั้งได้สร้างความชอบธรรมให้กับการปกครองสมัยใหม่ได้อย่างดียิ่งสามารถกำหนดได้ทันทีว่าจะให้ใครหรือคนกลุ่มใดเป็นผู้ปกครอง²

ในการศึกษาเรื่องพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนนั้นได้มีการศึกษาวิจัยโดยนักวิชาการทั้งของต่างประเทศและของไทย กล่าวคือ

การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในช่วงสมัยแรก เช่น ของเมอร์เรียมและกอสเนล (Merriam and Gosnell) มุ่งศึกษาถึงอิทธิพลของสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคล (ที่บ่งชี้โดยระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และเพศ) ที่มีต่อการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การศึกษา พบว่ากลุ่มผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำจะมีความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมในทางการเมืองคล้ายคลึงกัน³

การศึกษาของลาซาร์สเฟลด์ (Lazarsfeld) และคณะ⁴ เมื่อ พ.ศ. 2487 และการศึกษาโดยวิธีเดียวกันของเบอร์เรลสัน (Berelson) และคณะ⁵ ได้ข้อสรุปเชิงทฤษฎีของพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหลายประการ เป็นต้นว่า การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งทำให้คนที่ตัดสินใจไว้แล้วว่าจะเลือกผู้สมัครคนใด เปลี่ยนใจไปเลือกผู้สมัครคนอื่นมีจำนวนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น และในจำนวนที่เปลี่ยนใจไปนั้น เป็นพวกที่ได้รับอิทธิพลจากความกดดันของกลุ่มที่นิยมพรรคการเมือง (กลุ่ม Primary) ยิ่งกว่าจะเป็นอิทธิพลของประเด็นนโยบายที่ใช้ในการหาเสียง นอกจากนี้ ยังพบว่า มีคนจำนวนเพียงเล็กน้อยเท่านั้นที่มีการสื่อสารติดต่อกับพรรคการเมืองที่ตนไม่สังกัด และที่สำคัญ คือ อาชีพ ที่อยู่อาศัย (ชนบท ในเมือง) ศาสนา และอุปนิสัยการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของบุคคลในอดีตเป็นตัวกำหนดที่สำคัญต่อพฤติกรรมการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของบุคคล

² James De. Barber, Citizen Politics : An Introduction to Political Behavior (Chicago : Markham Publishing, 1969), p.4 และดู พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, "กรอบการมองพฤติกรรมการเมือง", วารสารสังคมศาสตร์ ปีที่ 17 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มีนาคม 2523), หน้า 77-79

³ Charles E. Merriam and Harold F. Gosnell, Non-Voting : Causes and Methods of Control (Chicago : University of Chicago Press, 1924), pp. 132 - 135

⁴ Paul F. Lazarsfeld, Bernard Berelson, and Hazel Gandet, The People's Choice : How the Voter Makes Up His Mind in a Presidential Campaign (New York : Duell, Sloan & Pearce, 1944).

⁵ Bernard R. Berelson, Paul F. Lazarsfeld, and William M. McPhee Voting : A Study of Opinion Formation in a Presidential Campaign (Chicago : University of Chicago Press, 1954), p. 107

ลาซาร์สเฟลด์ กล่าวสรุปผลการศึกษของเขาในส่วนที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนความนิยมพรรคของประชาชนตอนหนึ่งว่า

การศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของการนิยมพรรคการเมืองของประชาชน ทำให้ทราบอัตราจำนวนของความนิยมพรรคและการเปลี่ยนแปลงการนิยมพรรคในแต่ละช่วงสมัยมีเพียงเล็กน้อย

“บุคคลพวกนี้ (พวกที่เปลี่ยนความนิยมพรรค) เป็นพวกที่สนใจการเลือกตั้งน้อยที่สุด สนใจรับฟังข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนน้อยที่สุดตัดสินใจเลือกใครล่าช้ากว่าพวกอื่น ชักชวนง่ายกว่าพวกอื่น และการชักชวนนั้นต้องทำโดยการติดต่อส่วนบุคคล ไม่ใช่ติดต่อโดยใช้ประเด็นนโยบายที่ใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง” และ “ความเข้าใจที่ว่าบุคคลที่เปลี่ยนใจไปเลือกผู้สมัครอื่นที่ตนไม่นิยมในระหว่างการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งเป็นการตัดสินใจที่ใช้เหตุใช้ผล ใช้สติสัมปชัญญะ และถูกชักจูงโดยประเด็นปัญหาที่ใช้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เป็นความเข้าใจผิดโดยสิ้นเชิง แท้ที่จริงนั้นกลับมีลักษณะตรงกันข้ามกับความเชื่อที่กล่าวมานั้นทั้งหมด”⁶

ผลการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดนั้น สรุปได้ว่า “บุคคลมีความนึกคิดทางการเมืองตามฐานะทางสังคมของตน” ซึ่งเป็นฐานสำคัญของทฤษฎีที่ว่าด้วยพฤติกรรมการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของบุคคลที่ได้พิสูจน์แล้วว่า การตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของบุคคลเป็นไปตามฐานะทางเศรษฐกิจสังคมของเขา หากใช่เพราะประเด็นปัญหาทางการเมืองที่เป็นนโยบายที่นำมาใช้ในการหาเสียงแต่ประการใด”

ในช่วงเวลาต่อมา แคมป์เบลล์ (Campbell) และคณะ ได้ให้ความสนใจศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง พอสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้⁷

การศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของการนิยมพรรค และการเปลี่ยนแปลงการนิยมพรรคในแต่ละช่วงสมัยมีเพียงเล็กน้อย

อิทธิพลของปัจจัยที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงสมัยที่มีต่อการเปลี่ยนความนิยมพรรคจากการศึกษา พบว่า นโยบายในประเทศและนโยบายต่างประเทศที่สำคัญในแต่ละช่วงสมัยจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงความนิยมพรรค นั่นคือการเปลี่ยนความนิยมพรรคที่แกว่งไปมาในแต่ละช่วงสมัยนั้นเกิดจากอิทธิพลของปัจจัยระยะสั้น (Short-term factors) และสิ่งนี้เองที่ทำให้ผลการเลือกตั้งแต่ละครั้งแตกต่างกันไปจากการเลือกตั้งครั้งอื่น ๆ และหากจะศึกษาในช่วงระยะเวลาที่ยาวออกไป ก็ จะพบความสมดุลในตัวของมันเอง สรุปได้ว่า ความนิยมพรรคของประชาชนเป็นตัวแปรสำคัญในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ส่วนปัจจัยระยะสั้นนั้นทำให้ผลการเลือกตั้งเปลี่ยนไปมาระหว่างสองพรรคใหญ่

⁶ Lazarsfeld, et al. loc. cit., p. 69

⁷ Angus Campbell, Gerald Gurin, and Warren E. Miller, *The Voter Decides* (Evanston: Row, Peterson, 1954); Angus Campbell, Philip E. Converse, Warren E. Miller, and Donald E. Stokes, *The American Voter* (New York: Wiley, 1960); and, *Elections and Political Order* (New York, Wiley, 1966)

สำหรับในประเทศที่กำลังพัฒนานั้น การศึกษาพบว่าเนื่องจากประชาชนส่วนหนึ่งไปลงคะแนนเสียง เพราะถูกชักจูงยิ่งกว่าการตัดสินใจด้วยตนเอง มีผลให้ชนชั้นต่ำที่อาศัยอยู่ในชนบทที่มีการศึกษาน้อย หรือกล่าวอย่างรวม ๆ ว่า ผู้มีฐานะเศรษฐกิจและสังคมต่ำไปลงคะแนนเสียงมากกว่าผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง ซึ่งอาศัยอยู่ในเมือง และเป็นผู้มีความรู้ต่อการเมืองในแง่ลบ สรุปได้ ว่าบุคคลที่อยู่ในฐานะทางเศรษฐกิจ-สังคมต่ำ ไปลงคะแนนเสียงด้วยการถูกระดม (mobilized) เป็นสำคัญ หากใช้เพราะความสำนึกของตนเองแต่อย่างใดไม่ ปัญหาต่อไปนี้ก็คือใครเป็นผู้ที่มีอิทธิพลสามารถชักจูงบุคคลเหล่านั้นให้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งคำตอบดังกล่าวนี้พอที่จะอธิบายได้ด้วยทฤษฎีที่ว่าด้วยชนชั้นนำในชุมชน สำหรับกรณีของประเทศไทยข้อมูลบ่งชี้ค่อนข้างน่าสนใจว่า กำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน คือผู้ที่มีบทบาทอย่างสำคัญในการกระตุ้นให้ประชาชนไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง^๘

นักสังคมศาสตร์ได้แบ่งทฤษฎีของการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ 1. ทฤษฎีปัจจัยตัวกำหนด (Deterministic Theories) 2. ทฤษฎีความสำนึกเชิงเหตุผล (Consciously rational Theories) และ 3. ทฤษฎีระบบ (Systems Theories)

1. ทฤษฎีปัจจัยตัวกำหนด

ทฤษฎีปัจจัยตัวกำหนดระบุว่า “ปัจจัยทางสังคมเป็นตัวกำหนดที่สำคัญของพฤติกรรมลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง” ทฤษฎีดังกล่าวเสนอว่าปัจจัยทางสังคมอันเป็นภูมิหลังของบุคคล ทั้งในระดับกว้างทั่วไปและเรื่อยลงมาจนถึงช่วงที่จะมีการตัดสินใจ มีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อพฤติกรรมลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง แนวความคิดที่เป็นพื้นฐานของทฤษฎีนี้ได้แก่ “ตัวแบบแรงผลักดันทางสังคม” (Social Forces) ของ พอล ลาซาร์สเฟลด์ “ทฤษฎีสานาม (Field Theory)” ของนักจิตวิทยา เคิร์ต เลวิน กล่าวอีกนัยหนึ่ง ทฤษฎีประเภทนี้เป็นการเสนอเงื่อนไขที่กำหนด “รูปแบบ” (pattern) ของพฤติกรรม^๙ ซึ่งไม่ได้มุ่งที่จะสรุปรวมเชิงนิรนัย (deductive generalization) หรือไม่ได้มุ่งที่จะทำนายพฤติกรรมในอนาคต หากให้ประโยชน์อย่างสำคัญในด้านการจัดตัวแปรอันหลากหลายที่เกี่ยวข้องกันในทางเศรษฐกิจ-สังคมให้เป็นระเบียบ

^๘ จรูญ สุภาพ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, รายงานการวิจัยประเมินผล พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และการบริหารการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างของจังหวัดบุรีรัมย์ 28 สิงหาคม 2527 (กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2527) หน้า 21

^๙ Robert T. Golembiewski, William A. Welsh, and William J. Crotty, A Methodological Primer for Political Scientists (Chicago : Rand McNally 1969), pp. 401 - 406

2. ทฤษฎีความสำนึกเชิงเหตุผล

ทฤษฎีความสำนึกเชิงเหตุผลเน้นที่ปฏิกริยาของความสำนึกตรรกะตรงของผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงที่มีต่อการบริหารการเลือกตั้ง นโยบายของพรรค และสภาพของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ลักษณะดังกล่าวคล้ายกับว่ากรอบความคิดเชิงเหตุผล (rational framework) ของผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งเสมือนกับการตัดสินใจของผู้บริโภคในทางเศรษฐศาสตร์ การศึกษาที่สำคัญเกี่ยวกับเรื่องนี้ ได้แก่ Economic Theory of Democracy ของ แอนโทนี ดาวน์¹⁰ และเรื่อง The Responsible Electorate ของคีย์¹¹

3. ทฤษฎีระบบ

ทฤษฎีระบบ เป็นการศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งโดยการพิจารณาเชิงระบบทั่วไปว่า ปัจจัยแวดล้อมที่เกิดขึ้นเฉพาะช่วงสมัยที่มีการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลระยะสั้น (Short-term forces) เช่น ความสนใจในตัวผู้สมัคร ความเห็นต่อนโยบายและปัญหาทางการเมือง ภาพพจน์ที่มีต่อการปฏิบัติงานของพรรค สถานการณ์ภายในและภายนอกประเทศ สภาพการแข่งขันของผู้สมัคร เป็นต้น จะผันแปรไปในแต่ละช่วงสมัยของการเลือกตั้ง เมื่อประมวลรวมกันแล้วจะมีผลต่อปัจจัยพื้นฐาน คือ ความนิยมพรรค ซึ่งอาจทำให้ผู้ลงคะแนนเสียงเปลี่ยนความนิยมพรรคจากพรรคหนึ่งไปยังอีกพรรคหนึ่ง เป็นการแกว่งออกจากสภาวะสมดุล “ปกติ” และเมื่อถึงการเลือกตั้งคราวต่อไป ก็มักจะแกว่งกลับโดยนัยเดียวกันเช่นนี้เรื่อยไป¹²

นอกจากทฤษฎีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแล้ว สิ่งสำคัญก่อนที่จะมีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งก็คือ กระบวนการตัดสินใจเลือกตั้ง ซึ่งมีผู้ทำการศึกษาไว้ ดังนี้

กระบวนการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนดังต่อไปนี้¹³

ขั้นตอนที่ 1 การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งและข่าวสารเกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักเกณฑ์และการให้นำหนักของหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินและการจัดลำดับผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ขั้นตอนที่ 4 การตัดสินใจสุดท้าย ที่จะลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครคนใดคนหนึ่ง

รายละเอียดของแต่ละขั้นตอนในกระบวนการตัดสินใจเลือกตั้ง มีดังต่อไปนี้

¹⁰ Anthony Downs, The Economic Theory of Democracy, (New York : Harper, 1957), p. 57

¹¹ V.O. Key Jr., The Responsible Electorate: Rationality in Presidential Voting (Cambridge : Harvard University Press, 1960 p. 125 – 130

¹² ดูการวิเคราะห์ใน Milton C. Cummings, Congressmen and Electorate : Elections for the United States House and President 1920 – 1964 (New York : Free Press, 1966) - และ Campbell et al., Elections and the Political Order, ch. 7

¹³ สัมฤทธิ์ ราชสมณะ, กระบวนการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วิทยานิพนธ์ (กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พ.ศ. 2530) หน้า 36-71

ขั้นตอนที่ 1 การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งและข่าวสารเกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ขั้นตอนนี้ เป็นขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ ขั้นตอนของการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ซึ่งจะเริ่มจากการได้รับข่าวสารว่าจะต้องมีการเลือกตั้ง การได้รับทราบข่าวสารของการสมัครรับเลือกตั้ง การได้ทราบข่าวสารเกี่ยวกับตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง และนโยบายต่าง ๆ ของพรรคการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งในการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งนั้น ประชาชนในชนบทได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง โดยผ่านสื่อ หรือช่องทางใดบ้างและข่าวสารต่าง ๆ ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือเกี่ยวกับพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง ประชาชนเลือกรับข่าวสารในลักษณะใดจนกระทั่งนำข่าวสารนั้นไปเป็นหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง ให้เหลือเท่ากับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ต้องการจะลงคะแนนเสียงให้ จากสื่อหรือช่องทางหลาย ๆ ทางนั้นประชาชนเลือกที่จะเชื่อข่าวสารจากแหล่งใดมากที่สุด และลักษณะของข่าวสารที่ผ่านไปสู่อผู้ลงคะแนนเสียงนั้นก็จะเป็นลักษณะข่าวสารที่หลากหลาย หลายแง่หลายมุมเพื่อที่จะจูงใจให้ลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครคนใดคนหนึ่ง ประชาชนเลือกที่จะรับข่าวสารลักษณะใดมาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพื่อที่จะลงคะแนนเสียงให้

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักเกณฑ์และการให้น้ำหนักของหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

เมื่อผู้ลงคะแนนเสียงยอมรับว่าจะต้องมีการตัดสินใจ และได้รับข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือนโยบายของพรรคการเมืองที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสังกัดอยู่หรือผู้ลงคะแนนเสียงที่ผูกพันกับพรรคการเมืองหรือผูกพันผู้สมัครรับเลือกตั้ง ก็จะสร้างหลักเกณฑ์ในการที่จะคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพื่อที่จะคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ตนเองถูกใจมากที่สุด ให้เหลือจำนวนเท่ากับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมีได้ หรือเท่าที่ตนเองต้องการจะลงคะแนนเสียงให้ ผู้ลงคะแนนเสียงก็จะมาสร้างหลักเกณฑ์ของตนเองว่าในการลงคะแนนเสียงครั้งนี้จะให้ความสำคัญกับพรรคการเมือง หรือให้ความสำคัญกับคุณสมบัติส่วนตัวของคุณ ในขั้นตอนนี้จะเริ่มมีการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เพื่อให้ผู้ลงคะแนนเสียงเห็นชอบกับตัวผู้สมัคร ข่าวสารต่าง ๆ ทั้งในด้านส่วนตัวของผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือนโยบายของพรรคการเมือง ก็จะเริ่มเข้าสู่ประชาชนผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ประชาชนผู้ลงคะแนนเสียงก็จะเริ่มประเมินข่าวสารต่าง ๆ ที่ได้รับมานั้น สอดคล้องกับหลักเกณฑ์หรือจุดมุ่งหมายของผู้ลงคะแนนเสียงหรือไม่ ผู้ลงคะแนนเสียงบางคนอาจจะให้ความสำคัญกับนโยบายของพรรคการเมือง บางคนให้ความสำคัญกับคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินและการจัดลำดับผู้สมัครรับเลือกตั้ง

เมื่อได้กำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ และให้น้ำหนักของหลักเกณฑ์ที่ใช้ ในการลงคะแนนเสียงแล้วตามทีผู้ลงคะแนนเสียงใช้เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง หลังจากนั้นจะเป็นการประเมินผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคน (หรือเท่าที่ผู้ลงคะแนนเสียงจะประเมิน) ว่า ตามหลักเกณฑ์ที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนควรจะได้รับการประเมินเท่าไร ตามการประเมินของผู้ลงคะแนนเสียงแต่ละคน

ขั้นตอนที่ 4 การตัดสินใจสุดท้ายที่จะลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครคนใดคนหนึ่ง

ในขั้นตอนนี้ ตามปกติแล้วผู้ลงคะแนนเสียงจะตัดสินใจลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครที่มีคะแนนรวมจากการประเมินมากที่สุด แต่ในขั้นตอนนี้อาจจะมีเหตุการณ์บางอย่างเข้ามาสอดแทรก คือ ผู้ลงคะแนนเสียงบางคนอาจจะลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตามอิทธิพลของสิ่งของ เงินทอง ที่ได้รับจากหัวคะแนน ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งเงินและสิ่งของนี้อาจจะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจลงคะแนนเสียง ให้ผู้สมัครคนใดคนหนึ่งด้วย กล่าวคือ ถึงแม้ว่าจะมีขั้นตอนในกระบวนการตัดสินใจเลือกตั้งมาโดยตลอด จนกระทั่งได้ตัวผู้สมัครที่ได้รับการประเมินสูงสุด แต่เมื่อรับเงินหรือสิ่งของไปแล้ว อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจไปลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครที่ตนเองรับสิ่งของ เงินทองมาก็ได้

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Dahl ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชน พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นตามลักษณะดังต่อไปนี้¹⁴

1. ผู้ที่มีรายได้สูง มีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำ
2. ผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมสูงมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมต่ำ
3. ผู้ที่มีการศึกษาสูง มีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำ
4. ผู้ที่มีอาชีพประกอบธุรกิจ การค้าและนักบริหาร มีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่มีอาชีพด้านการ

ใช้แรงงาน

5. ผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง มีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเสื่อมโทรม

Lipset ได้ทำการศึกษาการเลือกตั้งในกลุ่มประเทศประชาธิปไตยในซีกโลกตะวันตกพบว่า ลักษณะทางสังคม มีความเกี่ยวข้องกับการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งมากขึ้นตามลักษณะดังต่อไปนี้¹⁵

1. ผู้ที่มีรายได้สูงมากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำ
2. ผู้ที่มีการศึกษาสูงมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำ
3. ผู้ที่มีอาชีพธุรกิจ ลูกจ้างในสำนักงาน ข้าราชการ เกษตรกร ที่ทำการผลิตเพื่อการค้าขายผู้ที่ทำงานในเมืองแร่ มากกว่าผู้ที่เป็นคนงานไร้ฝีมือ คนรับใช้ผู้ที่ทำงานด้านบริการ ชาวไร่ ชาวนา และเกษตรกรที่ทำการผลิต

เพื่อการยังชีพ

4. ชายมากกว่าหญิง
5. ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 35 ปีขึ้นไป มากกว่าผู้มีอายุน้อยกว่า 35 ปี
6. ผู้ที่สมรสแล้วมากกว่าผู้ที่เป็นโสด
7. ผู้ที่ชอบการสมาคมมากกว่าผู้ที่แยกตัวออกจากสมาคม

¹⁴ Robert A. Dahl, Who Govern, pp. 170–275

¹⁵ S.M. Lipset, Political Man : The Social Case of Politicals, P 84

Altord และ Regenstreif ได้ทำการสำรวจถึงข้อมูลการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2496, 2501, 2505 และ 2506 ของประเทศแคนาดาพบว่า ความสนใจและการลงคะแนนเสียงของเพศหญิงมีน้อยกว่าเพศชาย และเพศหญิงมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนความตั้งใจก่อนการเลือกตั้งมากกว่า

ศูนย์วิจัยของมหาวิทยาลัยมิชิแกน ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องทัศนคติทางการเมืองกับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองพบว่า¹⁶

1. ผู้ที่มีความสนใจทางการเมืองมากมีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่ไม่สนใจทางการเมือง โดยพบว่าในกลุ่มผู้ที่สนใจทางการเมืองมากที่สุดจะมีเพียง 9% ที่ไม่ไปออกเสียงเลือกตั้ง และมีถึง 27% ที่ไปออกเสียงเลือกตั้ง และช่วยหาเสียงในระหว่างก่อนเลือกตั้ง ส่วนในพวกที่สนใจการเมืองน้อยที่สุดนั้นมีถึง 47% ที่ไม่ไปออกเสียง และมีเพียง 4% เท่านั้น ที่ไปออกเสียงและช่วยหาเสียง¹⁷

2. ผู้ที่มีความเลื่อมใสในพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่งเป็นพิเศษ มีแนวโน้มที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้อื่น

3. ผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูงมักจะสนใจทางการเมือง และมีความปรารถนาทางการเมือง คือ อยากจะให้การเมืองเป็นไปในรูปแบบนี้ด้วย

Bone และ Ronney ได้ทำการศึกษากการไปใช้สิทธิเลือกตั้งประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริการะหว่าง พ.ศ. 2499-2501 พบว่า¹⁸ บุคคลยิ่งมีอายุสูงขึ้นจะยิ่งสนใจการเมืองมากขึ้น มีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น มีความกระตือรือร้นมากขึ้น และถ้าพ่อกับแม่มีความคิดเห็นในเรื่องการเลือกตั้งตรงกับลูก ลูกก็จะมีความคิดเห็นตรงกับพ่อแม่ด้วย ถ้าพ่อกับแม่มีความคิดเห็นต่างกัน ลูกก็จะมีความคิดเห็นต่างกันไปด้วย แต่ส่วนใหญ่แล้วลูกจะลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตรงกับพ่อแม่

ผู้ที่เขียน American Voting Behavior ให้ข้อสรุปว่า¹⁹

1. พ่อแม่ที่กระตือรือร้นทางการเมืองมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งของเด็กมากกว่าพ่อแม่ที่ไม่กระตือรือร้น

2. บิดาที่มีความมั่นใจทางการเมืองมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในพฤติกรรมการเลือกตั้งของลูก

3. บิดาที่ไม่สนใจและให้ความสมหวังต่อลูกในเรื่องความรัก การพึ่งพาตลอดจนละเอียดต่อลูกที่สนใจทางการเมือง ไม่สามารถสร้างความเห็นทางการเมืองต่อลูก

¹⁶ ณรงค์ สินสวัสดิ์, การเมืองการปกครองไทย (กรุงเทพฯ แพร่พิทยา, 2520), หน้า 110

¹⁷ ณรงค์ สินสวัสดิ์, จิตวิทยาการเมือง, หน้า 111

¹⁸ วิภากรณ์ ปราโมช ณ อุษยา, การศึกษาเรื่องทัศนคติทางความรู้ความเข้าใจและสนใจในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในเขตกรุงเทพมหานคร, วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, หน้า 17-18

¹⁹ Burdick Engene, American Voting Behavior. P. 413

4. พ่อแม่ประเภทที่มีความสำคัญทางการเมือง จะมีส่วนช่วยทำให้ลูกสำคัญทางการเมืองด้วย Robert Lane ได้รวบรวมผลการศึกษามาจากสถานศึกษาต่าง ๆ พบว่า²⁰

1. คนที่มีการศึกษาสูง มักจะรู้ความเป็นไปหรือข่าวคราวความเคลื่อนไหวทางการเมืองดีกว่าคนที่มีการศึกษาต่ำกว่า

2. เด็กอาจจะเปลี่ยนพรรคการเมืองที่เคยนิยมได้

3. ผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงขึ้นโดยเฉพาะผู้เข้ามหาวิทยาลัย มีแนวโน้มที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น ไปเลือกตั้ง ช่วยผู้สมัครบางคนหาเสียง หรือเข้าร่วมโดยวิธีอื่น ๆ

4. Lipset ได้ทำการศึกษาถึงระดับความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อความมั่นคงของระบบการปกครองระบอบประชาธิปไตย พบว่า การพัฒนาหรือความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจนั้นมีความสัมพันธ์โดยตรงต่อความเป็นประชาธิปไตย หรือเป็นรากฐานสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย²¹

วิภาภรณ์ ปราโมช ณ อยุธยา ได้ศึกษาเรื่องทัศนคติทางการเมือง ความรู้ ความเข้าใจ และความสนใจในการเลือกตั้งของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2519 พบว่า²² ปัจจัยทางประชากรและทางสังคมที่มีอิทธิพลเด่นชัดต่อความรู้ ความเข้าใจ ความสนใจทางการเมือง การเลือกตั้งของประชาชนก็คือ เพศ ระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ-สังคม นอกจากนี้ยังพบว่าความรู้ความเข้าใจในระบบการเมืองแบบรัฐสภา กับทัศนคติทางการเมือง และการปกครองระบอบประชาธิปไตย ความสนใจในทางการเมืองกับทัศนคติมีความสัมพันธ์กับการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

พรศรี ใจชื่อ ได้ศึกษาที่หมู่บ้านฝายน้อย ตำบลพิชัย อำเภอเมืองลำปาง พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ได้แก่²³

1. คุณลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจ-สังคม ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเรื่อง เพศ อายุ สถานภาพในครอบครัว การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน และระดับมาตรฐานการดำรงชีพของครอบครัวผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

2. การได้รับการประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งจากสื่อมวลชนและบุคคล อาทิ เจ้าหน้าที่ของอำเภอ ผู้สนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้ง ญาติ เพื่อนบ้าน และวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์

²⁰ ณรงค์ สินสวัสดิ์, จิตวิทยาการเมือง, หน้า 30

²¹ ชัยอนันต์ สมุทวณิช, ประชาธิปไตย สังคมนิยม คอมมิวนิสต์กับการเมืองไทย หน้า 68-69

²² วิภาภรณ์ ปราโมช ณ อยุธยา, การศึกษาเรื่องทัศนคติทางความรู้ความเข้าใจและความสนใจในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในเขตกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, หน้า 155-159

²³ พรศรี ใจชื่อ, ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง, วิทยานิพนธ์ หน้า ก-ข

3. ความสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ความคาดหวังจากบุคคลอื่น ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง และความสนใจทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

Robert Elcock ได้สรุปการวิจัยว่า “ถ้าหากเป็นสมาชิกของสมาคมหรือองค์การก็แน่ใจได้ว่าบุคคลนั้นจะไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง²⁴ ส่วน กมล สมวิเชียร เห็นว่า กลุ่มผลประโยชน์ เช่น กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ส่วนใหญ่ในเมืองไทยไม่มีความสนใจในกิจกรรมทางการเมือง และไม่ต้องการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมือง การรวมตัวเป็นกลุ่มก้อนไม่น่าที่จะเป็นผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยในประเทศไทยแต่อย่างใด²⁵

สุนทร พูนเอียด ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาในวิทยาลัยครู กลุ่มภาคใต้ พบว่า²⁶

1. นักศึกษาที่ศึกษาสาขาวิชาทางสังคมศาสตร์ มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักศึกษาที่ศึกษาทางมนุษยศาสตร์และวิทยาศาสตร์

2. นักศึกษาที่มีการพูดคุยกับกลุ่มเพื่อนเรื่องการเมืองและการได้รับฟังข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนจำนวนมาก มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักศึกษาที่มีการพูดคุยกับกลุ่มเพื่อนเรื่องการเมืองและการได้รับฟังข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนจำนวนครั้งน้อย

3. เพศ ศาสนา ภูมิลำเนา และลักษณะของการได้รับการเลี้ยงดู จะไม่มีอิทธิพล ทำให้การมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาแตกต่างกัน

เสรี วงษ์มณฑา ได้ศึกษาการได้รับข่าวสารทางการเมืองกับการรับรู้ถึงความสำคัญทางการเมืองของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เมื่อปี พ.ศ. 2521 พบว่า การที่นักศึกษาเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ และโทรทัศน์นั้น จะมีความสัมพันธ์กันกับการรับรู้ถึงความสำคัญทางการเมือง ยิ่งคนที่ให้ความสนใจและรับฟังข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนมากเท่าไร ก็จะมีแนวโน้มตระหนักถึงความสำคัญของการเมืองมากตามไปด้วย²⁷

ในการศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2522 ของ สุจิต บุญบงการ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว พบว่า ผู้ที่อยู่ในสถานะทางเศรษฐกิจ และสังคมต่ำมีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนนเสียงมากกว่าผู้ที่อยู่ในสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง ผู้ที่อยู่ในเขตชนบทมีแนวโน้มไปลงคะแนนสูงกว่าผู้ที่อยู่ในเมืองใหญ่ที่มีความเจริญสูงอย่างกรุงเทพมหานคร และผู้ไปลงคะแนนเสียงส่วนใหญ่ไปออกเสียงเลือกตั้ง เพราะสำนึกในหน้าที่ของพลเมืองดีมากกว่าที่จะให้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารประเทศหรือต้องการผลักดันให้คนที่ตนต้องการเป็นรัฐบาล การไปลงคะแนนเสียงดังกล่าวจึงยังไม่ใช่กิจกรรมของการแสดงออกถึงความมีประสิทธิภาพทางการเมือง (Political efficiency) ดังนั้น ลักษณะของการไปลงคะแนนเสียง จึงมีแนวโน้มแบบมีส่วนร่วมโดยถูกชักจูง (mobilized participation)

²⁴ พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว “กรอบการมองพฤติกรรม” วารสารสังคมศาสตร์ ปีที่ 17 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มีนาคม 2523), หน้า 84.

²⁵ กมล สมวิเชียร, ประชาธิปไตยกับสังคมไทย หน้า 35.

²⁶ สุนทร พูนเอียด, ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักศึกษาในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคใต้, วิทยานิพนธ์ปริญญาโท หน้า 57-68.

²⁷ บุญเลิศ ศุภติลา “สื่อมวลชนพลังแฝงในการพัฒนาการเมืองที่ถูกลืม” วารสารธรรมชาติ 8 (2) หน้า 30-34.

นอกจากนั้น การวิจัยดังกล่าวยังพบว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมมีผลต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียง คือ ผู้ที่อยู่ในชนบทที่มีการศึกษาน้อย รายได้น้อย มีโอกาสถูกชักจูงให้ไปลงคะแนนเสียงได้ง่ายกว่าผู้ที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้ที่มีการศึกษาสูง มีฐานะทางเศรษฐกิจดี และมีอายุอยู่ในวัยกลางคน ผู้ที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร มีการศึกษาสูง และเป็นเพศชาย มีแนวโน้มไปลงคะแนนเสียง โดยเลือกเป็นพรรคและค่านึงถึงนโยบายของพรรค มากกว่าผู้ที่อยู่ในเขตชนบท ที่ประกอบอาชีพกสิกรรมและมีการศึกษาน้อย ซึ่งลงคะแนนเสียงโดยคำนึงถึงตัวบุคคล เป็นสำคัญ²⁸

จากการวิจัยพฤติกรรมการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2522 ปรากฏว่า ผู้ที่ไม่ไปลงคะแนนเสียงมีจำนวนไม่น้อยที่อ้างว่า ตนไม่ไปใช้สิทธิเพราะติดธุระจำเป็น²⁹ ซึ่งเป็นการแสดงว่าบุคคลเหล่านั้นเห็นว่าการเลือกตั้งไม่สำคัญ ส่วนผู้ที่ไปลงคะแนนเสียงก็ไป เพราะเห็นว่าเป็นหน้าที่ของพลเมือง รวมทั้งผู้ที่มีการศึกษาสูงด้วย แสดงว่าการศึกษาไม่ได้มีผลให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเห็นความสำคัญของการเลือกตั้งมากขึ้น การศึกษามีผลแต่เพียงทำให้เขามีความตระหนักในหน้าที่พลเมืองมากขึ้นเท่านั้น นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ที่มีความสนใจทางการเมืองและการเลือกตั้งมีแนวโน้มไปลงคะแนนเสียงมากกว่าผู้ที่ไม่สนใจ แต่ก็มีจำนวนไม่น้อยที่ไปลงคะแนนเสียงทั้ง ๆ ที่ไม่สนใจในความเคลื่อนไหวทางการเมืองและการเลือกตั้ง หรือสนใจแต่เพียงเล็กน้อย

ในด้านความรู้สึกต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้วิจัยพบว่า ผู้ที่มีความรู้สึกหรือทัศนคติในทางลบต่อการเมืองไทยต่อผลงานของรัฐบาล และต่อผลงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต่างก็ไปลงคะแนนเสียงพอ ๆ กับผู้ที่มีทัศนคติในทางบวก ในเรื่องเหล่านี้ผู้ที่มีทัศนคติในทางลบมักเป็นผู้ที่มีการศึกษาสูงและอยู่ในเขตกรุงเทพฯ

สำหรับการศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทย ในปี พ.ศ. 2526 ของ สุจิต บุญบงการ และพรรคดี ผ่องแผ้ว³⁰ พบว่า มีความสอดคล้องกับการศึกษาพฤติกรรมการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2522 ในส่วนของปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียง คือ

เพศ เพศชายไปลงคะแนนเสียงโดยตัดสินใจได้เร็วกว่าเพศหญิงเล็กน้อยว่าจะเลือกผู้สมัครคนใด เลือกโดยคำนึงถึงพรรคมากกว่าบุคคล และในการเลือกพรรคหนึ่งพรรคใด มักคำนึงถึงนโยบายของพรรคมากกว่าผู้ลงคะแนนเพศหญิง และมีความเป็นตัวของตัวเองในการตัดสินใจเลือกผู้สมัครมากกว่าเพศหญิงเล็กน้อย นอกจากนี้ยังตัดสินใจเลือกผู้หนึ่งผู้ใดได้เร็วและแน่นอนกว่าเพศหญิงเล็กน้อย

²⁸ สุจิต บุญบงการ และ พรรคดี ผ่องแผ้ว, รายงานการวิจัยเรื่องพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทย พ.ศ. 2522" (เสนอต่อจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2525), หน้า 196-7.

²⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 83-84.

³⁰ สุจิต บุญบงการ และ พรรคดี ผ่องแผ้ว, พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทย (กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พ.ศ. 2527), หน้า 224-254.

อายุ ผู้ที่มีอายุในวัยกลางคนและวัยหนุ่มวัยสาวมีแนวโน้มเลือกพรรคมากกว่าเลือกตัวบุคคลส่วนผู้ที่มีอายุมีแนวโน้มสนใจเลือกตัวบุคคล กลุ่มวัยกลางคน (31-50 ปี) มักจะมีแนวโน้มเลือกพรรคหนึ่งพรรคใดโดยคำนึงถึงนโยบายของพรรคมากกว่าผู้ที่สูงอายุหรือผู้ที่อยู่ในวัยหนุ่มสาว

การศึกษา ปรากฏว่า มีผลอย่างมากต่อความแตกต่างในพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้ง คือ ผู้ที่มีการศึกษาสูงมีแนวโน้มไปลงคะแนนเสียงด้วยความสำนึกในหน้าที่ของพลเมืองมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำ ถูกชักจูงให้ไปลงคะแนนเสียงยากกว่าและมีแนวโน้มตัดสินใจว่าจะเลือกใครได้เร็วและแน่นอนกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อย ผู้ที่มีการศึกษาสูงมีแนวโน้มที่จะลงคะแนนโดยคำนึงถึงพรรคมากกว่าตัวบุคคลและให้ความสำคัญในนโยบายของพรรคมากกว่า

อาชีพ ปรากฏว่า สอดคล้องกับการศึกษา คือ ผู้ที่ประกอบอาชีพที่ต้องใช้การศึกษาสูง เช่น ครู อาจารย์ ข้าราชการ และนักธุรกิจ ไปลงคะแนนเสียงโดยสำนึกในหน้าที่ของพลเมืองดีเป็นสำคัญ ตัดสินใจเลือกใครได้เร็วกว่าผู้ประกอบอาชีพเป็นเกษตรกร หรือกรรมกร มีความสนใจเลือกพรรคมากกว่าตัวบุคคลและในการเลือกพรรคหนึ่งพรรคใดมักจะคำนึงถึงนโยบายของพรรคเป็นสำคัญ มากกว่าผู้ประกอบอาชีพที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำกว่า ส่วนบรรดาผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นเกษตรกรและกรรมกรเลือกโดยคำนึงถึงความสามารถของผู้สมัครที่จะทำประโยชน์ให้กับตนเป็นสำคัญ

ที่อยู่อาศัย เป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียง ผู้ที่อยู่ในเขตกรุงเทพฯ และในเขตเมือง มีแนวโน้มไปลงคะแนนเสียงด้วยเห็นว่าเป็นหน้าที่ของพลเมืองดีมากกว่าผู้ที่อยู่ในเขตชนบท ให้ความสำคัญแก่พรรคและนโยบายของพรรคมากกว่าตัวผู้สมัคร และตัดสินใจด้วยตัวของตัวเองมากกว่าผู้ออกเสียงในชนบทเล็กน้อย

สรุปแล้วกล่าวได้ว่า ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมปานกลางขึ้นไป มีการศึกษาสูงอยู่ในช่วงอายุวัยหนุ่มสาวถึงวัยกลางคน และอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร มีแนวโน้มไปลงคะแนนเสียงโดยความสำนึกว่าเป็นหน้าที่ของพลเมืองดี สามารถตัดสินใจล่วงหน้าได้ว่า จะเลือกผู้สมัครคนใดมักจะคำนึงถึงพรรคและนโยบายของพรรคมากกว่าตัวผู้สมัคร ส่วนผู้ที่มีสถานะทางเศรษฐกิจสังคมต่ำมีการศึกษาต่ำ และอยู่ในเขตชนบท ในการลงคะแนนเสียงมักจะคำนึงถึงผู้สมัครมากกว่าพรรคและให้ความสำคัญกับความสามารถของผู้สมัครในการช่วยเหลือสงเคราะห์ท้องถิ่นของตนมากกว่านโยบาย นอกจากนี้ยังมีโอกาสที่จะไปลงคะแนนเสียงโดยการบเร้าชักจูงจากผู้อื่น ๆ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลมากกว่าผู้ที่อยู่ในสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง

ด้านความรู้สึกต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียง ปรากฏว่าผู้ไปลงคะแนนเสียงที่มีความพอใจในการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนมีมากกว่าผู้ที่ไม่พอใจเพียงเล็กน้อย ผู้ที่ไม่พอใจในการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้แก่ ผู้ที่มีการศึกษาสูง ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนผู้ที่มีความพอใจส่วนใหญ่ ได้แก่ ผู้ที่มีการศึกษาน้อย มีอาชีพเป็นเกษตรกร และอาศัยอยู่ในชนบท ส่วนความคาดหวังว่าต้องการให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรปฏิบัติหน้าที่อย่างไร ผู้ไปลงคะแนนเสียงส่วนใหญ่ต้องการให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นปากเสียงแทนตน โดยเฉพาะผู้ลงคะแนนเสียงในชนบท ส่วนผู้ที่ลงคะแนนเสียงที่ต้องการให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าไปควบคุมการทำงานของรัฐบาลนั้นมีอยู่ไม่มากนัก ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีการศึกษาสูง

และอยู่ในกรุงเทพมหานคร ดังนั้น ผู้ที่ไปลงคะแนนเสียงจึงมีทั้งผู้ที่มีความพอใจและไม่พอใจ ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความรู้สึกดังกล่าวต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ยังไม่มีอิทธิพลมากพอที่จะผลักดันให้ประชาชนเหล่านั้นไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ด้านพรรคกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ผู้ลงคะแนนเสียงในเขตกรุงเทพมหานคร มีแนวโน้มเลือกผู้สมัครเป็นพรรค แต่ในชนบทมีแนวโน้มเลือกผู้สมัครโดยไม่คำนึงถึงพรรคเท่าใดนัก ทั้งในกรุงเทพมหานคร และในชนบท ผู้ลงคะแนนเสียงยังไม่มีความสม่ำเสมอในการเลือกพรรคหนึ่งพรรคใดโดยเฉพาะ อย่างไรก็ตาม ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมมีส่วนกำหนดการเลือกพรรคอยู่ด้วย ผู้ลงคะแนนเสียงในเขตนครหลวงมีแนวโน้มเลือกเป็นพรรคสูง ส่วนในเขตชนบทนั้นผู้ลงคะแนนเสียงไม่มีความนิยมในพรรคการเมืองพรรคใดอย่างแน่นอน คำนึงถึงตัวผู้สมัครมากกว่าพรรค นโยบายและประเด็นปัญหาการเมืองยังไม่เป็นปัจจัยผลักดันให้ผู้ลงคะแนนเสียงตัดสินใจลงคะแนนเสียงให้แก่พรรคใดพรรคหนึ่งอย่างเด่นชัด

กล่าวโดยสรุป แบบแผนพฤติกรรมการเลือกตั้งของคนไทยมีดังนี้

ประการแรก คนไทยไปลงคะแนนเสียงด้วยความสำคัญว่าเป็นหน้าที่มากกว่าการแสดงออกถึงความต้องการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลหรือควบคุมรัฐบาล หรือเพื่อให้คนที่พอใจเข้าไปทำงาน คนไทยส่วนใหญ่ยังเห็นว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีหน้าที่หรือบทบาทเพียงเพื่อเป็นปากเสียงแทนตนเท่านั้น แสดงให้เห็นว่าผู้ไปลงคะแนนเสียงเห็นความสำคัญของการเลือกตั้งเช่นกันแต่ไม่มากนัก คือ เห็นว่าเป็นเพียงการเลือกตัวแทนเท่านั้น ไม่ใช่เป็นการเลือกรัฐบาล ซึ่งเป็นเรื่องของการปฏิบัติตามหน้าที่ของพลเมือง

ประการที่สอง เมื่อไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เพราะความสำนึกในหน้าที่ความรู้สึกไม่พอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงไม่มีผล ทั้ง ๆ ที่ความไม่พอใจการทำงานหรือบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีอยู่พอสมควร

ประการที่สาม นโยบายของรัฐบาลไม่มีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงของผู้ที่ไปใช้สิทธิ ผู้ที่ลงคะแนนเสียงให้กับพวกที่ร่วมรัฐบาลมีทั้งผู้ที่พอใจและไม่พอใจในนโยบายของรัฐบาล

ประการที่สี่ ปัญหาของการเมืองที่ได้แย้งกันอยู่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ที่อยู่ในเขตศูนย์กลางทางการเมือง และผู้ที่มีการศึกษาเท่านั้น ประชาชนผู้เลือกตั้งส่วนใหญ่ไม่มีความสนใจหรือไม่ได้คำนึงถึงแต่อย่างใด

ประการที่ห้า ผู้ที่มีการศึกษาสูงในระดับมหาวิทยาลัยมีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางขึ้นไปและอาศัยอยู่ในเขตชุมชนนครหลวงจะไปลงคะแนนเสียงโดยความสำนึกในหน้าที่พลเมืองสูง ส่วนผู้ที่อยู่ในเขตชนบทและมีการศึกษาต่ำ มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำไปลงคะแนนเสียงโดยความสำนึกในหน้าที่พลเมืองน้อยกว่า ตัดสินใจเลือกใครได้ช้ากว่าเล็กน้อยและเลือกโดยคำนึงถึงตัวผู้สมัครเป็นสำคัญ

ประการสุดท้าย ผู้ที่มีการศึกษาสูงและอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพฯ มีฐานะเศรษฐกิจปานกลางขึ้นไปมีแนวโน้มเลือกพรรคใดพรรคหนึ่งค่อนข้างประจำ แต่ยังไม่มีการเมืองใดที่มีฐานสนับสนุนที่มั่นคงในหมู่ผู้เลือกตั้งกลุ่มหนึ่งกลุ่มใด ทั้งนี้ เพราะผู้ลงคะแนนเสียงเปลี่ยนความนิยมพรรคอยู่เสมอ

ชื่อเสียงและความนิยมในตัวหัวหน้าพรรคมีส่วนช่วยให้พรรคได้รับความนิยมจากผู้ลงคะแนนเสียงแต่ไม่เสมอไปนัก ชื่อเสียงของพรรคเองก็มีส่วนอยู่ด้วยโดยเฉพาะพรรคที่มีชื่อเสียงมานาน แต่สำหรับในเขตชนบทตัวผู้สมัครมีความสำคัญมากกว่าหัวหน้าพรรค

จากรายงานผลการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2535 (13 กันยายน 2535) ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พบว่า³¹

ความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับข่าวสารการเลือกตั้ง

1.1 แหล่งข่าวที่ทำให้ประชาชนทราบว่ามีการเลือกตั้งเรียงตามลำดับความสำคัญ คือ โทรทัศน์ แผ่นปลิว แผ่นโฆษณา วิทยุ หนังสือพิมพ์ การสนทนากับญาติพี่น้องหรือคนรู้จัก การประชาสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ของอำเภอหรือเขต ตลอดจนจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านหรือผู้นำชุมชน

1.2 แหล่งข่าวที่ทำให้ประชาชนรับทราบข่าวสารว่าใครลงสมัครรับเลือกตั้งเรียงตามลำดับ ดังนี้ คือ ใบปลิว โปสเตอร์ และแผ่นโฆษณา การหาเสียงของผู้สมัคร การสนทนากับญาติพี่น้อง หรือคนรู้จัก โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ หน่วยเลือกตั้ง หัวคะแนนและอื่น ๆ

1.3 ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารว่าใครเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง ตั้งแต่วันเปิดสมัครรับเลือกตั้ง และมีระยะเวลามากกว่า 7 วัน

1.4 ลักษณะข่าวสารที่ประชาชนได้รับจากผู้สมัครรับเลือกตั้งเรียงตามลำดับความสำคัญ คือ การอธิบายนโยบายทางการเมืองและคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง อธิบายนโยบายทางการเมืองของพรรคที่ผู้สมัครสังกัด ใช้คำพูดขอร้องให้ลงสารแต่ไม่ได้แจกเงินหรือสิ่งของ แจกเงินทองหรือสิ่งของ/สัญญาจะให้เงินทองหรือสิ่งของ ช่วยสร้างหรือซ่อมแซมหรือใช้เงินสร้าง ซ่อมแซมสิ่งสาธารณะในหมู่บ้าน และอื่น ๆ

1.5 ลักษณะการหาเสียงที่ไม่เหมาะสมที่ประชาชนพบเห็น ที่สำคัญเรียงตามลำดับคือ ประการที่หนึ่ง ต่ำฝ่ายตรงข้าม ออกใบปลิวเถื่อน ยกย่องตนเอง ไม่แถลงนโยบายให้ชัดเจน ประการที่สองแจกเงินทองหรือสิ่งของให้สินบน ประการที่สามให้หัวคะแนนจذبชื่อเพื่อขมขู่ ประการที่สี่ ใช้หัวคะแนนหาเสียง และที่พบเห็นบ้างเล็กน้อยคือผู้สมัครไม่ยอมออกไปหาเสียงมีแต่หัวคะแนน ใช้เงินในการจ้างหัวคะแนนมากเกินไปให้คนช่วยหาเสียงจำนวนมากเกินไป ทำลายป้ายโฆษณาของฝ่ายตรงข้ามและอื่น ๆ

พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทยในการเลือกตั้ง (13 กันยายน 2535)

2.1 เหตุผลที่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงส่วนมากไปลงคะแนนเสียง เพราะอยากได้ผู้แทนที่ดีเพื่อรักษาสิทธิของตนตามระบอบประชาธิปไตย และเป็นหน้าที่ของพลเมืองดีที่ควรกระทำตลอดจนอยากได้คณะผู้บริหารประเทศเป็นสำคัญ

2.2 เหตุผลที่ไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

³¹ กรมการปกครอง, รายงานการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 13 กันยายน 2535 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง 2538), หน้า 85-87

ผู้ที่ไม่ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ส่วนมากให้เหตุผลว่าติดธุระสำคัญ รองลงมาคือเบื่อหน่ายพฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้ง เบื่อหน่ายพฤติกรรมของฝ่ายรัฐบาลครั้งที่แล้ว บางส่วนให้เหตุผลว่าเบื่อหน่ายพฤติกรรมของฝ่ายค้านในรัฐบาลครั้งที่แล้ว สิ้นชีพีภัยไปเสียเวลาเปล่า ไม่มีผู้สมัครที่ตนพอใจ การเดินทางไปยังหน่วยเลือกตั้งไม่สะดวก และไม่อยู่ในพื้นที่ในวันเลือกตั้ง

2.3 ประชาชนส่วนมากมีความเข้าใจถึงวิธีปฏิบัติในกรณีที่เมื่อได้รับเลือกตั้งแล้วไม่ประสงค์จะลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง อย่างไรก็ตาม ยังมีบางส่วนที่ยังเข้าใจไม่ถูกต้อง โดยยังคงเข้าใจว่านำบัตรเลือกตั้งไปคืนแก่คณะกรรมการตรวจคะแนน ซึ่งเป็นวิธีปฏิบัติแบบเดิม หรือเข้าใจว่า หย่อนบัตรเลือกตั้งลงในหีบบัตรโดยไม่ต้องทำเครื่องหมายใด ๆ หรือวิธีการอื่น ๆ เช่น ทำลายบัตรเลือกตั้ง หรือนำบัตรเลือกตั้งออกนอกเขตที่เลือกตั้ง ซึ่งการกระทำดังกล่าวนอกจากจะทำให้บัตรเลือกตั้งนั้นกลายเป็นบัตรเสียแล้ว การทำลายบัตรเลือกตั้งหรือการนำบัตรเลือกตั้งออกนอกเขตที่เลือกตั้ง ยังเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายอีกด้วย

2.4 ผู้ใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งส่วนมาก ตัดสินใจลงคะแนนเสียงให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งก่อนที่จะถึงวันเลือกตั้ง แม้จะมีระยะเวลาตัดสินใจมากน้อยต่างกันบ้างก็ตาม ซึ่งแสดงว่าประชาชนมีความรู้ความความคิดเห็นทางการเมืองและมีข่าวสารทางการเมืองที่ดีพอสมควร นอกจากนี้บทบาทสื่อมวลชน เช่น โทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์มีส่วนสำคัญต่อการทำให้ประชาชนรู้จักตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งมากขึ้นอีกด้วย

2.5 ในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ผู้ที่ไม่ไปใช้สิทธิส่วนมากตัดสินใจลงคะแนนเสียงด้วยตนเอง ซึ่งแสดงถึงความมีวุฒิภาวะทางการเมืองของแต่ละบุคคลมากขึ้น

2.6 ในด้านหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ผู้ไปใช้สิทธิมีแนวโน้มที่จะคำนึงถึงคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัครมากกว่าคำนึงถึงพรรคการเมืองของผู้สมัครเล็กน้อย รองลงมาคือคำนึงถึงพรรคการเมืองก่อน ถ้าดีจึงดูคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัคร คำนึงถึงคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัครก่อนถ้าดีจึงดูพรรคการเมืองและที่น้อยที่สุดคือไม่คำนึงถึงทั้งพรรคการเมืองและคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัคร

ส่วนเหตุผลที่ตัดสินใจลงคะแนนเสียงโดยคำนึงถึงพรรคการเมืองนั้น เพราะเชื่อว่าพรรคสามารถแก้ปัญหาสำคัญของประเทศได้ ศรัทธาในชื่อเสียงของพรรค นิยมในตัวหัวหน้าพรรค เป็นสำคัญสำหรับผู้ตัดสินใจลงคะแนนเสียงโดยคำนึงถึงคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัคร มีเหตุผลว่าผู้สมัครสามารถทำประโยชน์ให้แก่ท้องถิ่น เชื่อในความสามารถ การทำหน้าที่เป็นปากเป็นเสียงแทน และความรู้ของผู้สมัครส่วนผู้ที่ลงคะแนนเสียงที่ไม่คำนึงถึงทั้งพรรคการเมืองและคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัคร ตัดสินใจโดยมีผู้แนะนำหรือชักชวนเป็นสำคัญ

2.7 ประชาชนผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมีความสนใจทางการเมืองมากพอสมควร

2.8 ประชาชนส่วนมากยังคงคาดหวังว่า การเลือกตั้งเมื่อ 13 กันยายน 2535 นี้มีแนวโน้มในทางที่ดีขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับเลือกตั้งเมื่อ 22 มีนาคม 2535 เพราะสามารถใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจลงคะแนนเสียงมากขึ้น

2.9 ประชาชนมีความคิดเห็นในด้านลบต่อพฤติกรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพราะยังเห็นว่า ส.ส. ส่วนมากคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัวเป็นสำคัญ และมักจะถอนทุกคืนหลังจากที่ได้ใช้จ่ายไปในการหาเสียง

พฤติกรรมการซื้อขายเสียงเพื่อจูงใจประชาชนให้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

พฤติกรรมการซื้อขายเสียงเพื่อจูงใจประชาชนให้ไปลงคะแนนเสียงมีน้อย แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าในพฤติกรรมหลาย ๆ อย่างที่เกิดขึ้นนั้น การแจกเงิน ยังเป็นวิธีการที่นำมาใช้มากที่สุด

3.1 บุคคลที่ผู้สมัครใช้ในการซื้อขายเสียง หรือแจกสิ่งของ ส่วนมากเป็นตัวแทนของผู้สมัครหรือหัวหน้าและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

3.2 สาเหตุที่ทำให้เกิดการซื้อขายเสียงที่สำคัญ คือ ความมุ่งหวังเพื่อให้ตนเองได้รับการเลือกตั้ง ขณะเดียวกันข้าราชการในฐานะผู้รักษากฎหมาย ก็ไม่ปราบปรามอย่างจริงจัง ทำให้มาตรการการป้องกันและปราบปรามการซื้อขายเสียงไม่เกิดผลในทางปฏิบัติเท่าที่ควร

3.3 การตัดสินใจลงคะแนนเสียงให้แก่ผู้สมัคร พบว่าผู้ที่ลงคะแนนเสียงให้แก่ผู้ที่แจกเงินทองหรือสิ่งของ มีเหตุผลตามลำดับความสำคัญคือ ตั้งใจเลือกอยู่แล้วเป็นคนที่ตั้งใจทำงาน เหมาะสมกว่าคนอื่น บางส่วนเห็นว่าเงินคือพระเจ้าทุกคนต้องการรับมาแล้วถ้าไม่เลือกกลัวบาปเป็นหนี้บุญคุณ ส่วนผู้ที่ลงคะแนนเสียงให้แก่ผู้สมัครที่ไม่แจกเงินทองหรือสิ่งของ เพราะเห็นว่าเป็นคนดี สุจริต จริงใจ ไม่กอบโกยไม่อยากส่งเสริมคนแจกเงิน เงินไม่สำคัญ การส่งเสริมประชาธิปไตยไม่ได้ขึ้นอยู่กับเงิน กลัวผู้แจกเงินเรียกทูนคืนภายหลัง และสงสารผู้สมัครที่ไม่มีเงินแจก

3.4 ในการเปรียบเทียบการซื้อขายเสียงในการเลือกตั้งเมื่อ 22 มีนาคม 2535 กับการเลือกตั้งเมื่อ 13 กันยายน 2535 ตามความเห็นของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ยังไม่อาจสรุปได้ว่า การซื้อขายเสียงครั้งใดมีมากกว่ากัน เพราะส่วนหนึ่งยังเห็นว่ามีเหมือน ๆ กัน อีกส่วนหนึ่งไม่ทราบว่าครั้งใดมีมากกว่ากัน

3.5 ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจหรือรู้จักหน่วยงานที่รับแจ้งการซื้อขายเสียงทุกหน่วยงาน แต่ที่เข้าใจหรือรู้จักมากที่สุดคือ ทมก. (ไทยรัฐ มหาไทย องค์กรกลาง) และน้อยที่สุดคือ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามผู้มีอิทธิพล

3.6 หน่วยงานที่ประชาชนจะแจ้งเมื่อพบเห็นการซื้อขายเสียงมากที่สุดคือ องค์กรกลาง รองลงมา คือ ศูนย์ป้องกันและปราบปรามการซื้อขายเสียงของจังหวัดหรืออำเภอ ทมก. และที่น้อยที่สุด คือคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามผู้มีอิทธิพล

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

4.1 ด้านการสนับสนุนช่วยเหลือจากพรรคการเมืองแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง พรรคการเมืองจะสนับสนุนช่วยเหลือด้านเงินค่าสมัคร ใบปลิวและป้ายประกาศ การหาเสียงสนับสนุน การสนับสนุนด้านวิชาการและอื่น ๆ เป็นสำคัญ ส่วนในการสนับสนุนช่วยเหลือด้านการโฆษณาหาเสียงทางสื่อมวลชน ด้านสำนักงาน สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ในการหาเสียง ยานพาหนะและน้ำมันเชื้อเพลิง และกำลังคน พรรคการเมืองสนับสนุนช่วยเหลือเป็นส่วนน้อย

4.2 วิธีการหาเสียงที่ผู้สมัครนิยมใช้กันได้แก่ การเดินทางหาเสียงถึงตัว การพูดปราศรัยในที่ชุมชน ใช้รถหรือเรือโฆษณาหาเสียง หนังสือเชิญชวน/ใบปลิว ป้ายประชาสัมพันธ์และใช้กำลังคนช่วยหาเสียง ตามลำดับ

4.3 ผู้สมัครส่วนมากเห็นด้วยที่จะให้มีการนับคะแนนที่อำเภอ การให้พรรคการเมืองเข้ามามีบทบาทปลุกฝังจิตสำนึกทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยให้กับประชาชนและเห็นด้วยว่ามาตรการที่รัฐบาลใช้ในการป้องกันการซื้อขายเสียงใช้ไม่ได้ผลเท่าที่ควร และขณะเดียวกันก็ไม่เห็นด้วยว่ามาตรการที่รัฐบาลใช้ในการป้องกัน

การซื้อขายเสียงใช้ไม่ได้ผลเท่าที่ควร และขณะเดียวกันก็ไม่เห็นด้วยที่จะให้มีการแก้ไขกฎหมายให้ผู้สมัครสามารถจัดสรรรับ-ส่งได้ นอกจากนี้ยังไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอที่ว่า ส.ส. ไม่ควรเป็นรัฐมนตรีและการแบ่งเขตเลือกตั้งให้มี ส.ส. ได้เพียงเขตละ 1 คน

4.4 วิธีการหาเสียงที่ขัดต่อกฎหมาย ผู้สมัครเห็นว่าที่มีมากที่สุด ได้แก่การซื้อขายเสียงรองลงมาได้แก่ การแจกสิ่งของ การจัดสรรรับ-ส่ง การซื้อสินค้าการเกษตรในราคาสูงกว่าความเป็นจริง การจัดมหรสพ การขายสินค้าอุปโภค บริโภคในราคาต่ำกว่าความเป็นจริง ตามลำดับ

4.5 ผู้สมัครมีความเห็นว่า สาเหตุที่ทำให้มีการซื้อขายเสียง เป็นเพราะว่าผู้สมัครอื่นเริ่มใช้วิธีนี้ก่อน รองลงมาคือ หัวคะแนนเรียกร้อง ความพอใจของผู้สมัครข้าราชการไม่ปราบปรามอย่างจริงจังและประชาชนต้องการให้แจก ตามลำดับ

หน้าว่าง

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2538 (2 กรกฎาคม 2538) เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยกำหนดระเบียบวิธีวิจัยได้ ดังนี้

วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีรวบรวมข้อมูลดังนี้ คือ

1. ศึกษาจากเอกสาร และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research)
2. การเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Research) โดยมอบหมายให้นักวิจัยออกไปเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ ตามแบบสอบถามและแบบสังเกตการณ์ที่กำหนดขึ้น และเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคลดังต่อไปนี้

ระดับจังหวัด สัมภาษณ์ผู้บริหารการเลือกตั้งระดับจังหวัด ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด จ่าจังหวัด และผู้กำกับการหัวหน้าตำรวจภูธรจังหวัด ปลัดกรุงเทพมหานคร รองปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้ช่วยปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้ตรวจราชการกรุงเทพมหานคร และผู้อำนวยการกองปกครองและทะเบียน

ระดับอำเภอ

1. สัมภาษณ์ผู้บริหารการเลือกตั้งระดับอำเภอ ได้แก่ นายอำเภอ และหัวหน้าตำรวจภูธรระดับอำเภอ สำหรับในกรุงเทพมหานคร สัมภาษณ์ผู้บริหารการเลือกตั้งระดับเขต ได้แก่ ผู้อำนวยการเขต และผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต
2. สัมภาษณ์กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน
3. ประชาชนทั่วไปผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งที่มีอายุ 18-19 ปี

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2538 มีขอบเขตการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้ง
  - 1.1 ประชาชนได้รับข่าวสารการเลือกตั้งจากแหล่งข่าวใดบ้าง
  - 1.2 ความถี่ในการได้รับข่าวสารจากแหล่งข่าวต่าง ๆ
  - 1.3 อิทธิพลของข่าวสาร เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ ต่อการไปใช้สิทธิ
2. พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนทั่วไปและผู้ที่มีอายุ 18-19 ปี
  - 2.1 การไป และไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
  - 2.2 ช่วงระยะเวลาในการตัดสินใจ
  - 2.3 ผู้ที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

- 2.4 การคำนึงถึงผู้สมัคร หรือพรรคการเมือง
- 2.5 ความสนใจทางการเมือง
- 2.6 ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อพฤติกรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
3. พฤติกรรมการซื้อขายเสียง และปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อเสียง
4. ความคิดเห็นของผู้บริหารการเลือกตั้งระดับจังหวัด/อำเภอ กทม./เขต
5. ความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
6. ปัญหาและอุปสรรคของการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเลือกตั้งในระดับจังหวัดและอำเภอ
7. ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหาในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งต่อไป

การสุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่างจะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Random Sampling) ดังนี้

1. ระดับภาคทุกภาค คือ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ รวม 4 ภาค
2. ระดับจังหวัด สุ่มตัวอย่างภาค ๆ ละ 3 จังหวัด และกรุงเทพมหานคร รวม 13 จังหวัด
3. ระดับอำเภอ สุ่มตัวอย่างจังหวัดละ 2 อำเภอ (เป็นอำเภอเมือง 1 อำเภอ และอำเภออื่น ๆ อีก 1 อำเภอ)

รวม 24 อำเภอ และในเขต กทม. 4 เขต

4. ระดับตำบล สุ่มตัวอย่างอำเภอละ 2 ตำบล (เป็นตำบลที่ตั้งของที่ว่าการอำเภอ 1 ตำบล และตำบลอื่นอีก 1 ตำบล) รวม 48 ตำบล และในเขต กทม. สุ่มตัวอย่างเขตละ 4 หน่วยเลือกตั้ง รวม 16 หน่วยเลือกตั้ง

5. ระดับหน่วยเลือกตั้ง สุ่มตัวอย่างตำบลละ 2 หน่วยเลือกตั้ง รวม 96 หน่วยเลือกตั้ง (รวมในเขต กทม. 16 หน่วยเลือกตั้ง) เป็นจำนวนทั้งสิ้น 112 หน่วยเลือกตั้ง

ตารางที่ 3.1 ขั้นตอนการจัดเก็บข้อมูลโครงการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

กำหนดเวลา	ขั้นตอน	เจ้าหน้าที่ รับผิดชอบ	แบบที่ใช้เก็บข้อมูล	กลุ่มเป้าหมาย กทม./จว. ละ
26 มิถุนายน- 1 กรกฎาคม 2538	จัดเก็บ ข้อมูลก่อน การเลือกตั้ง	จนท.จัดเก็บ ข้อมูลใน จว./อ.	1. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร การเลือกตั้งระดับจังหวัด	- ผวจ. 1 คน - รอง ผวจ. 1-3 คน - ปจ. 1 คน - จำ จว. 1 คน - ทน.ตร.ภ.จว. 1 คน
		”	2. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร เลือกตั้งระดับอำเภอ	- นอ. 2 คน - รอง ผกก.ทน.สภ.อ. 2 คน
		จนท.จัดเก็บ ข้อมูลใน กทม.	3. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร การเลือกตั้งระดับ กทม.	- ปลัด กทม. 1 คน - รองปลัด กทม. 1 คน - ผช.ปลัด กทม. 1 คน - ผต.กทม. 1 คน - ผอ.กองปกครองและทะเบียน 1 คน

ตารางที่ 3.1 ต่อ

กำหนดเวลา	ขั้นตอน	เจ้าหน้าที่รับผิดชอบ	แบบที่ใช้เก็บข้อมูล	กลุ่มเป้าหมาย กทม./จว. ละ
26 มิถุนายน- 1 กรกฎาคม 2538	จัดเก็บ ข้อมูลก่อน การเลือกตั้ง	จนท.จัดเก็บ ข้อมูลใน กทม.	4. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร การเลือกตั้งระดับเขต	- ผอ.เขต 4 คน - ผช.ผอ.เขต 4 คน
		จนท.จัดเก็บ ข้อมูลใน จว./อ.	5. แบบสอบถามกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน	- กำหนด 4 คน - ผญบ. 8 คน
		จนท.จัดเก็บ ข้อมูลทุกคน	6. แบบสอบถามการเลือกตั้ง	6. การสังเกตการณ์การเลือกตั้ง ใน จว./อ./กทม. และเขต
3 กรกฎาคม- 7 กรกฎาคม 2538	จัดเก็บ ข้อมูลหลัง การเลือกตั้ง	จนท.จัดเก็บ ข้อมูลทุกคน	7. แบบสอบถามประชาชน	7. ประชาชนรวม 160 คน - ประชาชนทั่วไป 120 คน - ผู้ที่มีอายุ 18-19 ปี 20 คน โดยเก็บหน่วยเลือกตั้งละ 20 คน เป็นประชาชนทั่วไป 15 คน และผู้ที่มีอายุ 18-19 ปี 5 คน

ตารางที่ 3.2 แสดงพื้นที่การเก็บข้อมูลตามโครงการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (2 กรกฎาคม 2538)

ภาค	จังหวัด	อำเภอ	หมายเหตุ
กลาง	กรุงเทพมหานคร	เขตพระนคร, บางเขน, พญาไท, ธนบุรี	
	กาญจนบุรี	อำเภอเมือง, พนมทวน	
	สิงห์บุรี	อำเภอเมือง, บางระจัน	
	ชลบุรี	อำเภอเมือง, บ้านบึง	
เหนือ	เชียงราย	อำเภอเมือง, แม่สาย	
	เพชรบูรณ์	อำเภอเมือง, หนองไผ่	
	นครสวรรค์	อำเภอเมือง, ตากลิ	
ใต้	ภูเก็ต	อำเภอเมือง, ถลาง	
	สงขลา	อำเภอเมือง, นาทวี	
	พัทลุง	อำเภอเมือง, ควนขนุน	
ตะวันออก	นครราชสีมา	อำเภอเมือง, ชามทะเลสอ	
เฉียงเหนือ	อุดรธานี	อำเภอเมือง, กุมภวาปี	
	บุรีรัมย์	อำเภอเมือง, นางรอง	

การประมวลผลและวิเคราะห์ผลข้อมูล

1. การประมวลผล เนื่องจากข้อมูลมีเป็นจำนวนมาก และเพื่อให้เกิดความแม่นยำและเชื่อถือได้ จึงทำการประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

2. การวิเคราะห์ผล ใช้การวิเคราะห์ผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับสังคมศาสตร์ (SPSS PC) (Statistical Package for Social Sciences) ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ประกอบด้วยความถี่ (Frequencies) และค่าร้อยละ (Percentage) และสถิติเชิงพรรณนา

หน้าว่าง

บทที่ 4

บทวิเคราะห์

จากสภาพปัญหา วัตถุประสงค์ ทฤษฎี แนวความคิดที่เกี่ยวข้องและระเบียบวิธีวิจัยดังกล่าวมาแล้วในบทที่ 1 บทที่ 2 และบทที่ 3 ส่วนในบทที่ 4 นี้ จะเป็นการนำเอาข้อมูลที่รวบรวมได้จากสัมภาษณ์ การสอบถาม การสังเกตการณ์ และจากเอกสารต่าง ๆ มาทำการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่ได้ตั้งไว้

การวิเคราะห์ในบทนี้จะนำเสนอการวิเคราะห์ตามลำดับหัวข้อ ดังนี้คือ ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับข่าวสารการเลือกตั้ง พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนทั่วไป และผู้มีอายุ 18-19 ปี พฤติกรรมการซื้อขายเสียง และปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อขายเสียง ผลการสังเกตการณ์ ความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ความคิดเห็นของผู้บริหารการเลือกตั้งระดับจังหวัด/อำเภอ กทม./เขต ซึ่งมีรายละเอียดตามลำดับดังต่อไปนี้

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

สถานภาพ ประชากร เศรษฐกิจ และสังคมของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามีลักษณะรายละเอียดดังปรากฏตามตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

จำแนกตาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	1,039	50.5
หญิง	1,017	49.5
อายุ		
18-19 ปี	485	23.6
20-30 ปี	485	23.6
31-40 ปี	491	23.9
41-50 ปี	329	16.0
51-60 ปี	171	8.3
60 ปีขึ้นไป	95	4.6
การศึกษา		
ประถมศึกษา	854	41.5
มัธยมศึกษา	373	18.1
อาชีวศึกษา	422	20.5
ปริญญาตรี	326	15.9
สูงกว่าปริญญาตรี	65	3.2
อื่น ๆ	16	.7

ตารางที่ 4.1 ต่อ

จำแนกตาม	จำนวน	ร้อยละ
เขตที่อยู่อาศัย		
ในเขตเทศบาล	325	15.8
ในเขตสุขาภิบาล	290	14.1
นอกเขตเทศบาล สุขาภิบาล	1,155	56.2
กรุงเทพมหานคร	286	13.9
ภูมิสำเนา		
กลาง	727	35.3
เหนือ	409	19.9
ใต้	456	22.2
ตะวันออกเฉียงเหนือ	464	22.6
อาชีพ		
กำลังศึกษา	412	20.0
เกษตรกรรม	528	25.7
ค้าขาย	218	10.6
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	307	14.9
รับจ้าง	501	24.4
อื่น ๆ	90	4.4
รวมทั้งสิ้น	2,056	100.0

จากการแบ่งกลุ่มประชากรในการศึกษาตามฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคม ดังกล่าว ก็เพราะว่าบุคคลที่อยู่ในสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกันย่อมได้รับประสบการณ์แตกต่างกัน ประสบการณ์สร้างสมลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละคนผสมผสานเข้ากับลักษณะที่ติดตัวมาทางพันธุกรรมกลายเป็นบุคลิกภาพ และทำที่ต่อการแสดงของบุคคล กล่าวในเชิงสมมุติฐานก็คือบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกันมักจะสนองตอบต่อสิ่งเร้าในลักษณะที่แตกต่างกัน กล่าวคือเชิงพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงก็คือผู้ลงคะแนนเสียงที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกันย่อมมีแบบแผนของพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงที่แตกต่างกัน

ปัจจัยที่นำมาพิจารณาเป็นองค์ประกอบของฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา เขตที่อยู่อาศัยนั้นมันก็จะมีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกันอย่างใกล้ชิด กล่าวคือผู้ที่มีการศึกษาสูงมักจะมีอาชีพมั่นคงและมีรายได้มาก ในทำนองเดียวกันคนที่ครอบครัวมีรายได้ดีก็มักจะมีการศึกษาสูงและมีอาชีพมั่นคงด้วย

ทางด้านเพศนั้นจากการวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยทั่วไปพบว่า เพศชายมักจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง เพราะส่วนใหญ่ชนชั้นกรรมเนียมประเพณีของประเทศต่าง ๆ เห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องของผู้ชาย การบ้านเป็นเรื่องของผู้หญิง เพศชายจึงมักจะผูกพันทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง

ทางด้านอายุการวิจัยส่วนใหญ่พบว่า อัตราการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองจะเพิ่มขึ้นตามลำดับ การเพิ่มของอายุเรื่อยไปจนถึงวัยกลางคนแล้วอัตราจะลดต่ำลง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอีกอย่างหนึ่ง ได้แก่ การศึกษากับอาชีพ โดยทั่วไปแล้วพบว่า พลเมืองที่มีระดับการศึกษาสูงมีอัตราการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าพวกที่มีระดับการศึกษาต่ำ และในขณะเดียวกันระดับการศึกษาของพลเมืองแต่ละประเทศนั้น มีอัตราสูงขึ้นเรื่อย ๆ จึงน่าจะกล่าวได้ว่า อัตราการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมืองในแต่ละประเทศน่าจะสูงขึ้นเรื่อย ๆ ด้วยเช่นกัน ในด้านอาชีพซึ่งมักจะมีความสัมพันธ์กับการศึกษา อาชีพของบุคคลมีผลมาจากการศึกษาอบรม ผู้ที่มีการศึกษาสูงจะมีตำแหน่งการงานสูง และอาจจะเป็นส่วนให้การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูงตามไปด้วย ในด้านรายได้ก็เช่นกันบุคคลที่มีรายได้สูง ซึ่งจะสัมพันธ์กับระดับการศึกษาและอาชีพก็จะมีโอกาสมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่มีรายได้ในระดับต่ำ เพราะผู้ที่มีเงินทองมากมักจะไม่ต้องวิตกกังวลในเรื่องต่าง ๆ ทำให้มีเวลาสนใจเรื่องการเมืองได้มากขึ้น ในการศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ นอกจากนั้นแบ่งเพิ่มเติมอีกโดยแบ่งตามภาคที่อยู่อาศัย และเขตที่อยู่อาศัย ซึ่งในบางประเด็นจะได้เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคคลเหล่านี้ว่าแตกต่างกันอย่างไรบ้างด้วย

ในการศึกษานี้มีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา มีจำนวนทั้งสิ้น 2,056 คน เป็นเพศชายจำนวน 1,039 คน (ร้อยละ 50.5) เพศหญิง 1,017 คน (ร้อยละ 49.5)

เมื่อพิจารณาจากระดับอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับอายุ 31-40 ปี จำนวน 491 คน (ร้อยละ 23.9) อายุ 20-30 ปี จำนวน 485 คน (ร้อยละ 23.6) อายุ 18-19 ปี จำนวน 485 คน (ร้อยละ 23.6) อายุ 41-50 ปี จำนวน 329 คน (ร้อยละ 16.0) อายุ 51-60 ปี จำนวน 171 คน (ร้อยละ 8.3) และอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 95 คน (ร้อยละ 4.5) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจากระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับประถมศึกษา จำนวน 854 คน (ร้อยละ 41.5) ระดับอาชีวศึกษา จำนวน 422 คน (ร้อยละ 20.5) ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 373 คน (ร้อยละ 18.1) ระดับปริญญาตรี จำนวน 326 คน (ร้อยละ 15.9) ตามลำดับ และระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 65 คน (ร้อยละ 3.2) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจากอาชีพ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีอาชีพเกษตรกรรวม จำนวน 528 คน (ร้อยละ 25.7) รับจ้าง จำนวน 501 คน (ร้อยละ 24.4) กำลังศึกษา จำนวน 412 คน (ร้อยละ 20.0) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 307 คน (ร้อยละ 14.9) ค้าขาย จำนวน 218 คน (ร้อยละ 10.6) และอาชีพอื่น ๆ จำนวน 90 คน (ร้อยละ 4.4) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจากภูมิสำเนาของกลุ่มตัวอย่างพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีภูมิสำเนาอยู่ในภาคกลาง จำนวน 521 คน (ร้อยละ 25.3) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 464 คน (ร้อยละ 22.6) ภาคใต้ จำนวน 456 คน (ร้อยละ 22.2) และภาคเหนือ จำนวน 409 คน (ร้อยละ 19.9) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจากเขตที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีเขตที่อยู่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล จำนวน 1,155 คน (ร้อยละ 56.2) อยู่ในเขตเทศบาล จำนวน 325 (ร้อยละ 15.8) อยู่ในเขตสุขาภิบาล จำนวน 290 คน (ร้อยละ 14.1) และอยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 264 คน (ร้อยละ 12.8) ตามลำดับ

เมื่อมีพระราชกฤษฎีกากำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่อาทิตย์ที่ 2 กรกฎาคม 2538 ทั้งทางภาครัฐบาล ภาคเอกชน และผู้สมัครรับเลือกตั้ง ต่างก็ใช้การประชาสัมพันธ์เป็นเครื่องมือให้ความรู้แก่ประชาชน เพื่อให้ทราบข่าวสารการเลือกตั้งรณรงค์ให้ประชาชนไปลงคะแนนเสียงให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

กระทรวงมหาดไทย โดยกรมการปกครอง ได้กำหนดนโยบายการเลือกตั้งในครั้ง นี้ ให้ดำเนินการไปด้วยความเรียบร้อย บริสุทธ์ ยุติธรรม และเชิญชวนให้ประชาชนไปลงคะแนนเสียง โดยได้จัดทำสื่อการโฆษณาเพื่อออกอากาศทางสื่อมวลชนต่าง ๆ ทั้งทางวิทยุ โทรทัศน์ ทำแผ่นปลิวโปสเตอร์ เพื่อประชาสัมพันธ์ในภาพรวมของประเทศ และในระดับจังหวัด อำเภอ และเพื่อเป็นการตอบสนองนโยบายดังกล่าว จังหวัด อำเภอ และกรุงเทพมหานคร ก็ได้มีการวางแผนประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งครั้งนี้ด้วย โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ

1. เพื่อเป็นการเผยแพร่หลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
2. เพื่อเป็นการกระจายข่าวให้ประชาชนทราบกำหนดวันเลือกตั้ง ตลอดจนถึงวิธีการเลือกตั้ง
3. เพื่อให้ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีความรู้ ความสามารถ มีความรับผิดชอบ และหวังดีต่อบ้านเมือง
4. เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บริสุทธ์ ยุติธรรม และปราศจากการซื้อขายเสียงในการเลือกตั้ง
5. เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนมีความสำนึกในสิทธิและหน้าที่ของตนในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
6. เพื่อเป็นการกระตุ้นส่งเสริมให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปใช้สิทธิลงคะแนน

หน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการประชาสัมพันธ์การเลือกตั้ง คือ อำเภอและเขต ซึ่งจะประชาสัมพันธ์ในรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ อาทิ ใช้ใบปลิว แผ่นโฆษณาและโปสเตอร์ มอบหมายเจ้าหน้าที่ของอำเภอหรือเขตไปพบปะพูดคุยกับประชาชน มอบหมายให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จัดประชุมชี้แจงเชิญชวนให้ราษฎรไปใช้สิทธิเลือกตั้งให้มากที่สุด เชิญชวนไปตรวจสอบบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง ชี้แจง แนะนำ วิธีการเลือกตั้ง เป็นต้น

ในส่วนของผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งวิฑูและโทรทัศน์มีบทบาทสำคัญในการประชาสัมพันธ์กระตุ้นให้ประชาชนตื่นตัวเป็นอย่างมาก ทั้งทางด้านการเผยแพร่สื่อโฆษณาเกี่ยวกับจัดรายการอภิปราย และการเชิญชวนหัวหน้าพรรคการเมืองมาแถลงนโยบายของพรรค ทำให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งอย่างรวดเร็วและทั่วถึงทั้งประเทศ

สำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งก็หาเสียงโดยใช้สื่อต่าง ๆ อาทิ การโฆษณา การกระจายเสียงวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และสื่ออื่น ๆ เช่น แผ่นป้าย ใบปลิว สิ่งพิมพ์ รวมทั้งการหาเสียงโดยการไปปราศรัยหาเสียงในหมู่บ้านและเขตชุมชน ตลอดจนหาเสียงโดยผ่านห้วคะแนน เป็นต้น

จากการที่ภาครัฐบาล ภาคเอกชน และผู้สมัครรับเลือกตั้งได้รณรงค์ประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวางนี้เอง จึงมีประเด็นที่น่าสนใจว่าความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับข่าวสารการเลือกตั้งในครั้งนี้เป็นอย่างไร ประชาชนได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งโดยผ่านสื่อหรือช่องทางใดบ้าง และข่าวสารต่าง ๆ ที่ใช้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งมีอะไรบ้าง ซึ่งผลของการศึกษามีดังต่อไปนี้

1. แหล่งข่าวที่ประชาชนรับทราบว่าจะมีการเลือกตั้ง ในวันที่ 2 กรกฎาคม 2538

ตารางที่ 4.2 แสดงแหล่งข่าวที่กลุ่มตัวอย่างทราบว่าจะมีการเลือกตั้ง

หัวข้อที่	แหล่งข่าวสารที่ทำให้ทราบว่าจะมีการเลือกตั้ง ในวันที่ 2 กรกฎาคม 2538	จำนวน	ร้อยละ
1	วิทยุ	1,299	63.2
2	โทรทัศน์	1,788	87.0
3	หนังสือพิมพ์	1,219	59.3
4	ใบปลิว โปสเตอร์ และแผ่นโฆษณา	1,235	60.0
5	ญาติพี่น้องหรือคนรู้จัก	591	28.8
6	เจ้าหน้าที่ของทางราชการ	669	32.5
7	จากหน่วยเลือกตั้ง	745	36.2
8	หวัคะแนน	435	21.2
9	อื่น ๆ	33	1.6

จากตารางที่ 4.2

แหล่งข่าวที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างทราบว่าจะมีการเลือกตั้งในวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างได้ทราบจากแหล่งข่าวตามลำดับดังต่อไปนี้ คือ จากโทรทัศน์ จำนวน 1,788 คน (ร้อยละ 87.0) จากวิทยุ จำนวน 1,299 คน (ร้อยละ 63.2) จากใบปลิวโปสเตอร์และแผ่นโฆษณา จำนวน 1,235 คน (ร้อยละ 60.0) จากหนังสือพิมพ์ จำนวน 1,219 คน (ร้อยละ 59.3) จากหน่วยเลือกตั้ง จำนวน 745 คน (ร้อยละ 36.2) จากเจ้าหน้าที่ของทางราชการ จำนวน 669 คน (ร้อยละ 32.5) จากญาติพี่น้องหรือคนรู้จัก จำนวน 591 คน (ร้อยละ 28.8) และจากหวัคะแนน จำนวน 435 คน (ร้อยละ 21.2)

สรุปได้ว่าแหล่งข่าวที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างทราบว่าจะมีการเลือกตั้งในวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 สำคัญตามลำดับคือ โทรทัศน์ วิทยุ ใบปลิว โปสเตอร์และแผ่นโฆษณา หนังสือพิมพ์ หน่วยเลือกตั้ง เจ้าหน้าที่ทางราชการ ญาติพี่น้องหรือคนรู้จัก และจากหวัคะแนน ตามลำดับ

2. แหล่งข่าวที่ประชาชนได้รับทราบว่ามีใครเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ตารางที่ 4.3 แสดงแหล่งข่าวที่กลุ่มตัวอย่างได้รับทราบว่ามีใครเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง

หัวข้อที่	แหล่งข่าวที่ทำให้ทราบว่าจะมีการเลือกตั้ง ในวันที่ 2 กรกฎาคม 2538	จำนวน	ร้อยละ
1	วิทยุ	695	33.8
2	โทรทัศน์	865	42.1
3	หนังสือพิมพ์	662	32.1
4	ใบปลิว โปสเตอร์ และแผ่นโฆษณา	1,572	76.5
5	ญาติพี่น้องหรือคนรู้จัก	549	26.7
6	จากการหาเสียงของผู้สมัคร	1,075	52.3
7	จากหน่วยเลือกตั้ง	741	36.0
8	หวัคะแนน	310	15.1
9	อื่น ๆ	38	1.8

จากตารางที่ 4.3

แหล่งข่าวที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างทราบว่าใครเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างทราบข่าวจากใบปลิว โปสเตอร์และแผ่นโฆษณา จำนวน 1,572 (ร้อยละ 76.5) จากการหาเสียงของผู้สมัคร จำนวน 1,075 (ร้อยละ 52.3) จากโทรทัศน์ จำนวน 865 (ร้อยละ 42.1) จากหน่วยเลือกตั้ง จำนวน 741 (ร้อยละ 36.0) จากวิทยุ จำนวน 695 (ร้อยละ 33.8) จากหนังสือพิมพ์ จำนวน 662 คน (ร้อยละ 32.1) จากญาติพี่น้องหรือคนรู้จัก จำนวน 549 คน (ร้อยละ 26.7) และจากหวัคะแนน จำนวน 310 คน (ร้อยละ 15.1)

สรุปได้ว่าแหล่งข่าวที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างทราบว่าใครเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง เรียงตามลำดับ คือ จากใบปลิว โปสเตอร์และแผ่นโฆษณา การหาเสียงของผู้สมัคร โทรทัศน์ หน่วยเลือกตั้ง วิทยุ หนังสือพิมพ์ ญาติพี่น้องหรือคนรู้จัก และจากหวัคะแนน

3. ช่วงเวลาที่ประชาชนได้รับทราบว่ามีใครเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ตารางที่ 4.4 แสดงช่วงเวลาที่กลุ่มตัวอย่างได้รับทราบว่ามีใครเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง

หัวข้อที่	ระยะเวลาที่ได้รับทราบว่ามีใครเป็นผู้สมัครฯ	จำนวน	ร้อยละ
1	วันเปิดรับสมัครเลือกตั้ง	633	30.8
2	หลังวันรับสมัครเลือกตั้ง	1,261	61.3
3	วันเลือกตั้ง	162	7.9
	รวม	2,056	100.0

จากตารางที่ 4.4

ช่วงเวลาที่กลุ่มตัวอย่างได้รับทราบว่ามีใครเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างได้รับทราบว่ามีใครเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง ในช่วงหลังวันรับสมัครเลือกตั้ง จำนวน 1,261 คน (ร้อยละ 61.3) ในช่วงวันเปิดรับสมัครเลือกตั้ง จำนวน 633 คน (ร้อยละ 30.8) และในวันเลือกตั้ง จำนวน 162 คน (ร้อยละ 7.9)

สรุปได้ว่า ช่วงเวลาที่กลุ่มตัวอย่างได้รับทราบว่ามีใครเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง คือในช่วงหลังวันรับสมัครเลือกตั้ง เป็นส่วนใหญ่

4. การฟังการปราศรัยหาเสียงจากผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ตารางที่ 4.5 แสดงการฟังการปราศรัยหาเสียงจากผู้สมัครของกลุ่มตัวอย่าง

หัวข้อที่	แสดงการฟังการปราศรัยหาเสียงจากผู้สมัคร	จำนวน	ร้อยละ
1	เคย	1,273	62.0
2	ไม่เคย	783	38.0
	รวม	2,056	100.0

จากตารางที่ 4.5

ในการฟังการปราศรัยหาเสียงจากผู้สมัครของกลุ่มตัวอย่าง จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างเคยฟังการปราศรัยหาเสียง จำนวน 1,273 คน (ร้อยละ 62.0) และไม่เคยฟังการปราศรัยหาเสียง จำนวน 783 คน (ร้อยละ 38.0) สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยฟังการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

5. ประเด็นที่ประชาชนได้รับทราบจากการฟังการปราศรัยหาเสียงจากผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ตารางที่ 4.6 แสดงประเด็นกลุ่มตัวอย่างได้รับทราบจากการฟังการปราศรัยหาเสียง

หัวข้อที่	แสดงประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างได้รับทราบจากการฟังการปราศรัยหาเสียง	จำนวน	ร้อยละ
1	นโยบายของพรรคและผู้สมัครรวมทั้งคุณสมบัติต่าง ๆ ของผู้สมัคร	1,130	55.0
2	สัญญาว่าจะให้เงินหรือสิ่งของ	69	3.4
3	สัญญาจะช่วยสร้าง ซ่อมแซม สิ่งสาธารณะ	359	17.5
4	พูดหาเสียงโดยไม่ให้เงินหรือสิ่งของ	495	24.0
5	หาเสียงโจมตีผู้สมัครหรือพรรคการเมืองอื่น	444	21.6
6	อื่น ๆ	37	1.8

จากตารางที่ 4.6

สำหรับประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างได้รับทราบในการฟังการปราศรัยหาเสียงจากผู้สมัครรับเลือกตั้ง จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับทราบในประเด็นเกี่ยวกับนโยบายของพรรคและผู้สมัคร รวมทั้งคุณสมบัติต่าง ๆ ของผู้สมัคร จำนวน 1,130 คน (ร้อยละ 55.0) เป็นการพูดหาเสียงโดยไม่ให้เงินหรือสิ่งของ จำนวน 495 คน (ร้อยละ 24.0) เป็นการพูดหาเสียงโจมตีผู้สมัครหรือพรรคการเมืองอื่น จำนวน 444 คน (ร้อยละ 21.6) พูดหาเสียงสัญญาจะช่วยสร้าง ซ่อมแซม สิ่งสาธารณะ จำนวน 359 คน (ร้อยละ 17.5) และพูดหาเสียงสัญญาจะให้เงินหรือสิ่งของ จำนวน 69 คน (ร้อยละ 3.4) ตามลำดับ

สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับทราบประเด็นในการหาเสียง ในเรื่องเกี่ยวกับนโยบายของพรรคและผู้สมัคร รวมทั้งคุณสมบัติต่าง ๆ ของผู้สมัคร

6. ความคิดเห็นของประชาชนกับวิธีการหาเสียงที่ไม่เหมาะสม

ตารางที่ 4.7 แสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างกับวิธีการหาเสียงที่ไม่เหมาะสม

หัวข้อที่	วิธีการหาเสียงที่ไม่เหมาะสม	จำนวน	ร้อยละ
1	โจมตีฝ่ายตรงข้าม ออกใบปลิวเถื่อน	977	47.5
2	ยกย่องตนเอง ต่ำคนอื่น	852	41.4
3	ไม่แถลงนโยบายให้ชัดเจน	693	33.7
4	ให้คนช่วยหาเสียงจำนวนมากเกินไป	374	18.2
5	ให้หวัคะแนนจดชื่อผู้มีสิทธิ จดหมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน	508	24.7
6	ชมชู้ บังคับ ชื่อบัตรประจำตัวประชาชนหรือใบเหลือง	512	24.9
7	ใช้เงินในการจ้างหวัคะแนนมากเกินไป	463	22.5
8	แจกเงิน หรือสิ่งของ ชื่อเสียงให้สินบน	653	31.8
9	ผู้สมัครไม่เคยไปหาเสียง มีแต่หวัคะแนน	469	22.8
10	ทำลายป้ายโฆษณาของฝ่ายตรงข้าม	459	22.3
11	อื่น ๆ	72	3.5

จากตารางที่ 4.7

ลักษณะวิธีการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าไม่เหมาะสมจากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างพบเห็นว่าวิธีการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ไม่เหมาะสมมากที่สุดตามลำดับ ดังนี้ โจมตีฝ่ายตรงข้าม ออกใบปลิวเถื่อน จำนวน 977 คน (ร้อยละ 47.5) ยกย่องตนเอง ต่ำคนอื่น จำนวน 852 คน (ร้อยละ 41.4) ไม่แถลงนโยบายให้ชัดเจน จำนวน 693 คน (ร้อยละ 33.7) แจกเงินหรือสิ่งของ ชื่อเสียงให้สินบน จำนวน 653 คน (ร้อยละ 31.8) ชมชู้ บังคับ ชื่อบัตรประจำตัวประชาชนหรือใบเหลือง จำนวน 512 คน (ร้อยละ 24.9) ให้หวัคะแนนจดชื่อผู้มีสิทธิ จดหมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน จำนวน 508 คน (ร้อยละ 24.7) ผู้สมัครไม่เคยไปหาเสียง มีแต่หวัคะแนน จำนวน 469 คน (ร้อยละ 22.8) ใช้เงินในการจ้างหวัคะแนนมากเกินไป จำนวน 463 คน (ร้อยละ 22.5) ทำลายป้ายโฆษณาของฝ่ายตรงข้าม จำนวน 459 คน (ร้อยละ 22.3) และให้คนช่วยหาเสียงจำนวนมากเกินไป จำนวน 374 คน (ร้อยละ 18.2) ตามลำดับ

สรุปได้ว่า วิธีการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ไม่เหมาะสม คือ การโจมตีฝ่ายตรงข้าม ออกใบปลิวเถื่อน การยกย่องตนเอง ต่ำคนอื่น ไม่แถลงนโยบายให้ชัดเจน การแจกเงินหรือสิ่งของ ชื่อเสียงให้สินบน ชมชู้ บังคับ ชื่อบัตรประจำตัวประชาชนหรือใบเหลือง ให้หวัคะแนนจดชื่อผู้มีสิทธิ จดหมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน ผู้สมัครไม่เคยไปหาเสียงมีแต่หวัคะแนน ใช้เงินในการจ้างหวัคะแนนมากเกินไป ทำลายป้ายโฆษณาของฝ่ายตรงข้าม และให้คนช่วยหาเสียงจำนวนมากเกินไป ตามลำดับ

พฤติกรรมการณ์ลงคะแนนเสียงของประชาชนในการเลือกตั้งครั้งนี้

จากการศึกษาผลงานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทั้งของคนไทยและต่างประเทศพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการณ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง มีอยู่ 3 กลุ่ม คือ¹

1. ปัจจัยด้านฐานะ เศรษฐกิจ และสังคมของบุคคล เช่น เพศ เขตที่อยู่อาศัย อาชีพระดับการศึกษา รายได้ เป็นต้น
2. ปัจจัยทางด้านความรู้สึกหรือทางจิตใจของบุคคล เช่น ความต้องการ แรงจูงใจ บุคลิกภาพ ทศนคติ ความรู้สึกทางการเมือง และความนิยมพรรค เป็นต้น
3. ปัจจัยทางด้านสภาพของระบบการเมือง เช่น ระบบพรรคการเมือง การแข่งขันทางการเมือง การรณรงค์หาเสียง การบริหารการเลือกตั้ง การอบรมกล่อมเกล้าทางการเมือง (Political Socialization) เป็นต้น

ปัจจัยด้านต่าง ๆ เหล่านี้ ต่างมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการณ์ลงคะแนนเสียงในรูปแบบที่แตกต่างกัน โดยสมมติฐานนั้นถือว่าบุคคลที่อยู่ในสภาพสังคมเหมือนกัน มักจะได้รับประสบการณ์และการอบรมกล่อมเกล้าทางการเมืองที่คล้ายคลึง จะมีปฏิกิริยาตอบสนองสถานการณ์ทางการเมืองคล้ายคลึงกันในทางตรงกันข้าม บุคคลอยู่ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน และถูกหล่อหลอมโดยประสบการณ์ให้มีบุคลิกภาพ ทศนคติ แรงจูงใจ และความรู้สึกนึกคิดที่ต่างกันไป บุคคลจะแสดงออกทางการเมืองในรูปแบบที่ต่างกันไป และหากสมมติฐานดังกล่าวนี้เป็นจริงก็จะพบว่าฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่ต่างกันจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการณ์ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียง และการไม่ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงดังจะกล่าวต่อไป

จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 2,056 คน ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง จำนวน 1,855 คน (ร้อยละ 90.2) และไม่ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง จำนวน 201 คน (ร้อยละ 9.8) รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 4.8

¹ จรูญ สุภาพ และพรรคศักดิ์ ผ่องแผ้ว, พฤติกรรมการณ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและการบริหารการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร : ศึกษาจากกรณีเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างของจังหวัดมุกดาหาร 14 สิงหาคม 2526 (กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2527), หน้า 108

ตารางที่ 4.8 แสดงการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ในวันที่ 2 กรกฎาคม 2538

หัวข้อที่	การไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียง	จำนวน	ร้อยละ
1	ไป	1,855	90.2
2	ไม่ไป	201	9.8
	รวม	2,056	100.0

ตารางที่ 4.8 ต่อ

จำแนกตาม	การใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง				รวม	
	ไป		ไม่ไป			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ						
ชาย	945	46.0	94	4.5	1,039	50.5
หญิง	910	44.2	107	5.3	1,017	49.5
อายุ						
18-19 ปี	438	21.3	47	2.3	485	23.6
20-30 ปี	430	20.9	55	2.7	485	23.6
31-40 ปี	452	22.0	39	1.9	491	23.9
41-50 ปี	297	14.4	32	1.6	329	16.0
51-60 ปี	156	7.6	15	0.7	171	8.3
60 ปีขึ้นไป	82	4.0	13	0.6	95	4.6
การศึกษา						
ประถมศึกษา	784	38.1	70	3.4	854	41.5
มัธยมศึกษา	348	16.9	25	1.2	373	18.1
อาชีวศึกษา	388	18.9	34	1.6	422	20.5
ปริญญาตรี	278	13.5	48	2.4	326	15.9
สูงกว่าปริญญาตรี	52	2.6	13	0.6	65	3.2
อื่น ๆ	5	0.2	11	0.5	16	.7

ตารางที่ 4.8 ต่อ

จำแนกตาม	การใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง				รวม	
	ไป		ไม่ไป			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เขตที่อยู่อาศัย						
ในเขตเทศบาล	288	14.0	37	1.8	325	15.8
ในเขตสุขาภิบาล	275	13.4	15	0.7	290	14.1
นอกเขตเทศบาลสุขาภิบาล	1,094	53.2	61	3.0	1,155	56.2
กรุงเทพมหานคร	198	9.6	88	4.3	286	13.9
ภูมิลำเนา						
กลาง	632	30.7	95	4.6	727	35.3
เหนือ	385	18.7	24	1.2	409	19.9
ใต้	421	20.5	35	1.7	456	22.2
ตะวันออกเฉียงเหนือ	417	20.3	47	2.3	464	22.6
อาชีพ						
กำลังศึกษา	368	17.9	44	2.1	412	20.0
เกษตรกร	489	23.8	39	1.9	528	25.7
ค้าขาย	204	9.9	14	0.7	218	10.6
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	273	13.3	34	1.6	307	14.9
รับจ้าง	455	22.1	46	2.3	501	24.4
อื่น ๆ	66	3.2	24	1.2	90	4.4

1. เหตุผลที่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ในการศึกษาการเลือกตั้งทั่วไป ในปี พ.ศ. 2522 ของสุจิต บุญบงการ และพรรคดี ผ่องแผ้ว ได้ตรวจสอบถึงเหตุผลของผู้ที่ไปลงคะแนนเสียงว่าเป็นอย่างไร ผลปรากฏว่าผู้ไปเลือกตั้งส่วนใหญ่ทั้งที่อยู่ในกรุงเทพฯ ฯ หรือต่างจังหวัด ไปลงคะแนนเสียง เพราะเห็นว่าเป็นหน้าที่ของพลเมืองดีมากกว่าที่จะไปเพราะต้องการผลักดันให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ตนพอใจได้เข้าไปบริหารประเทศ² และจากการศึกษาการเลือกตั้งทั่วไป ในปี 2526 ของสุจิต บุญบงการ และพรรคดี ผ่องแผ้ว ก็ได้ผลการศึกษาในลักษณะเดียวกัน ผู้ไปลงคะแนนเสียงส่วนใหญ่เพราะถือว่าเป็นหน้าที่หรือไปเพราะความเคยชินมากกว่า ไปเพราะต้องการผลักดันให้คนที่ตนพอใจได้รับเลือกตั้ง การเลือกตั้งยังไม่ใช่กิจกรรมซึ่งเป็นการแสดงออกของความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง (political efficacy) ของคนไทยมากนัก โดยเฉพาะผู้ที่มีการศึกษาสูงอยู่ในกรุงเทพมหานคร และมีอาชีพเป็นข้าราชการ หรือนักธุรกิจ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูง ควรจะเป็นกลุ่มที่มีความรู้สึกว่ามีประสิทธิภาพทางการเมืองสูง และเห็นว่าการไปลงคะแนนเสียงเป็นเรื่องของการแสดงศักยภาพทางการเมือง แต่สำหรับกรณีของคนไทยนั้นความเป็นผู้มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูง มีผลทำให้เขามีความสำนึกในหน้าที่ของพลเมืองมากขึ้นกว่านั้น แต่ไม่ได้เห็นว่าการเลือกตั้งสำคัญกว่าผู้มีสถานภาพต่ำกว่า³

² สุจิต บุญบงการ และพรรคดี ผ่องแผ้ว, รายงานการวิจัยเรื่องพฤติกรรมลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทย: ศึกษาจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 22 เมษายน 2522 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525), หน้า 79-83

³ สุจิต บุญบงการ และพรรคดี ผ่องแผ้ว, พฤติกรรมลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทย, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527), หน้า 128-135

ตารางที่ 4.9 แสดงเหตุผลที่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ของกลุ่มตัวอย่าง

หัวข้อที่	เหตุผลที่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง	จำนวน	ร้อยละ
1	เป็นหน้าที่ของพลเมืองดีที่ควรกระทำ	1,286	62.5
2	เพื่อรักษาสิทธิของตนตามระบอบประชาธิปไตย	1,526	74.2
3	อยากได้ผู้แทนที่ดี	1,448	70.4
4	อยากได้คณะผู้บริหารที่ดี	853	41.5
5	ผู้สมัครหรือหัวคะแนนร้องขอ	48	2.3
6	เจ้าหน้าที่ทางราชการร้องขอ	50	2.4
7	ญาติเพื่อนฝูงร้องขอ	28	1.4
8	ตอบแทนบุญคุณผู้สมัคร	27	1.3
9	เดินทางไปยังหน่วยเลือกตั้งสะดวก	326	15.9
10	อยากให้พรรคฝ่ายค้านในรัฐบาลก่อนเป็นรัฐบาล	136	6.6
11	อยากให้พรรครัฐบาลในรัฐบาลก่อนเป็นรัฐบาล	252	12.2
12	อื่น ๆ	31	1.5

จากตารางที่ 4.9

สำหรับเหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีเหตุผลดังนี้คือ เพื่อรักษาสิทธิของตนตามระบอบประชาธิปไตย จำนวน 1,526 คน (ร้อยละ 74.2) อยากได้ผู้แทนที่ดี จำนวน 1,448 คน (ร้อยละ 70.4) เป็นหน้าที่ของพลเมืองดีที่ควรกระทำ จำนวน 1,286 คน (ร้อยละ 62.5) อยากได้คณะผู้บริหารที่ดี จำนวน 853 คน (ร้อยละ 41.5) เดินทางไปยังหน่วยเลือกตั้งสะดวก จำนวน 326 คน (ร้อยละ 15.9) อยากให้พรรครัฐบาลในรัฐบาลก่อนเป็นรัฐบาล จำนวน 252 คน (ร้อยละ 12.2) อยากให้พรรคฝ่ายค้านในรัฐบาลก่อนเป็นรัฐบาล จำนวน 136 คน (ร้อยละ 6.6) เจ้าหน้าที่ทางราชการร้องขอ จำนวน 50 คน (ร้อยละ 2.4) ผู้สมัครหรือหัวคะแนนร้องขอ จำนวน 48 คน (ร้อยละ 2.3) ญาติเพื่อนฝูงร้องขอ จำนวน 28 คน (ร้อยละ 1.4) และตอบแทนบุญคุณผู้สมัคร จำนวน 27 คน (ร้อยละ 1.3) ตามลำดับ

สรุปได้ว่า เหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง คือ เพื่อรักษาสิทธิของตนตามระบอบประชาธิปไตย อยากได้ผู้แทนที่ดี เป็นหน้าที่ของพลเมืองดีที่ควรกระทำ และอยากได้คณะผู้บริหารที่ดี

2. เหตุผลที่ไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ตารางที่ 4.10 แสดงเหตุผลที่ไม่ไปลงคะแนนเสียง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

หัวข้อที่	เหตุผลที่ไม่ไปลงคะแนนเสียง	จำนวน	ร้อยละ
1	ติดธุระสำคัญ	96	17.0
2	ลืม	8	1.4
3	ซีเกียจไป เสียเวลาเปล่า	31	5.5
4	เบื่อหน่ายพฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้ง	95	16.8
5	เบื่อหน่ายพฤติกรรมของนักการเมืองที่ผ่านมา	111	19.6
6	ไม่ได้รับอำมิสสินจ้าง	17	3.0
7	ไม่มีผู้สมัครที่ตนพอใจ	67	11.9
8	การเดินทางไปยังหน่วยเลือกตั้งไม่สะดวก	19	3.0
9	ไม่อยู่พื้นที่ในวันเลือกตั้ง	103	18.1
10	อื่น ๆ	19	3.4
	รวม	565	100.0

จากตารางที่ 4.10

สำหรับเหตุผลที่ไม่ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงของกลุ่มตัวอย่างนั้น จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเบื่อหน่ายพฤติกรรมของนักการเมืองที่ผ่านมา จำนวน 111 คน (ร้อยละ 19.6) ไม่อยู่ในพื้นที่ในวันเลือกตั้ง จำนวน 102 คน (ร้อยละ 18.1) ติดธุระสำคัญ จำนวน 96 คน (ร้อยละ 17.0) เบื่อหน่ายพฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้ง จำนวน 95 คน (ร้อยละ 16.8) ไม่มีผู้สมัครที่ตนพอใจ จำนวน 67 คน (ร้อยละ 11.9) ซีเกียจไป เสียเวลาเปล่า จำนวน 31 คน (ร้อยละ 5.5) การเดินทางไปยังหน่วยเลือกตั้งไม่สะดวก จำนวน 17 คน (ร้อยละ 3.0) ไม่ได้รับอำมิสสินจ้าง จำนวน 17 คน (ร้อยละ 3.0) และลืม จำนวน 8 คน (ร้อยละ 1.4) ตามลำดับ

สรุปได้ว่า เหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งก็คือ เบื่อหน่ายพฤติกรรมของนักการเมืองที่ผ่านมา รองลงมาคือไม่อยู่พื้นที่ในวันเลือกตั้ง เบื่อหน่ายพฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และไม่มีผู้สมัครที่ตนพอใจเป็นส่วนใหญ่

3. ช่วงเวลาที่ตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ตารางที่ 4.11 แสดงช่วงเวลาที่กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจลงคะแนนเสียง

หัวข้อที่	ช่วงเวลาที่ตัดสินใจลงคะแนนเสียง	จำนวน	ร้อยละ
1	ในคูหาลงคะแนน	120	6.3
2	ในวันเลือกตั้ง	164	8.7
3	2-3 วันก่อนวันเลือกตั้ง	345	18.3
4	มากกว่า 3 วัน ก่อนวันเลือกตั้ง	1,261	66.7
	รวม	1,890	100.0

จากตารางที่ 4.11

สำหรับช่วงเวลาที่กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครคนใดคนหนึ่ง จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในช่วงก่อนการเลือกตั้งมากกว่า 3 วัน จำนวน 1,261 คน (ร้อยละ 66.7) ตัดสินใจลงคะแนนเสียงในช่วง 2-3 วันก่อนการเลือกตั้ง จำนวน 345 คน (ร้อยละ 18.3) ตัดสินใจลงคะแนนเสียงในวันเลือกตั้ง จำนวน 164 คน (ร้อยละ 8.7) และตัดสินใจในคูหาลงคะแนน จำนวน 120 คน (ร้อยละ 6.3) ตามลำดับ

สรุปได้ว่า ช่วงเวลาที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตัดสินใจลงคะแนนเสียงให้ผู้สมัครคนใดคนหนึ่ง ในช่วงก่อนการเลือกตั้งมากกว่า 3 วัน

4. บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

อีกประเด็นที่น่าสนใจ คือ บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ซึ่งจะศึกษาเกี่ยวกับผู้มีอิทธิพลในการชักชวนหรือแนะนำไปใช้สิทธิเลือกตั้งรายละเอียด ตามตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 แสดงบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

หัวข้อที่	บุคคลที่แนะนำให้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง	จำนวน	ร้อยละ
1	คู่สมรส	28	1.4
2	พ่อแม่/ลูก/ญาติพี่น้อง	52	2.5
3	เพื่อน	20	1.0
4	กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	58	2.8
5	ตัวแทนผู้สมัคร	25	1.2
6	ผู้ที่เคารพนับถือ	14	.7
7	เจ้าหน้าที่ของทางราชการ	21	1.0
8	นายจ้าง/ผู้บังคับบัญชา	3	.1
9	คณะกรรมการหมู่บ้าน/หัวหน้าคุ้ม	14	.7
10	เชื่อตนเอง	1,650	86.6
11	อื่น ๆ	21	1.0
	รวม	1,906	100.0

จากตารางที่ 4.12

สำหรับบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของกลุ่มตัวอย่าง จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เชื่อกันเอง จำนวน 1,650 คน (ร้อยละ 86.6) กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 58 คน (ร้อยละ 2.8) พ่อแม่/ลูก/ญาติพี่น้อง จำนวน 52 คน (ร้อยละ 2.5) คู่สมรส จำนวน 28 คน (ร้อยละ 1.4) ตัวแทนผู้สมัคร จำนวน 25 คน (ร้อยละ 1.2) เจ้าหน้าที่ของทางราชการ จำนวน 21 คน (ร้อยละ 1.0) เพื่อน จำนวน 20 คน (ร้อยละ 1.0) คณะกรรมการหมู่บ้าน/หัวหน้าคุ้ม จำนวน 14 คน (ร้อยละ .7) และนายจ้าง ผู้บังคับบัญชา จำนวน 3 คน (ร้อยละ .1) ตามลำดับ

สรุปได้ว่า ในการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เชื่อกันเอง จะมีบ้างที่มีผู้แนะนำให้ไปลงคะแนนเสียงก็คือ กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน พ่อแม่/ลูก/ญาติพี่น้อง เป็นต้น

5. หลักเกณฑ์การตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ประเด็นที่เป็นปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งในกระบวนการเลือกตั้ง คือ ระหว่างระบบเลือกพรรคทั้งหมด ระบบเลือกบุคคล และระบบที่มีการผสมผสานระหว่างสองระบบนี้ ระบบใดเหมาะสมที่สุด ระบบเลือกพรรคหรือเลือกแบบเบอร์เดียวนั้น มุ่งที่จะเสริมสร้างให้พรรคการเมืองมีความเข้มแข็งในฐานะที่เป็นสถาบันทางการเมืองที่จำเป็น และมีความสำคัญในการปกครอง ช่วยเสริมสร้างระเบียบวินัยของพรรค และทำให้พรรคการเมืองมีจำนวนน้อยลง ทำให้เกิดความเป็นปึกแผ่นและความมีเสถียรภาพทางการเมืองอันเป็นเงื่อนไขที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ ส่วนการเลือกเป็นรายบุคคลนั้น ให้ความเป็นอิสระในการเลือกได้สูงสุด แต่ไม่ได้เสริมสร้างความเข้มแข็งของพรรคการเมืองในการก้าวไปสู่ความเป็นสถาบันที่มั่นคงได้รวดเร็วนัก แล้วแต่ว่าจะให้ความสำคัญด้านใดมากกว่ากันระหว่างระบบพรรคกับตัวบุคคล หรือเห็นความจำเป็นในลำดับก่อนหลังแตกต่างกันสำหรับการพัฒนาการเมืองของไทย

ประเทศไทยให้ความสำคัญความเข้มแข็งของระบบพรรคการเมืองมากกว่าตัวบุคคล แต่การส่งเสริมพรรคการเมืองให้มีความเข้มแข็งขึ้นอยู่กับประชาชนผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงด้วย จากการสังเกตโดยทั่วไปและจากการวิจัยพฤติกรรมการลงคะแนนเสียง เมื่อ 22 มีนาคม 2535 ปรากฏว่าผู้เลือกตั้งส่วนใหญ่ยังนิยมเลือกตัวบุคคลมากกว่าเลือกเป็นพรรค⁴ การเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2535 ประชาชนก็ยังเลือกโดยคำนึงถึงผู้สมัครมากกว่าคำนึงถึงพรรคการเมืองบ้างเล็กน้อย⁵

ดังนั้น จึงเป็นที่น่าสนใจว่าในการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 ประชาชนผู้ไปลงคะแนนเสียงยังคงนิยมตัวบุคคลมากกว่าพรรคอยู่หรือไม่

⁴ กรมการปกครอง, รายงานการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 22 มีนาคม 2538 (กรุงเทพฯ โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง 2535), หน้า 55-57.

⁵ กรมการปกครอง, รายงานการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 13 กันยายน 2535 (กรุงเทพฯ โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง 2538), หน้า 57-58.

ตารางที่ 4.13 แสดงหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจลงคะแนนเสียง

หัวข้อที่	หลักเกณฑ์ในการตัดสินใจลงคะแนนเสียง	จำนวน	ร้อยละ
1	คำนึงถึงพรรคการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้ง	974	51.3
2	คำนึงถึงคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัครรับเลือกตั้ง	726	38.3
3	ไม่คำนึงถึงทั้งพรรคการเมือง และคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัครรับเลือกตั้ง	128	6.7
4	อื่น ๆ	69	3.7
	รวม	1,897	100.0

จากตารางที่ 4.13

สำหรับหลักเกณฑ์ที่กลุ่มตัวอย่างใช้ตัดสินใจในการลงคะแนนเสียง จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างใช้หลักเกณฑ์โดยคำนึงถึงพรรคการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้งมากที่สุด จำนวน 974 คน (ร้อยละ 51.3) รองลงมา คำนึงถึงคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัครรับเลือกตั้ง จำนวน 726 คน (ร้อยละ 38.3) และไม่คำนึงถึงพรรคการเมือง และคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัครรับเลือกตั้ง จำนวน 128 คน (ร้อยละ 6.7) ตามลำดับ

สรุปได้ว่า หลักเกณฑ์ที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คำนึงถึง ก็คือ พรรคการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็นลำดับรองลงมา

พฤติกรรมการณ์ซื้อขายเสียง และปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อขายเสียง

กล่าวคือในพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2538 มาตรา 35 บัญญัติไว้ว่า เมื่อได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งใดจนถึงวันเลือกตั้ง ห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อจะจูงใจให้ผู้เลือกตั้งลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น หรือให้ตนวันมิให้ลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครใดด้วยวิธีการดังนี้

(1) จัดทำ ให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด

(2) ให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงินหรือทรัพย์สินอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม แก่สมาคม มูลนิธิ วัด สถาบันการศึกษา หรือสถานสงเคราะห์อื่นใด

(3) ทำการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีหรรสพและการรื่นเริงต่าง ๆ

(4) ทำสิ่งอันเป็นสาธารณประโยชน์หรือสิ่งอื่นใดเพื่อประโยชน์ของบุคคล ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัด สถาบันการศึกษา หรือสถาบันอื่นใด ทั้งนี้ ไม่ว่าจะ เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมหรือไม่ก็ตาม

(5) เลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใด

(ความในมาตรา 36 ยกเลิกโดยมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2523)

และมาตรา 37 ห้ามมิให้ผู้สมัครผู้ใดจัดยานพาหนะนำผู้เลือกตั้งไปยังที่เลือกตั้ง เพื่อการเลือกตั้งหรือนำกลับไปจากที่เลือกตั้ง หรือจัดให้ผู้เลือกตั้งไปยังที่เลือกตั้ง หรือกลับจากที่เลือกตั้ง โดยไม่ต้องเสียค่าโดยสารยานพาหนะหรือค่าจ้างซึ่งต้องเสียตามปกติ หรือผู้ใดกระทำการเช่นนั้นเพื่อประโยชน์แก่ผู้สมัครใด

ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้จึงต้องการจะทราบว่าจะได้มีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันการซื้อขายเสียงแล้ว ยังคงมีการซื้อขายเสียงกันอีกหรือไม่ และมีพฤติกรรมซื้อขายเสียงแบบใดมากที่สุดที่นำมาสนใจให้ประชาชนไปลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง

1. พฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อจูงใจให้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ตารางที่ 4.14 แสดงพฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อจูงใจให้กลุ่มตัวอย่างไปลงคะแนนเสียง

หัวข้อที่	พฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อจูงใจให้ไปลงคะแนนเสียง	จำนวน	ร้อยละ
1	การแจกเงิน	690	33.6
2	การให้สินบนกรรมการเลือกตั้ง	141	6.9
3	แจกของ	232	11.3
4	บริจาคเงินให้องค์กรสาธารณะวัดหรือมัสยิด	212	10.3
5	การจัดมหรสพ	127	6.2
6	การก่อสร้างถาวรวัตถุหรือสิ่งสาธารณประโยชน์	226	11.0
7	การจัดเลี้ยง	303	14.7
8	การจัดรถรับส่ง	202	9.8
9	ซื้อผลิตภัณฑ์เกษตรในราคาสูงกว่าปกติ	47	2.3
10	ขายสินค้าอุปโภคบริโภคในราคาต่ำกว่าปกติ	70	3.4

จากตารางที่ 4.14

สำหรับพฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่จูงใจให้กลุ่มตัวอย่างไปลงคะแนนเสียงให้ จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างพบพฤติกรรม การแจกเงิน จำนวน 690 คน (ร้อยละ 33.6) การจัดเลี้ยง จำนวน 303 คน (ร้อยละ 14.7) การแจกของ จำนวน 232 คน (ร้อยละ 11.3) การก่อสร้างถาวรวัตถุหรือสิ่งสาธารณประโยชน์ จำนวน 226 คน (ร้อยละ 11.0) การบริจาคเงินให้องค์กรสาธารณะ วัด หรือมัสยิด จำนวน 212 คน (ร้อยละ 10.3) การจัดรถรับส่ง จำนวน 202 คน (ร้อยละ 9.8) การให้สินบนกรรมการเลือกตั้ง จำนวน 141 คน (ร้อยละ 6.9) การจัดมหรสพ จำนวน 127 คน (ร้อยละ 6.2) การขายสินค้าอุปโภคบริโภคในราคาต่ำกว่าปกติ จำนวน 70 คน (ร้อยละ 3.4) และการซื้อผลิตภัณฑ์เกษตรในราคาสูงกว่าปกติ จำนวน 47 คน (ร้อยละ 2.3) ตามลำดับ

สรุปได้ว่า พฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มุ่งใจให้กลุ่มตัวอย่างไปลงคะแนนให้ก็คือ การแจกเงิน การจัดเลี้ยง การแจกของ การก่อสร้างถาวรวัตถุหรือสิ่งสาธารณประโยชน์ การบริจาคเงินให้องค์กรสาธารณะ วัด หรือ มัสยิด การจัดรถรับส่ง การให้สินบนกรรมการเลือกตั้ง การจัดมหรสพ การขายสินค้าอุปโภคบริโภคในราคาต่ำกว่าปกติ การซื้อผลิตผลการเกษตรในราคาสูงกว่าปกติ ตามลำดับ

2. บุคคลที่ผู้สมัครใช้ในการหาคะแนนเสียง

ตารางที่ 4.15 แสดงบุคคลที่ผู้สมัครใช้ในการหาคะแนนเสียง

หัวข้อที่	บุคคลที่ผู้สมัครใช้ในการหาคะแนนเสียง	จำนวน	ร้อยละ
1	ตัวแทนผู้สมัคร	1,128	27.4
2	นักการเมืองท้องถิ่น เช่น สจ.สท.สข.อบต.	417	10.1
3	พระ/ผู้นำทางศาสนา	47	1.1
4	คณะกรรมการหมู่บ้าน	428	10.4
5	หัวหน้าคุ้ม/ผู้นำชุมชน	395	9.6
6	ผู้นำกลุ่มสตรี	318	7.7
7	อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)	214	5.2
8	เจ้าของรถรับจ้าง/มอเตอร์ไซด์รับจ้าง	173	4.2
9	เจ้ามือเรียงเบอร์ (ห่วยเถื่อน)	52	1.3
10	นักธุรกิจ/นายธนาคาร	60	1.5
11	กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	364	8.8
12	เจ้าหน้าที่ของทางราชการ	64	1.6
13	อื่น ๆ	64	1.6
14	ไม่ทราบ	396	9.6

จากตารางที่ 4.15

ในการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง มักจะมีการใช้บุคคลต่าง ๆ เพื่อช่วยในการหาเสียง จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างพบเห็นบุคคลที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งใช้ให้ช่วยในการหาเสียง ดังนี้คือ เป็นตัวแทนผู้สมัคร ๆ จำนวน 1,128 คน (ร้อยละ 27.4) เป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน 428 คน (ร้อยละ 10.4) เป็นนักการเมืองท้องถิ่น เช่น สจ. สท. สข. จำนวน 417 คน (ร้อยละ 10.1) เป็นหัวหน้าคุ้ม/ผู้นำชุมชน จำนวน 395 คน (ร้อยละ 9.6) เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 364 คน (ร้อยละ 8.8) เป็นผู้นำกลุ่มสตรี จำนวน 318 คน (ร้อยละ 7.7) เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 214 คน (ร้อยละ 5.2) เป็นเจ้าของรถรับจ้าง/มอเตอร์ไซด์รับจ้าง จำนวน 173 คน (ร้อยละ 4.2) เป็นเจ้าหน้าที่ของทางราชการ จำนวน 64 คน (ร้อยละ 1.6) เป็นนักธุรกิจ/นายธนาคาร 60 คน (ร้อยละ 1.5) เป็นเจ้ามือเรียงเบอร์ (ห่วยเถื่อน) จำนวน 52 คน (ร้อยละ 1.3) และเป็นพระ/ผู้นำทางศาสนา จำนวน 47 คน (ร้อยละ 1.1) ตามลำดับ

สรุปได้ว่า บุคคลที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งใช้ในการช่วยหาเสียงมากที่สุดก็คือ ตัวแทนของผู้สมัคร ๆ เองเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาได้แก่ คณะกรรมการหมู่บ้าน นักการเมืองท้องถิ่น หัวหน้าคุ้ม/ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำกลุ่มสตรี และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เจ้าของรถรับจ้าง/มอเตอร์ไซด์รับจ้าง เจ้าหน้าที่ของทางราชการ นักธุรกิจ/นายธนาคาร เจ้ามือเรียงเบอร์ และพระ/ผู้นำทางศาสนา ตามลำดับ

3. สาเหตุที่ทำให้เกิดการซื้อขายเสียง

ตารางที่ 4.16 แสดงสาเหตุที่ทำให้เกิดการซื้อขายเสียง

หัวข้อที่	สาเหตุที่ทำให้เกิดการซื้อขายเสียง	จำนวน	ร้อยละ
1	ผู้สมัครต่าง ๆ เห็นว่าจำเป็นต้องมีเพื่อให้ตนเองชนะ	909	44.2
2	ประชาชนในพื้นที่ต้องการให้แจก	89	4.3
3	ทางราชการไม่ปราบปรามอย่างจริงจัง	301	14.6
4	หวัคະແນນเรียกร้อง	49	2.4
5	อื่น ๆ	73	3.6
6	ไม่ทราบ	635	30.9
	รวม	2,056	100.0

จากตารางที่ 4.16

สำหรับสาเหตุที่ทำให้เกิดการซื้อขายเสียง จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างชี้สาเหตุของการซื้อขายเสียงว่าเกิดจากผู้สมัครต่าง ๆ เห็นว่าจำเป็นต้องมีเพื่อให้ตนเองชนะ จำนวน 909 คน (ร้อยละ 44.2) ทางราชการไม่ปราบปรามอย่างจริงจัง จำนวน 301 คน (ร้อยละ 14.6) ประชาชนในพื้นที่ต้องการให้แจกจำนวน 89 คน (ร้อยละ 4.3) และหวัคະແນນเรียกร้อง จำนวน 49 คน (ร้อยละ 2.4) ตามลำดับ

สรุปได้ว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดการซื้อขายเสียง ก็คือ ผู้สมัครต่าง ๆ เห็นว่าจำเป็นต้องมีเพื่อให้ตนเองชนะ รองลงมาก็คือทางราชการไม่ปราบปรามอย่างจริงจัง ประชาชนในพื้นที่ต้องการให้แจก และหวัคະແນນเรียกร้อง ตามลำดับ

4. การตัดสินใจเลือกผู้สมัครที่ชื่อเสียงกับผู้สมัครที่ไม่ชื่อเสียง

ตารางที่ 4.17 แสดงการตัดสินใจเลือกผู้สมัครที่ชื่อเสียงกับผู้สมัครที่ไม่ชื่อเสียง

หัวข้อที่	การตัดสินใจเลือกผู้สมัครที่ชื่อเสียงกับผู้สมัครที่ไม่ชื่อเสียง	จำนวน	ร้อยละ
1	เลือกผู้สมัครที่ชื่อเสียง	254	12.4
2	เลือกผู้สมัครที่ไม่ชื่อเสียง	1,802	87.6
	รวม	2,056	100.0

จากตารางที่ 4.17

ในการตัดสินใจเลือกผู้สมัครที่ชื่อเสียงกับผู้สมัครที่ไม่ชื่อเสียงนั้น จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจเลือกผู้สมัครที่ไม่ชื่อเสียง จำนวน 1,802 คน (ร้อยละ 87.6) และเลือกผู้สมัครที่ชื่อเสียง จำนวน 254 คน (ร้อยละ 12.4) ตามลำดับ

สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือกผู้สมัครที่ไม่ชื่อเสียง

5. การปฏิบัติเมื่อพบเห็นการซื้อขายเสียง

ตารางที่ 4.18 แสดงการปฏิบัติเมื่อพบเห็นการซื้อขายเสียง

หัวข้อที่	การปฏิบัติเมื่อพบเห็นการซื้อขายเสียง	จำนวน	ร้อยละ
1	แจ้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	278	13.5
2	แจ้งเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ	332	16.1
3	แจ้งหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ เช่น องค์กรกลาง	764	37.2
4	อยู่เฉย ๆ	558	27.1
5	อื่น ๆ	124	6.1
	รวม	2,056	100.0

จากตารางที่ 4.18

สำหรับการปฏิบัติ หากพบเห็นการซื้อขายเสียงของกลุ่มตัวอย่าง จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างจะปฏิบัติหากพบเห็นการซื้อขายเสียง คือ แจ้งหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ เช่น องค์กรกลาง ๆ จำนวน 764 คน (ร้อยละ 37.2) อยู่เฉย ๆ จำนวน 558 คน (ร้อยละ 27.1) แจ้งเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ จำนวน 332 คน (ร้อยละ 16.1) และแจ้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 278 คน (ร้อยละ 13.5) ตามลำดับ

สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะแจ้งหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องการซื้อขายเสียง เช่น องค์กรกลาง ฯ เมื่อพบเห็นการซื้อขายเสียงในพื้นที่ รองลงมา คือ อยู่เฉย ๆ แจ้งเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ และแจ้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามลำดับ

แนวคิดที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

1. แนวความคิดเกี่ยวกับการให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไปประกอบอาชีพ/ศึกษาในต่างท้องที่ สามารถลงคะแนนเสียง ณ หน่วยเลือกตั้งอื่นได้

ในปัจจุบันเมื่อมีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งใด มักจะเกิดปัญหาว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน มักจะไม่อยู่ในพื้นที่ในวันเลือกตั้ง เนื่องจากต้องไปประกอบอาชีพ หรือศึกษา ณ ที่อื่น โดยที่ไม่ได้แจ้งย้ายชื่อของตนออกจากทะเบียนบ้านเดิม และไม่ได้แจ้งย้ายเข้าไปอยู่ในทะเบียนบ้านที่ตนพักอยู่จริง ดังนั้น เมื่อมีการเลือกตั้งขึ้น ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเหล่านั้นส่วนใหญ่จะไม่สามารถกลับไปลงคะแนนเสียง ณ ท้องที่ของตนที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านได้ เนื่องจากปัญหาต่าง ๆ เช่น เวลา การเดินทาง เป็นต้น

ถึงแม้ว่าทางราชการเองจะเปิดโอกาสให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ใช้โอกาสของตน โดยการบริหารทางด้านการทะเบียนราษฎร เช่น การแจ้งย้ายปลายทาง เป็นต้น แต่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งก็ยังไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควร ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนี้ ก็ทำให้การไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงของประชาชนน้อยลงไป

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ นอกจากจะศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งแล้ว ยังทำการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับแนวความคิดดังกล่าวข้างต้นด้วยว่า ประชาชนจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับแนวความคิดดังกล่าว

ตารางที่ 4.19 แสดงแนวความคิดเกี่ยวกับการให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไปประกอบอาชีพ/ศึกษาในต่างท้องที่ สามารถลงคะแนนเสียง ณ หน่วยเลือกตั้งอื่นได้

หัวข้อที่	ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
1	เห็นด้วย	1,255	61.0
2	ไม่เห็นด้วย	527	25.6
3	ไม่ออกความเห็น	274	13.4
	รวม	2,056	100.0

จากตารางที่ 4.19

สำหรับแนวความคิดเกี่ยวกับการให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไปประกอบอาชีพ/ศึกษาในต่างท้องที่ สามารถลงคะแนนเสียง ณ หน่วยเลือกตั้งอื่นได้ จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีแนวความคิดเห็นด้วย จำนวน 1,255 คน (ร้อยละ 61.0) และมีแนวความคิดไม่เห็นด้วย จำนวน 527 คน (ร้อยละ 25.6) ตามลำดับ

สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไปประกอบอาชีพ/ศึกษาในต่างท้องที่ สามารถลงคะแนนเสียง ณ หน่วยเลือกตั้งอื่นได้

2. แนวความคิดเกี่ยวกับการนับคะแนนเสียง

เช่นเดียวกับในเรื่องการนับคะแนนเสียงก็ได้มีการพิจารณากันว่า ควรจะนำหีบบัตรที่ได้ลงคะแนนเสียงแล้วไปนับที่ใด บางฝ่ายก็เห็นว่าควรจะให้นำไปนับที่อำเภอ เพื่อป้องกันการซื้อขายเสียง ในกรณีที่มีผู้สมัครซื้อเสียง โดยการใช้หีบคะแนน ส่วนบางฝ่ายก็เห็นว่าควรจะนับคะแนนที่หน่วยเลือกตั้งเหมือนเดิม เพราะไม่แน่ใจว่าการนำหีบบัตรไปนับคะแนนที่อำเภอหรือจังหวัด จะป้องกันการทุจริตในการเลือกตั้งได้

ดังนั้น จึงได้ทำการศึกษาวิจัยโดยขอความคิดเห็นจากประชาชน ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแนวความคิดดังกล่าว

ตารางที่ 4.20 แสดงแนวความคิดเกี่ยวกับการนับคะแนนที่หน่วยเลือกตั้งเดิม

หัวข้อที่	นับคะแนนที่หน่วยเลือกตั้งเดิม	จำนวน	ร้อยละ
1	เห็นด้วย	1,381	67.2
2	ไม่เห็นด้วย	220	10.7
3	ไม่ออกความเห็น	455	22.1
	รวม	2,056	100.0

จากตารางที่ 4.20

แนวความคิดในเรื่องการนับคะแนนที่หน่วยเลือกตั้งเดิม จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยที่จะให้นับคะแนนเสียงที่หน่วยเลือกตั้งเดิม จำนวน 1,381 คน (ร้อยละ 67.2) ไม่เห็นด้วยที่จะให้นับคะแนนเสียงที่หน่วยเลือกตั้งเดิม จำนวน 220 คน (ร้อยละ 31.5) ตามลำดับ

สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการให้นับคะแนนเสียงที่หน่วยเลือกตั้งเดิม

ตารางที่ 4.21 แสดงแนวความคิดเกี่ยวกับการนับคะแนนที่อำเภอและจังหวัด

หัวข้อที่	นับคะแนนที่อำเภอ	จำนวน	ร้อยละ	นับคะแนนที่จังหวัด	จำนวน	ร้อยละ
1	เห็นด้วย	442	21.5	เห็นด้วย	190	9.2
2	ไม่เห็นด้วย	634	30.8	ไม่เห็นด้วย	647	31.5
3	ไม่ออกความเห็น	980	48.1	ไม่ออกความเห็น	1,219	59.3
	รวม	2,056	100.0		2,056	100.0

จากตารางที่ 4.21

เช่นเดียวกัน แนวความคิดในเรื่องการนำหีบบัตรไปนับคะแนนที่อำเภอ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่ออกความเห็นในเรื่องนี้ จำนวน 980 คน (ร้อยละ 48.1) ไม่เห็นด้วยที่จะให้นับคะแนนเสียงที่อำเภอ จำนวน 634 คน (ร้อยละ 30.8) และเห็นด้วย จำนวน 442 คน (ร้อยละ 21.5) ส่วนการนับคะแนนที่จังหวัด กลุ่มตัวอย่างไม่ออกความเห็นในเรื่องนี้ จำนวน 1,219 คน (ร้อยละ 59.3) ไม่เห็นด้วยที่จะให้นับคะแนนเสียงที่จังหวัด จำนวน 647 คน (ร้อยละ 31.5) และเห็นด้วย จำนวน 190 คน (ร้อยละ 9.2) ตามลำดับ

สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ออกความเห็นในแนวความคิดเรื่องการนับคะแนนที่อำเภอหรือจังหวัด รองลงมา คือ ไม่เห็นด้วยกับการนำหีบบัตรไปนับคะแนนเสียงที่อำเภอหรือจังหวัด

ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี กับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 นั้น นับว่าเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ของการเลือกตั้งในประเทศไทย ที่กฎหมายรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้ผู้ที่มิอายุ 18 บริบูรณ์ มีสิทธิเลือกตั้ง ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ นอกจากจะทำการศึกษาพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนโดยทั่วไปแล้ว ยังได้แยกข้อมูลการศึกษาดังกล่าว ระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี กับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไปไว้ด้วย รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 4.22-4.41

ตารางที่ 4.22 แสดงข้อมูลเพศของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี กับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป

เพศ	กลุ่มตัวอย่าง อายุ 18-19 ปี	กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป	รวม
1. ชาย	244 (50.1)	795 (51.0)	1,039 (50.5)
2. หญิง	241 (49.9)	776 (49.0)	1,017 (49.5)
รวม	485 (23.6)	1,571 (76.4)	2,056 (100.0)

จากตารางที่ 4.22

แสดงข้อมูลเพศของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี กับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี เป็นเพศชาย จำนวน 244 คน (ร้อยละ 50.1) เป็นเพศหญิง จำนวน 241 คน (ร้อยละ 49.9) และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป เป็นเพศชาย จำนวน 795 คน (ร้อยละ 51.0) เป็นเพศหญิง จำนวน 776 คน (ร้อยละ 49.0)

ตารางที่ 4.23 แสดงข้อมูลแหล่งข่าวที่ทำให้ทราบว่ามี การเลือกตั้ง ในวันที่ 2 กรกฎาคม 2538

แหล่งข่าว	กลุ่มตัวอย่าง อายุ 18-19 ปี	กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป	รวม
1. วิทยุ	347 (17.0)	952 (15.9)	1,299 (16.2)
2. โทรทัศน์	431 (21.1)	1,357 (22.7)	1,788 (22.3)
3. หนังสือพิมพ์	313 (15.3)	906 (15.2)	1,219 (15.2)
4. โบปลิว โปสเตอร์ และแผ่นโฆษณา	307 (15.0)	928 (15.5)	1,235 (15.4)
5. ญาติพี่น้องหรือคนรู้จัก	182 (8.9)	409 (6.8)	591 (7.4)
6. จากการหาเสียง ของผู้สมัคร	154 (7.5)	515 (8.6)	669 (8.3)
7. จากหน่วยเลือกตั้ง	180 (8.8)	565 (9.5)	745 (9.3)
8. หัวคะแนน	120 (5.9)	315 (5.3)	435 (5.4)
9. อื่น ๆ	7 (.3)	26 (.4)	33 (.4)
รวม	2,041 (100.0)	5,973 (100.0)	8,014 (100.0)

จากตารางที่ 4.23

แสดงข้อมูลแหล่งข่าวที่ทำให้ทราบว่ามี การเลือกตั้ง ในวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 พบว่า

- จากวิทยุ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ทราบข่าวคิดเป็นร้อยละ 17.0 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ทราบข่าวคิดเป็นร้อยละ 15.9

- จากโทรทัศน์ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ทราบข่าวคิดเป็นร้อยละ 21.1 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ทราบข่าวคิดเป็นร้อยละ 22.7
- จากหนังสือพิมพ์ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ทราบข่าวคิดเป็นร้อยละ 15.3 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ทราบข่าวคิดเป็นร้อยละ 15.2
- จากใบปลิว โปสเตอร์ และแผ่นโฆษณา กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ทราบข่าวคิดเป็นร้อยละ 15.0 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ทราบข่าวคิดเป็นร้อยละ 15.5
- จากญาติพี่น้องหรือคนรู้จัก กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ทราบข่าวคิดเป็นร้อยละ 8.9 กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ทราบข่าวคิดเป็นร้อยละ 6.8
- จากการหาเสียงของผู้สมัครฯ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ทราบข่าวคิดเป็นร้อยละ 7.5 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ทราบข่าวคิดเป็นร้อยละ 8.6
- จากหน่วยเลือกตั้ง กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ทราบข่าวคิดเป็นร้อยละ 8.8 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ทราบข่าวคิดเป็นร้อยละ 9.5
- จากห้วคะแนน กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ทราบข่าวคิดเป็นร้อยละ 5.9 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ทราบข่าวคิดเป็นร้อยละ 5.3

ตารางที่ 4.24 แสดงข้อมูลแหล่งข่าวที่ทำให้ทราบว่ามีใครเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

แหล่งข่าว	กลุ่มตัวอย่างอายุ 18-19 ปี	กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป	รวม
1. วิทยุ	197 (11.5)	498 (10.4)	695 (10.7)
2. โทรทัศน์	211 (12.3)	654 (13.6)	865 (13.3)
3. หนังสือพิมพ์	162 (9.4)	500 (10.4)	662 (10.2)
4. ใบปลิว โปสเตอร์ และแผ่นโฆษณา	377 (22.0)	1,195 (24.9)	1,572 (24.2)
5. ญาติพี่น้องหรือคนรู้จัก	172 (10.0)	377 (7.9)	549 (8.4)
6. จากการหาเสียง ของผู้สมัคร	296 (17.3)	779 (16.3)	1,075 (16.5)
7. จากหน่วยเลือกตั้ง	212 (12.4)	529 (11.0)	741 (11.4)
8. หัวคะแนน	81 (4.7)	229 (4.8)	310 (4.8)
9. อื่น ๆ	7 (.3)	31 (.6)	38 (.6)
รวม	1,751 (100.0)	4,792 (100.0)	6,507 (100.0)

จากตารางที่ 4.24

แสดงข้อมูลแหล่งข่าวที่ทำให้ทราบว่ามีใครเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง พบว่า

- จากวิทยุ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ทราบข่าวคิดเป็นร้อยละ 11.5 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ทราบข่าวคิดเป็นร้อยละ 10.4

- จากโทรทัศน์ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ทราบข่าวคิดเป็นร้อยละ 12.3 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ทราบข่าวคิดเป็นร้อยละ 13.6

- จากหนังสือพิมพ์ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ทราบข่าวคิดเป็นร้อยละ 9.4 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ทราบข่าวคิดเป็นร้อยละ 10.4
- จากใบปลิว โปสเตอร์ และแผ่นโฆษณา กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ทราบข่าวคิดเป็นร้อยละ 22.0 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ทราบข่าวคิดเป็นร้อยละ 24.9
- จากญาติพี่น้องหรือคนรู้จัก กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ทราบข่าวคิดเป็นร้อยละ 10.0 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ทราบข่าวคิดเป็นร้อยละ 7.9
- จากการหาเสียงของผู้สมัครฯ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ทราบข่าวคิดเป็นร้อยละ 17.3 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ทราบข่าวคิดเป็นร้อยละ 16.3
- จากหน่วยเลือกตั้ง กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ทราบข่าวคิดเป็นร้อยละ 12.4 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ทราบข่าวคิดเป็นร้อยละ 11.0
- จากหวัคะแนน กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ทราบข่าวคิดเป็นร้อยละ 4.7 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ทราบข่าวคิดเป็นร้อยละ 4.8

ตารางที่ 4.25 แสดงข้อมูลช่วงเวลาที่ได้รับทราบว่ามีใครเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ช่วงเวลา	กลุ่มตัวอย่าง อายุ 18-19 ปี	กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป	รวม
1. วันเปิดรับสมัครเลือกตั้ง	117 (24.1)	516 (32.8)	633 (30.8)
2. หลังวันรับสมัครเลือกตั้ง	340 (70.1)	921 (58.6)	1,261 (61.3)
3. วันเลือกตั้ง	28 (5.8)	134 (8.5)	162 (7.9)
รวม	485 (23.6)	1,571 (76.4)	2,056 (100.0)

จากตารางที่ 4.25

แสดงข้อมูลช่วงเวลาที่ได้รับทราบว่ามีใครเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง พบว่า

- ในวันเปิดรับสมัคร กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ทราบคิดเป็นร้อยละ 24.1 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ทราบคิดเป็นร้อยละ 32.8
- หลังวันเปิดรับสมัคร กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ทราบคิดเป็นร้อยละ 70.1 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ทราบคิดเป็นร้อยละ 58.6
- ในวันเลือกตั้ง กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ทราบคิดเป็นร้อยละ 5.8 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ทราบคิดเป็นร้อยละ 8.5

ตารางที่ 4.26 แสดงข้อมูลประเด็นที่ได้รับทราบจากการฟังการปราศรัยหาเสียง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ประเด็นที่รับทราบ	กลุ่มตัวอย่างอายุ 18-19 ปี	กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป	รวม
1. นโยบายของพรรคและผู้สมัคร ฯ รวมทั้งคุณสมบัติต่าง ๆ	300 (44.7)	830 (44.6)	1,130 (44.6)
2. สัญญาจะให้เงินหรือสิ่งของ	15 (2.2)	54 (2.9)	69 (2.7)
3. สัญญาจะช่วยสร้าง ซ่อมแซม หรือให้เงินสร้างสิ่งสาธารณะ	93 (13.9)	266 (14.3)	359 (14.2)
4. พุดหาเสียงโดยไม่ได้ให้เงินหรือสิ่งของ	152 (22.7)	343 (18.4)	495 (19.5)
5. หาเสียงโจมตีผู้สมัครหรือพรรคการเมืองอื่น	108 (16.1)	336 (18.0)	444 (17.5)
6. อื่น ๆ	3 (.4)	34 (1.8)	37 (1.5)
รวม	671 (100.0)	1,863 (100.0)	2,534 (100.0)

จากตารางที่ 4.26

แสดงข้อมูลประเด็นที่ได้รับทราบจากการฟังการปราศรัยหาเสียง พบว่า

- **นโยบายของพรรคและผู้สมัคร ฯ รวมทั้งคุณสมบัติต่าง ๆ** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี รับประทานคิดเป็นร้อยละ 44.7 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป รับประทานคิดเป็นร้อยละ 44.6

- **สัญญาจะให้เงินหรือสิ่งของ** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี รับประทานคิดเป็นร้อยละ 2.2 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป รับประทานคิดเป็นร้อยละ 2.9

- **สัญญาจะช่วยสร้าง ซ่อมแซม หรือให้เงินสร้างสิ่งสาธารณะ** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี รับประทานคิดเป็นร้อยละ 13.9 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป รับประทานคิดเป็นร้อยละ 14.3

- **พุดหาเสียงโดยไม่ได้ให้เงินหรือสิ่งของ** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี รับประทานคิดเป็นร้อยละ 22.7 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป รับประทานคิดเป็นร้อยละ 18.4

- **หาเสียงโจมตีผู้สมัครหรือพรรคการเมืองอื่น** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี รับประทานคิดเป็นร้อยละ 16.1 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป รับประทานคิดเป็นร้อยละ 18.0

ตารางที่ 4.27 แสดงข้อมูลวิธีการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ไม่เหมาะสม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

วิธีการหาเสียง	กลุ่มตัวอย่าง อายุ 18-19 ปี	กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป	รวม
1. โจมตีฝ่ายตรงข้าม	241	736	977
ออกใบปลิวเตือน	(15.8)	(16.3)	(16.2)
2. ยกย่องตนเอง ต่ำคนอื่น	204	648	852
	(13.4)	(14.4)	(14.1)
3. ไม่แถลงนโยบายให้ชัดเจน	166	527	693
	(10.9)	(11.7)	(11.5)
4. ให้คนช่วยหาเสียงจำนวนมากเกินไป	89	285	374
	(5.8)	(6.3)	(6.2)
5. ให้หวัคะแนนจดชื่อผู้มีสิทธิ จดหมายเลขบัตรประจำตัว ฯ	138	370	508
	(9.0)	(8.2)	(8.4)
6. ช่มชู้ บังคับ ชื้อบัตรประจำตัว ฯ หรือใบเหลือง	141	371	512
	(9.2)	(8.2)	(8.5)
7. ใช้เงินในการจ้างหวัคะแนน มากเกินไป	118	345	463
	(7.7)	(7.7)	(7.7)
8. แจกเงิน หรือสิ่งของ ชื่อเสียงให้สินบน	173	480	653
	(11.3)	(10.7)	(10.8)
9. ผู้สมัครไม่เคยไปหาเสียง มีแต่หวัคะแนน	126	343	469
	(8.3)	(7.6)	(7.8)
10. ทำลายป้ายโฆษณาของ ฝ่ายตรงข้าม	123	336	459
	(8.1)	(7.5)	(7.6)
11. อื่น ๆ	8	64	72
	(.5)	(1.4)	(1.2)
รวม	1,527	4,505	6,032
	(100.0)	(100.0)	(100.0)

จากตารางที่ 4.27

แสดงข้อมูลวิธีการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ไม่เหมาะสม พบว่า

- การโจมตีฝ่ายตรงข้าม ออกใบปลิวเถื่อน กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ 15.8 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตอบคิดเป็นร้อยละ 16.3
- ยกย่องตนเอง ด่าคนอื่น กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ 13.4 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตอบคิดเป็นร้อยละ 14.4
- ไม่แถลงนโยบายให้ชัดเจน กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ 10.9 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตอบคิดเป็นร้อยละ 11.7
- ให้คนช่วยหาเสียงจำนวนมากเกินไป กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ 5.8 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตอบคิดเป็นร้อยละ 6.3
- ให้หวัคะแนนจดชื่อผู้มีสิทธิ จดหมายเลขบัตรประจำตัว ฯ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ 9.0 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตอบคิดเป็นร้อยละ 8.2
- ช่มชู้ บังคับ ช้อบัตรประจำตัว ฯ หรือใบเหลือง กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ 9.2 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตอบคิดเป็นร้อยละ 8.2
- ใช้เงินในการจ้างหวัคะแนน มากเกินไป กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ 7.7 เท่ากับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตอบคิดเป็นร้อยละ 7.7 เช่นกัน
- แจกเงิน หรือสิ่งของ ช้อเสียงให้สินบน กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ 11.3 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตอบคิดเป็นร้อยละ 10.7
- ผู้สมัครไม่เคยไปหาเสียง มีแต่หวัคะแนน กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ 8.3 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตอบคิดเป็นร้อยละ 7.6
- ทำลายป้ายโฆษณาของฝ่ายตรงข้าม กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ 8.1 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตอบคิดเป็นร้อยละ 7.5

ตารางที่ 4.28 แสดงข้อมูลการไปใช้สิทธิเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2538

การไปใช้สิทธิ	กลุ่มตัวอย่าง อายุ 18-19 ปี	กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป	รวม
1. ไปใช้สิทธิ	438 (90.3)	1,417 (90.2)	1,855 (90.2)
2. ไม่ไปใช้สิทธิ	47 (9.7)	154 (9.8)	201 (9.8)
รวม	485 (23.6)	1,571 (76.4)	2,056 (100.0)

จากตารางที่ 4.28

แสดงข้อมูลการไปใช้สิทธิเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ไปใช้สิทธิคิดเป็นร้อยละ 90.3 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ไปใช้สิทธิคิดเป็นร้อยละ 90.2

ตารางที่ 4.29 แสดงข้อมูลเหตุผลที่ไปลงคะแนนเสียง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

เหตุผลที่ไปลงคะแนนเสียง	กลุ่มตัวอย่าง อายุ 18-19 ปี	กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป	รวม
1. เป็นหน้าที่ของพลเมืองดี ที่ควรกระทำ	316 (21.9)	970 (21.3)	1,286 (21.4)
2. เพื่อรักษาสีทิวทัศน์ของถนนตาม ระบอบประชาธิปไตย	357 (24.7)	(1,169) (25.6)	1,526 (25.4)
3. อยากได้ผู้แทนที่ดี	347 (24.0)	1,101 (24.1)	1,448 (24.1)
4. อยากได้คณะผู้บริหารประเทศ	228 (15.8)	625 (13.7)	853 (14.2)
5. ผู้สมัครหรือหัวหน้าคะแนนร้องขอ	10 (.7)	37 (.8)	47 (.8)
6. เจ้าหน้าที่ทางราชการร้องขอ	11 (.8)	39 (.9)	50 (.8)
7. ญาติเพื่อนฝูงร้องขอ	3 (.2)	25 (.5)	28 (.5)
8. ตอบแทนบุญคุณผู้สมัคร	4 (.3)	23 (.5)	27 (.4)
9. เดินทางไปยังหน่วยเลือกตั้งสะดวก	7.5 (5.2)	250 (5.5)	325 (5.4)
10. อยากให้พรรคฝ่ายค้านเป็นรัฐบาล	38 (2.6)	98 (2.1)	136 (2.3)
11. อยากให้พรรครัฐบาลเป็นรัฐบาลต่อ	47 (3.3)	202 (4.4)	249 (4.1)
12. อื่น ๆ	8 (.6)	23 (.5)	31 (.5)
รวม	1,444 (100.0)	4,562 (100.0)	6,006 (100.0)

จากตารางที่ 4.29

แสดงข้อมูลเหตุผลที่ไปลงคะแนนเสียง พบว่า

- เป็นหน้าที่ของพลเมืองดีที่ควรกระทำ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ให้เหตุผลคิดเป็นร้อยละ 21.9 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ให้เหตุผลคิดเป็นร้อยละ 21.3
- เพื่อรักษาสีทิวทัศน์ตามระบอบประชาธิปไตย กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ให้เหตุผลคิดเป็นร้อยละ 24.7 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ให้เหตุผลคิดเป็นร้อยละ 25.6
- อยากได้ผู้แทนที่ดี กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ให้เหตุผลคิดเป็นร้อยละ 24.0 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ให้เหตุผลคิดเป็นร้อยละ 24.1
- อยากได้คณะผู้บริหารประเทศ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ให้เหตุผลคิดเป็นร้อยละ 15.8 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ให้เหตุผลคิดเป็นร้อยละ 13.7
- ผู้สมัครหรือหัวหน้าคณะแนวร้องขอ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ให้เหตุผลคิดเป็นร้อยละ .7 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ให้เหตุผลคิดเป็นร้อยละ .8
- เจ้าหน้าที่ของทางราชการร้องขอ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ให้เหตุผลคิดเป็นร้อยละ .8 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ให้เหตุผลคิดเป็นร้อยละ .9
- ญาติเพื่อนฝูงร้องขอ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ให้เหตุผลคิดเป็นร้อยละ .2 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ให้เหตุผลคิดเป็นร้อยละ .5
- ตอบแทนบุญคุณผู้สมัคร กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ให้เหตุผลคิดเป็นร้อยละ .3 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ให้เหตุผลคิดเป็นร้อยละ .5
- เดินทางไปยังหน่วยเลือกตั้งสะดวก กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ให้เหตุผลคิดเป็นร้อยละ 5.2 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ให้เหตุผลคิดเป็นร้อยละ 5.5
- อยากให้พรรคฝ่ายค้านเป็นรัฐบาล กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ให้เหตุผลคิดเป็นร้อยละ 2.6 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ให้เหตุผลคิดเป็นร้อยละ 2.1
- อยากให้พรรคฝ่ายรัฐบาลเป็นรัฐบาลต่อ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ให้เหตุผลคิดเป็นร้อยละ 3.3 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ให้เหตุผลคิดเป็นร้อยละ 4.4

ตารางที่ 4.30 แสดงข้อมูลช่วงเวลาที่น่าสนใจลงคะแนนเสียง

ช่วงเวลาที่น่าสนใจเลือก	กลุ่มตัวอย่าง อายุ 18-19 ปี	กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป	รวม
1. ในคูหาลงคะแนน	22 (6.1)	93 (6.4)	120 (6.3)
2. ในวันเลือกตั้ง	49 (11.1)	115 (7.9)	164 (8.7)
3. 2-3 วันก่อนวันเลือกตั้ง	98 (22.3)	247 (17.0)	345 (18.3)
4. มากกว่า 3 วัน ก่อนวันเลือกตั้ง	266 (60.5)	995 (68.6)	1,261 (66.7)
รวม	440 (23.3)	1,450 (76.7)	1,890 (100.0)

จากตารางที่ 4.30

การเปรียบเทียบช่วงเวลาที่น่าสนใจลงคะแนนเสียง พบว่า

- ในคูหาลงคะแนน กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี คิดเป็นร้อยละ 6.1 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 6.4

- ในวันเลือกตั้ง กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี คิดเป็นร้อยละ 11.1 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 7.9

- 2-3 วัน ก่อนวันเลือกตั้ง กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.3 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 17.0

- มากกว่า 3 วัน ก่อนวันเลือกตั้ง กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี คิดเป็นร้อยละ 60.5 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 68.6

ตารางที่ 4.31 แสดงข้อมูลบุคคลที่มุ่งใจต่อการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

บุคคลที่มุ่งใจ	กลุ่มตัวอย่าง อายุ 18-19 ปี	กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป	รวม
1. คู่สมรส	3 (.7)	25 (1.7)	28 (1.5)
2. พ่อแม่/ลูก/ญาติพี่น้อง	28 (6.2)	24 (1.6)	52 (2.7)
3. เพื่อน	6 (1.3)	14 (1.0)	20 (1.0)
4. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	8 (1.8)	50 (3.4)	58 (3.0)
5. ตัวแทนผู้สมัคร	8 (1.8)	17 (1.2)	25 (1.3)
6. ผู้ที่เคารพนับถือ	4 (.9)	10 (.7)	14 (.7)
7. เจ้าหน้าที่ของทางราชการ	7 (1.6)	14 (1.0)	21 (1.1)
8. นายจ้างหรือผู้บังคับบัญชา	- (-)	3 (.2)	3 (.2)
9. คณะกรรมการหมู่บ้าน หรือหัวหน้าคุ้ม	2 (.4)	12 (.8)	14 (.7)
10. เชื้อตนเอง	376 (83.6)	1,274 (87.5)	1,650 (86.6)
11. อื่น ๆ	8 (1.8)	13 (.9)	21 (1.0)
รวม	450 (23.6)	1,456 (76.4)	1,906 (100.0)

จากตารางที่ 4.31

แสดงข้อมูลบุคคลที่มุ่งใจต่อการไปลงคะแนนเสียง พบว่า

- **คู่สมรส** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ .7 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตอบคิดเป็นร้อยละ 1.7

- **พ่อแม่/ลูก/ญาติพี่น้อง** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ 6.2 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตอบคิดเป็นร้อยละ 1.6

- **เพื่อน** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ 1.3 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตอบคิดเป็นร้อยละ 1.0

- **กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ 1.8 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตอบคิดเป็นร้อยละ 3.4

- **ตัวแทนผู้สมัคร** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ 1.8 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตอบคิดเป็นร้อยละ 1.2

- **ผู้ที่เคารพนับถือ** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ .9 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตอบคิดเป็นร้อยละ .7

- **เจ้าหน้าที่ของทางราชการ** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ 1.6 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตอบคิดเป็นร้อยละ 1.0

- **นายจ้างหรือผู้บังคับบัญชา** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตอบคิดเป็นร้อยละ .2 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ไม่ตอบ

- **คณะกรรมการหมู่บ้านหรือหัวหน้าคุ้ม** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ .4 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตอบคิดเป็นร้อยละ .8

- **เชื่อบนเอง** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ 83.6 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตอบคิดเป็นร้อยละ 87.5

ตารางที่ 4.32 แสดงข้อมูลหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจลงคะแนนเสียง

หลักเกณฑ์ในการตัดสินใจ	กลุ่มตัวอย่าง อายุ 18-19 ปี	กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป	รวม
1. คำนึงถึงพรรคการเมือง	234 (52.2)	740 (51.1)	974 (51.3)
2. คำนึงถึงคุณสมบัติส่วนตัวของ ผู้สมัคร ฯ	180 (40.2)	546 (37.7)	726 (38.3)
3. ไม่คำนึงถึงทั้งพรรคการเมือง และคุณสมบัติส่วนตัว	19 (4.2)	109 (7.5)	128 (6.7)
4. อื่น ๆ	15 (3.3)	5.4 (3.7)	69 (3.7)
รวม	448 (23.6)	1,449 (76.4)	1,897 (100.0)

จากตารางที่ 4.32

แสดงข้อมูลหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจลงคะแนนเสียง พบว่า

- คำนึงถึงพรรคการเมืองของผู้สมัคร ฯ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ใช้หลักเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 52.2 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ใช้หลักเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 51.1

- คำนึงถึงคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัคร ฯ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ใช้หลักเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 40.2 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ใช้หลักเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 37.7

- ไม่คำนึงถึงทั้งพรรคการเมือง และคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัคร ฯ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ใช้หลักเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 4.2 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ใช้หลักเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 7.5

ตารางที่ 4.33 แสดงข้อมูลเหตุผลที่ไม่ไปลงคะแนนเสียง

เหตุผลที่ไม่ไปลงคะแนนเสียง	กลุ่มตัวอย่าง อายุ 18-19 ปี	กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป	รวม
1. ติดธุระสำคัญ	24 (21.6)	72 (15.9)	96 (17.0)
2. ลืม	1 (.9)	7 (1.5)	8 (1.4)
3. ชี้แจงไปเสียเวลาเปล่า	3 (2.7)	28 (6.2)	31 (5.5)
4. เบื่อหน่ายพฤติกรรมของผู้สมัคร รับเลือกตั้ง	16 (14.4)	79 (17.4)	95 (16.8)
5. เบื่อหน่ายพฤติกรรมของนักการเมือง ที่ผ่านมา	21 (18.9)	90 (19.8)	111 (19.6)
6. ไม่ได้รับอามิสสินจ้าง	2 (1.8)	15 (3.3)	17 (3.0)
7. ไม่มีผู้สมัครที่ตนพอใจ	14 (12.6)	53 (11.7)	67 (11.9)
8. การเดินทางไปยังหน่วยเลือกตั้ง ไม่สะดวก	3 (2.7)	16 (3.5)	17 (3.0)
9. ไม่อยู่ในพื้นที่ในวันเลือกตั้ง	20 (18.0)	82 (18.1)	102 (18.1)
10. อื่น ๆ	7 (6.3)	12 (2.6)	19 (3.4)
รวม	111 (100.0)	454 (100.0)	565 (100.0)

จากตารางที่ 4.33

แสดงข้อมูลเหตุผลที่ไม่ไปลงคะแนนเสียง พบว่า

- **ติดธุระสำคัญ** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ให้เหตุผลคิดเป็นร้อยละ 21.6 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ให้เหตุผลคิดเป็นร้อยละ 15.9

- **ลิม** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ให้เหตุผลคิดเป็นร้อยละ .9 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ให้เหตุผลคิดเป็นร้อยละ 1.5
- **ซีเกียงไปเสียเวลาเปล่า** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ให้เหตุผลคิดเป็นร้อยละ 2.7 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ให้เหตุผลคิดเป็นร้อยละ 6.2
- **เบื่อหน่ายพฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้ง** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ให้เหตุผลคิดเป็นร้อยละ 14.4 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ให้เหตุผลคิดเป็นร้อยละ 17.4
- **เบื่อหน่ายพฤติกรรมของนักการเมืองที่ผ่านมา** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ให้เหตุผลคิดเป็นร้อยละ 18.9 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ให้เหตุผลคิดเป็นร้อยละ 19.8
- **ไม่ได้รับอำมิสสินจ้าง** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ให้เหตุผลคิดเป็นร้อยละ 1.8 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ให้เหตุผลคิดเป็นร้อยละ 3.3
- **ไม่มีผู้สมัครที่ตนพอใจ** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ให้เหตุผลคิดเป็นร้อยละ 12.6 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ให้เหตุผลคิดเป็นร้อยละ 11.7
- **การเดินทางไปยังหน่วยเลือกตั้งไม่สะดวก** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ให้เหตุผลคิดเป็นร้อยละ 2.7 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ให้เหตุผลคิดเป็นร้อยละ 3.5
- **ไม่อยู่ในพื้นที่ในวันเลือกตั้ง** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ให้เหตุผลคิดเป็นร้อยละ 18.0 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ให้เหตุผลคิดเป็นร้อยละ 18.1

ตารางที่ 4.34 แสดงข้อมูลบุคคลที่ผู้สมัครใช้ในการหาเสียง

หัวคะแนนที่ผู้สมัครใช้	กลุ่มตัวอย่าง อายุ 18-19 ปี	กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป	รวม
1. ตัวแทนผู้สมัคร	291 (26.8)	837 (27.6)	1,128 (27.4)
2. นักการเมืองท้องถิ่น เช่น สจ. สท. สข. เป็นต้น	104 (9.6)	313 (10.3)	417 (10.1)
3. พระ หรือผู้นำทางศาสนา	4 (.4)	43 (1.4)	47 (1.1)
4. คณะกรรมการหมู่บ้าน	136 (12.5)	292 (9.6)	428 (10.4)
5. หัวหน้าคุ้ม/ผู้นำชุมชน	122 (11.3)	273 (9.0)	395 (9.6)
6. ผู้นำกลุ่มสตรี	94 (8.7)	224 (7.4)	318 (7.7)
7. อาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน	68 (6.3)	146 (4.8)	214 (5.2)
8. เจ้าของรถรับจ้างหรือ มอเตอร์ไซด์รับจ้าง	44 (4.1)	129 (4.2)	173 (4.2)
9. เจ้ามือเรียงเบอร์/ห่วยเถื่อน	12 (1.1)	40 (1.3)	52 (1.3)
10. นักธุรกิจ/นายธนาคาร	16 (1.5)	44 (1.4)	60 (1.5)
11. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	113 (10.4)	251 (8.3)	364 (8.8)
12. เจ้าหน้าที่ของทางราชการ	16 (1.5)	48 (1.6)	64 (1.6)
13. อื่น ๆ	12 (1.1)	52 (1.7)	64 (1.6)
14. ไม่ทราบ	52 (4.8)	344 (11.3)	396 (9.6)
รวม	1,084 (100.0)	3,036 (100.0)	4,120 (100.0)

จากตารางที่ 4.34

แสดงข้อมูลบุคคลที่ผู้สมัคร ฯ ใช้ในการหาเสียง พบว่า

- **ตัวแทนผู้สมัคร ฯ** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ 26.8 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตอบคิดเป็นร้อยละ 27.6
- **นักการเมืองท้องถิ่น** เช่น สจ. สท. สข. เป็นต้น กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ 9.6 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตอบคิดเป็นร้อยละ 10.3
- **พระ หรือผู้นำทางศาสนา** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ .4 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตอบคิดเป็นร้อยละ 1.4
- **คณะกรรมการหมู่บ้าน** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ 12.5 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตอบคิดเป็นร้อยละ 9.6
- **หัวหน้าคุ้ม/ผู้นำชุมชน** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ 11.3 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตอบคิดเป็นร้อยละ 9.0
- **ผู้นำกลุ่มสตรี** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ 8.7 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตอบคิดเป็นร้อยละ 7.4
- **อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ 6.3 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตอบคิดเป็นร้อยละ 4.8
- **เจ้าของรถรับจ้างหรือมอเตอร์ไซค์รับจ้าง** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ 4.1 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตอบคิดเป็นร้อยละ 4.2
- **เจ้ามือเรียงเบอร์/ห่วยเถื่อน** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ 1.1 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตอบคิดเป็นร้อยละ 1.3
- **นักธุรกิจ/นายธนาคาร** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ 1.5 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตอบคิดเป็นร้อยละ 1.4
- **กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ 10.4 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตอบคิดเป็นร้อยละ 8.3
- **เจ้าหน้าที่ของทางราชการ** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ 1.5 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตอบคิดเป็นร้อยละ 1.6
- **ไม่ทราบ** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ 4.8 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตอบคิดเป็นร้อยละ 11.3

ตารางที่ 4.35 แสดงข้อมูลสาเหตุที่ทำให้เกิดการซื้อขายเสียง

สาเหตุที่ทำให้เกิดการซื้อขายเสียง	กลุ่มตัวอย่าง อายุ 18-19 ปี	กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป	รวม
1. ผู้สมัครต่าง ๆ เห็นว่าจำเป็นต้องมีเพื่อให้ตนเองชนะ	247 (52.4)	662 (43.8)	909 (45.8)
2. ประชาชนในพื้นที่ต้องการให้แจก	24 (5.1)	65 (4.3)	89 (4.5)
3. ทางราชการไม่ปราบปรามอย่างจริงจัง	78 (16.6)	223 (14.7)	301 (15.2)
4. หัวคะแนนเรียกร้อง	13 (2.8)	36 (2.4)	49 (2.5)
5. อื่น ๆ	12 (2.5)	61 (4.0)	73 (3.7)
6. ไม่ทราบ	97 (20.6)	465 (30.8)	562 (28.3)
รวม	471 (23.8)	1,512 (76.2)	1,983 (100.0)

จากตารางที่ 4.35

แสดงข้อมูลสาเหตุที่ทำให้เกิดการซื้อขายเสียง พบว่า

- ผู้สมัครต่าง ๆ เห็นว่าจำเป็นต้องมีเพื่อให้ตนเองชนะ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี คิดเป็นร้อยละ 52.4 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 43.8

- ประชาชนในพื้นที่ต้องการให้แจก กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี คิดเป็นร้อยละ 5.1 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 4.3

- ทางราชการไม่ปราบปรามอย่างจริงจัง กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.6 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 14.7

- หัวคะแนนเรียกร้อง กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี คิดเป็นร้อยละ 2.8 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 2.4

- ไม่ทราบ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.6 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 30.8

ตารางที่ 4.36 แสดงข้อมูลการตัดสินใจเลือกผู้สมัครที่ชื่อเสียงกับผู้สมัครที่ไม่ชื่อเสียง

การตัดสินใจเลือกผู้สมัคร ฯ	กลุ่มตัวอย่าง อายุ 18-19 ปี	กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป	รวม
1. เลือกผู้สมัครที่ชื่อเสียง	67 (13.8)	187 (11.9)	254 (12.4)
2. เลือกผู้สมัครที่ไม่ชื่อเสียง	418 (86.2)	1,384 (88.1)	1,802 (87.6)
รวม	485 (23.6)	1,571 (76.4)	2,056 (100.0)

จากตารางที่ 4.36

แสดงข้อมูลการตัดสินใจเลือกผู้สมัครที่ชื่อเสียง ฯ กับผู้สมัครที่ไม่ชื่อเสียง พบว่า

- **เลือกผู้สมัครที่ชื่อเสียง** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี เลือกคิดเป็นร้อยละ 13.8 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป เลือกคิดเป็นร้อยละ 11.9

- **เลือกผู้สมัครที่ไม่ชื่อเสียง** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี เลือกคิดเป็นร้อยละ 86.2 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ที่เลือกคิดเป็นร้อยละ 88.1

ตารางที่ 4.37 แสดงข้อมูลการปฏิบัติเมื่อพบเห็นการซื้อขายเสียง

การปฏิบัติเมื่อพบเห็นการซื้อขายเสียง	กลุ่มตัวอย่าง อายุ 18-19 ปี	กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป	รวม
1. แจ้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	67 (13.8)	211 (13.4)	278 (13.5)
2. แจ้งเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ	87 (17.9)	245 (15.6)	332 (16.1)
3. แจ้งหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ เช่น องค์กรกลาง ฯลฯ	181 (37.3)	583 (37.1)	764 (37.2)
4. อยู่เฉย ๆ	123 (25.4)	435 (27.7)	558 (27.1)
5. อื่น ๆ	27 (5.6)	97 (6.2)	124 (6.1)
รวม	485 (23.6)	1,571 (76.4)	2,056 (100.0)

จากตารางที่ 4.37

แสดงข้อมูลการปฏิบัติเมื่อพบเห็นการซื้อขายเสียง พบว่า

- **แจ้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ปฏิบัติคิดเป็นร้อยละ 13.8 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ปฏิบัติคิดเป็นร้อยละ 13.4

- **แจ้งเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ปฏิบัติคิดเป็นร้อยละ 17.9 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ปฏิบัติคิดเป็นร้อยละ 15.6

- **แจ้งหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ เช่น องค์กรกลาง** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ปฏิบัติคิดเป็นร้อยละ 37.3 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ปฏิบัติคิดเป็นร้อยละ 37.1

- **อยู่เฉย ๆ** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ปฏิบัติคิดเป็นร้อยละ 25.4 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ปฏิบัติคิดเป็นร้อยละ 27.7

ตารางที่ 4.38 แสดงข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไปประกอบอาชีพ/ศึกษา ในต่างท้องที่ สามารถลงคะแนนเสียง ณ หน่วยเลือกตั้งอื่นได้

ความคิดเห็น	กลุ่มตัวอย่าง อายุ 18-19 ปี	กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป	รวม
1. เห็นด้วย	309 (63.7)	946 (60.2)	1,255 (61.0)
2. ไม่เห็นด้วย	120 (24.7)	407 (25.9)	527 (25.6)
3. ไม่ออกความเห็น	56 (11.5)	218 (13.9)	274 (13.4)
รวม	485 (23.6)	1,571 (76.4)	2,056 (100.0)

จากตารางที่ 4.38

แสดงข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไปประกอบอาชีพ/ศึกษา ในต่างท้องที่ สามารถลงคะแนนเสียง ณ หน่วยเลือกตั้งอื่นได้ พบว่า

- **เห็นด้วย** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ 63.7 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตอบคิดเป็นร้อยละ 60.2

- **ไม่เห็นด้วย** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ 24.7 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตอบคิดเป็นร้อยละ 25.9

- **ไม่ออกความเห็น** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ 11.5 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตอบคิดเป็นร้อยละ 13.9

ตารางที่ 4.39 แสดงข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการนับคะแนนเสียงที่หน่วยเลือกตั้งเดิม

ความคิดเห็น	กลุ่มตัวอย่าง อายุ 18-19 ปี	กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป	รวม
1. เห็นด้วย	328 (67.6)	1,053 (67.0)	1,381 (67.2)
2. ไม่เห็นด้วย	46 (9.5)	174 (11.1)	220 (10.7)
3. ไม่ออกความเห็น	111 (22.9)	344 (21.9)	455 (22.1)
รวม	485 (23.6)	1,571 (76.4)	2,056 (100.0)

จากตารางที่ 4.39

แสดงข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการนับคะแนนเสียงที่หน่วยเลือกตั้ง พบว่า

- **เห็นด้วย** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ 67.6 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ปฏิบัติคิดเป็นร้อยละ 67.0

- **ไม่เห็นด้วย** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ 9.5 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตอบคิดเป็นร้อยละ 11.1

- **ไม่ออกความเห็น** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ 22.9 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตอบคิดเป็นร้อยละ 21.9

ตารางที่ 4.40 แสดงข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการนับคะแนนเสียงที่อำเภอ

ความคิดเห็น	กลุ่มตัวอย่าง อายุ 18-19 ปี	กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป	รวม
1. เห็นด้วย	105 (21.6)	337 (21.5)	442 (21.5)
2. ไม่เห็นด้วย	156 (32.2)	478 (30.4)	634 (30.8)
3. ไม่ออกความเห็น	224 (46.2)	756 (48.1)	980 (47.7)
รวม	485 (23.6)	1,571 (76.4)	2,056 (100.0)

จากตารางที่ 4.40

แสดงข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการนับคะแนนเสียงที่อำเภอ พบว่า

- **เห็นด้วย** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ 21.6 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ปฏิบัติคิดเป็นร้อยละ 21.5
- **ไม่เห็นด้วย** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ 32.2 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตอบคิดเป็นร้อยละ 30.4
- **ไม่ออกความเห็น** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ 46.2 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตอบคิดเป็นร้อยละ 48.1

ตารางที่ 4.41 แสดงข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการนับคะแนนเสียงที่จังหวัด

ความคิดเห็น	กลุ่มตัวอย่าง อายุ 18-19 ปี	กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป	รวม
1. เห็นด้วย	47 (9.6)	143 (9.1)	190 (9.2)
2. ไม่เห็นด้วย	164 (33.8)	483 (30.7)	647 (31.5)
3. ไม่ออกความเห็น	274 (56.5)	945 (60.1)	1,219 (59.3)
รวม	485 (23.6)	1,571 (76.4)	2,056 (100.0)

จากตารางที่ 4.41

แสดงข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการนับคะแนนเสียงที่จังหวัด พบว่า

- **เห็นด้วย** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ 9.6 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ปฏิบัติคิดเป็นร้อยละ 9.1

- **ไม่เห็นด้วย** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ 33.8 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตอบคิดเป็นร้อยละ 30.7

- **ไม่ออกความเห็น** กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18-19 ปี ตอบคิดเป็นร้อยละ 56.5 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตอบคิดเป็นร้อยละ 60.1

ผลการสังเกตการณ์การเลือกตั้งระดับจังหวัดและอำเภอ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้นอกจากจะสอบถามประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งแล้ว ยังได้สอบถามผู้บริหารการเลือกตั้งในระดับจังหวัด/กทม. ซึ่งได้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด จำจังหวัด และหัวหน้าตำรวจภูธรจังหวัด ในส่วนของกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ปลัดกรุงเทพมหานคร รองปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้ช่วยปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้ตรวจราชการกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการกองปกครองและทะเบียน และผู้บริหารการเลือกตั้งในระดับอำเภอ และเขต ซึ่งได้แก่นายอำเภอ และหัวหน้าตำรวจภูธรอำเภอ ในส่วนของเขต สัมภาษณ์ ผู้อำนวยการเขต และผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต รวมทั้งสัมภาษณ์กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน นอกจากนี้ยังมีการสังเกตการณ์การเลือกตั้งของเจ้าหน้าที่ผู้ออกไปทำการวิจัยภาคสนาม เพื่อต้องการทราบถึงการใช้สื่อประชาสัมพันธ์การเลือกตั้ง วิธีการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และพฤติกรรมการซื้อขายเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งผลการสังเกตการณ์พอสรุปได้ดังนี้

ในการวิเคราะห์ผลการสังเกตการณ์การเลือกตั้งในระดับจังหวัด/อำเภอ ประกอบด้วยการวิเคราะห์ 2 ส่วน คือ ส่วนแรก เป็นการวิเคราะห์เพื่อหาค่าเฉลี่ยของคำตอบ โดยใช้สูตร

$$\frac{\text{คะแนนรวมทั้งหมดของคำตอบแต่ละกลุ่ม}}{\text{จำนวนตัวอย่าง} \times \text{จำนวนคำตอบในกลุ่ม}}$$

ส่วนที่สอง การให้ค่าของคะแนนเฉลี่ยจากส่วนแรก โดยใช้สูตร

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับที่กำหนด}}$$

ซึ่งในที่นี้ ได้กำหนดค่าของคะแนนเฉลี่ยไว้ 3 ระดับ ดังนี้

ระดับต่ำ	หมายถึง	ตั้งแต่คะแนน	1.00 - 1.66
ระดับปานกลาง	"	ตั้งแต่คะแนน	1.67 - 2.33
ระดับสูง	"	ตั้งแต่คะแนน	2.34 - 3.00

ผลการสังเกตการณ์การเลือกตั้งระดับจังหวัด/อำเภอ มีดังนี้

การใช้สื่อประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งในระดับจังหวัด/อำเภอ

1. ทางวิทยุ ในระดับจังหวัด อยู่ในระดับสูง คือมีคะแนนเฉลี่ย 2.538 และในระดับอำเภอ อยู่ในระดับปานกลาง คือมีคะแนนเฉลี่ย 2.077
2. ทางโทรทัศน์ ในระดับจังหวัด อยู่ในระดับปานกลาง คือมีคะแนนเฉลี่ย 2.231 และในระดับอำเภอ อยู่ในระดับปานกลาง คือมีคะแนนเฉลี่ย 2.000
3. ทางหนังสือพิมพ์ ในระดับจังหวัด อยู่ในระดับปานกลาง คือมีคะแนนเฉลี่ย 2.538 และในระดับอำเภอ อยู่ในระดับปานกลาง คือมีคะแนนเฉลี่ย 2.308
4. ป้ายประชาสัมพันธ์ ในระดับจังหวัด อยู่ในระดับสูง คือมีคะแนนเฉลี่ย 2.769 และในระดับอำเภอ อยู่ในระดับสูง คือมีคะแนนเฉลี่ย 2.846

5. การประชุมชี้แจง ในระดับจังหวัด อยู่ในระดับสูง คือมีคะแนนเฉลี่ย 3.000 และในระดับอำเภอ อยู่ในระดับสูง คือมีคะแนนเฉลี่ย 3.000
6. การใช้รถโฆษณา ในระดับจังหวัด อยู่ในระดับสูง คือมีคะแนนเฉลี่ย 2.538 และในระดับอำเภอ อยู่ในระดับสูง คือมีคะแนนเฉลี่ย 2.385
7. การใช้เสียงตามสาย ในระดับจังหวัด อยู่ในระดับสูง คือมีคะแนนเฉลี่ย 2.538 และในระดับอำเภอ อยู่ในระดับสูง คือมีคะแนนเฉลี่ย 2.462
8. การแจ้งกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ในระดับจังหวัด อยู่ในระดับสูง คือมีคะแนนเฉลี่ย 2.923 และในระดับอำเภอ อยู่ในระดับสูง คือมีคะแนนเฉลี่ย 2.769
9. การใช้กลุ่มมวลชน ในระดับจังหวัด อยู่ในระดับสูง คือมีคะแนนเฉลี่ย 2.538 และในระดับอำเภอ อยู่ในระดับสูง คือมีคะแนนเฉลี่ย 2.923
10. การใช้วีดีโอ ในระดับจังหวัด อยู่ในระดับต่ำ คือมี คะแนนเฉลี่ย 1.615 และในระดับอำเภอ อยู่ในระดับต่ำ คือมีคะแนนเฉลี่ย 1.462
11. การใช้แผ่นพับ ในระดับจังหวัด อยู่ในระดับสูง คือมีคะแนนเฉลี่ย 2.538 และในระดับอำเภอ อยู่ในระดับปานกลาง คือมีคะแนนเฉลี่ย 2.231

สรุปได้ว่า จากการสังเกตการณ์การใช้สื่อประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งประเภทต่าง ๆ ของจังหวัดที่อยู่ในระดับสูง ได้แก่ วิทยุ ป้ายประชาสัมพันธ์ การประชุมชี้แจง การใช้รถโฆษณา การใช้เสียงตามสาย การแจ้งกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน การใช้กลุ่มมวลชน การใช้แผ่นพับ ในระดับปานกลาง ได้แก่ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และในระดับต่ำ ได้แก่ การใช้วีดีโอ ส่วนการใช้สื่อประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งประเภทต่าง ๆ ของอำเภอที่อยู่ในระดับสูง ได้แก่ ป้ายประชาสัมพันธ์ การประชุมชี้แจง การใช้รถโฆษณา การใช้เสียงตามสาย การแจ้งกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน การใช้กลุ่มมวลชน ในระดับปานกลาง ได้แก่ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ การใช้แผ่นพับ และในระดับต่ำ ได้แก่ การใช้วีดีโอ รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 4.42

วิธีการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

1. การพูดในที่ชุมชน อยู่ในระดับสูง คือมีคะแนนเฉลี่ย 2.615
2. การเดินหาเสียงถึงตัว อยู่ในระดับสูง คือมีคะแนนเฉลี่ย 2.538
3. การใช้รถโฆษณา อยู่ในระดับสูง คือมีคะแนนเฉลี่ย 2.923
4. การแจกเงินและสิ่งของ อยู่ในระดับปานกลาง คือมีคะแนนเฉลี่ย 2.077
5. การใช้ป้ายประชาสัมพันธ์ อยู่ในระดับสูง คือมีคะแนนเฉลี่ย 2.846
6. การใช้หนังสือเชิญชวนและใบปลิว อยู่ในระดับสูง คือมีคะแนนเฉลี่ย 2.615
7. การจัดหาหัวคะแนน อยู่ในระดับสูง คือมีคะแนนเฉลี่ย 2.769
8. การใช้วิทยุ อยู่ในระดับปานกลาง คือมีคะแนนเฉลี่ย 2.154
9. การใช้โทรทัศน์ อยู่ในระดับปานกลาง คือมีคะแนนเฉลี่ย 2.000

ตารางที่ 4.42 แสดงผลการสังเกตการณ์การใช้สื่อประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งในระดับ
จังหวัดและอำเภอ

ประเภทสื่อที่ใช้ใน การประชาสัมพันธ์	จังหวัด (ร้อยละ)				อำเภอ (ร้อยละ)			
	มาก	น้อย	ไม่มี	คะแนนเฉลี่ย	มาก	น้อย	ไม่มี	คะแนนเฉลี่ย
1. วิทยุ	53.8	46.2	-	2.538	30.8	46.2	23.0	2.077
2. โทรทัศน์	38.5	46.2	15.4	2.231	30.8	38.5	30.8	2.000
3. หนังสือพิมพ์	53.8	46.2	-	2.538	46.2	38.5	15.4	2.308
4. บัญชีประชาสัมพันธ์	76.9	23.1	-	2.769	84.6	15.4	-	2.846
5. การประชุมชี้แจง	100.0	-	-	3.000	100.0	-	-	3.000
6. รถโฆษณา	61.5	30.8	7.7	2.538	53.8	30.8	15.4	2.385
7. เสียงตามสาย	69.2	15.4	15.4	2.538	61.5	23.1	13.4	2.462
8. แจกกำหนด ญบ.	92.3	7.7	-	2.923	84.6	7.7	7.7	2.769
9. ใช้กลุ่มมวลชน	84.6	15.4	-	2.846	92.3	7.7	-	2.923
10. วีดีโอ	7.7	46.2	46.2	1.615	7.7	30.8	61.5	1.462
11. แผ่นพับ	53.8	46.2	-	2.538	38.5	46.2	15.4	2.231

ตารางที่ 4.43 แสดงผลการสังเกตการณ์วิธีการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

วิธีการหาเสียงของผู้สมัคร รับเลือกตั้ง	ระดับการหาเสียงเลือกตั้ง (ร้อยละ)			
	มาก	น้อย	ไม่มี	คะแนนเฉลี่ย
1. พูดในที่ชุมชน	61.5	38.5	-	2.615
2. เดินหาเสียงถึงตัว	61.5	30.8	7.7	2.538
3. รถโฆษณา	92.3	7.7	-	2.923
4. แจกเงินและสิ่งของ	38.5	30.8	30.8	2.077
5. ป้ายประชาสัมพันธ์	84.6	15.4	-	2.846
6. หนังสือเชิญชวนและใบปลิว	69.2	23.1	7.7	2.615
7. จัดหาหัวคะแนน	84.6	7.7	7.7	2.769
8. ใช้วิทยุ	30.8	53.8	15.4	2.154
9. ใช้โทรทัศน์	38.5	23.1	38.5	2.000

สรุปได้ว่า การสังเกตการณ์วิธีการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การพูดในที่ชุมชน การเดินหาเสียงถึงตัว การใช้รถโฆษณา การแจกเงินและสิ่งของ การใช้จ่ายประชาสัมพันธ์ การใช้หนังสือเชิญชวนและใบปลิว การจัดหาหัวคะแนน การใช้วิทยุ การใช้โทรทัศน์ รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 4.43

พฤติกรรมการซื้อขายเสียง

1. การแจกเงิน อยู่ในระดับปานกลาง คือมีคะแนนเฉลี่ย 2.077
2. การแจกสิ่งของ อยู่ในระดับปานกลาง คือมีคะแนนเฉลี่ย 1.692
3. การให้สินบนกรรมการเลือกตั้ง อยู่ในระดับต่ำ คือมีคะแนนเฉลี่ย 1.231
4. การบริจาคให้วัด องค์กรสาธารณะ อยู่ในระดับต่ำ คือมีคะแนนเฉลี่ย 1.538
5. การจัดมหรสพ อยู่ในระดับต่ำ คือมีคะแนนเฉลี่ย 1.154
6. การจัดเลี้ยง อยู่ในระดับต่ำ คือมีคะแนนเฉลี่ย 1.308

สรุปได้ว่า จากการสังเกตการณ์พฤติกรรมการซื้อขายเสียง พบว่ามีอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การแจกเงิน การแจกสิ่งของ รองลงมาในระดับต่ำ ได้แก่ การให้สินบนกรรมการเลือกตั้ง การบริจาคให้วัด องค์กรสาธารณะ การจัดมหรสพ และการจัดเลี้ยง รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 4.44

ตารางที่ 4.44 แสดงผลการสังเกตการณ์พฤติกรรมการณ์ซื้อขายเสียง

พฤติกรรมการณ์ซื้อขายเสียง	ลักษณะพฤติกรรมการณ์ซื้อขายเสียง (ร้อยละ)			
	มาก	น้อย	ไม่มี	คะแนนเฉลี่ย
1. การแจกเงิน	38.5	30.8	30.8	2.077
2. การแจกสิ่งของ	23.1	23.1	53.8	1.692
3. การให้สินบนกรรมการ	-	23.1	76.9	1.231
4. การบริจาคให้วัดหรือ องค์กรสาธารณะ	7.7	38.5	53.8	1.538
5. การจัดมหรสพ	-	15.4	84.6	1.154
6. การจัดเลี้ยง	-	30.8	69.2	1.308

ความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต่อการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการสัมภาษณ์กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อทราบถึงการได้รับการติดต่อจากผู้สมัครรับเลือกตั้งให้ช่วยเหลือเสียง บัณฑิตที่ช่วยให้ผู้สมัคร ฯ ได้รับเลือกตั้งการมีบุคคลภายนอกมาติดต่อให้ราษฎรช่วยเหลือคะแนนเสียงให้ ความสนใจของผู้ที่มีอายุ 18-19 ปี ต่อการเลือกตั้ง จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อยู่ต่างท้องที่ ที่กลับมาเลือกตั้ง การประสานงานกับองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง และปัญหาในการประสานงานกับองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 4.45-4.52

ตารางที่ 4.45 แสดงข้อมูลจำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
กำนัน	47	32.9
ผู้ใหญ่บ้าน	96	67.1
รวม	143	100

จากตารางที่ 4.45

การวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2538 (2 กรกฎาคม 2538) สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำแนกตามตำแหน่ง พบว่าดำรงตำแหน่งกำนัน มีจำนวน 47 คน (ร้อยละ 32.9) และตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน มีจำนวน 96 คน (ร้อยละ 67.1) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.46 แสดงการได้รับการติดต่อจากผู้สมัคร ฯ ให้ช่วยหาเสียง

หัวข้อที่	การได้รับการติดต่อจากผู้สมัคร ฯ	จำนวน	ร้อยละ
1	ได้รับการติดต่อ	40	28
2	ไม่ได้รับการติดต่อ	103	72
	รวม	143	100

จากตารางที่ 4.46

การได้รับการติดต่อจากผู้สมัคร ฯ ให้ช่วยหาเสียง จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไม่ได้รับการติดต่อจากผู้สมัคร ฯ ให้ช่วยหาเสียง มีจำนวน 103 คน (ร้อยละ 72.0) และไม่ได้รับการติดต่อจากผู้สมัคร ฯ ให้ช่วยหาเสียง มีจำนวน 40 คน (ร้อยละ 28.0) ตามลำดับ

สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการติดต่อจากผู้สมัคร ฯ ให้ช่วยหาเสียง

ตารางที่ 4.47 แสดงความคิดเห็นว่าเงินเป็นปัจจัยที่ช่วยให้ผู้สมัคร ฯ ได้รับเลือกตั้ง

หัวข้อที่	เงินเป็นปัจจัยที่ช่วยให้ผู้สมัคร ฯ ได้รับเลือก	จำนวน	ร้อยละ
1	ใช่	44	30.8
2	ไม่ใช่	63	44.1
3	ไม่แน่ใจ	32	22.4
4	ไม่ทราบ	4	2.8
	รวม	143	100

จากตารางที่ 4.47

ความคิดเห็นว่าเงินเป็นปัจจัยที่ช่วยให้ผู้สมัคร ฯ ได้รับเลือกตั้ง จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีความคิดเห็นว่าเป็นเงินไม่ใช่เป็นปัจจัยที่ช่วยให้ผู้สมัคร ฯ ได้รับเลือก มีจำนวน 63 คน (ร้อยละ 44.1) เงินเป็นปัจจัยที่ช่วยให้ผู้สมัคร ฯ ได้รับเลือก มีจำนวน 44 คน (ร้อยละ 30.8) ไม่แน่ใจ จำนวน 32 คน (ร้อยละ 22.4) และไม่ทราบ จำนวน 4 คน (ร้อยละ 2.8) ตามลำดับ

สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ส่วนใหญ่เห็นว่าเงินไม่ใช่ปัจจัยที่ช่วยให้ผู้สมัคร ฯ ได้รับเลือก

ตารางที่ 4.48 แสดงการมีบุคคลภายนอกติดต่อราษฎรให้ช่วยลงคะแนน

หัวข้อที่	การมีบุคคลภายนอกติดต่อราษฎรให้ช่วยลงคะแนน	จำนวน	ร้อยละ
1	มี	68	47.6
2	ไม่มี	55	38.5
3	ไม่แน่ใจ	12	8.4
4	ไม่ทราบ	8	5.6
	รวม	143	100

จากตารางที่ 4.48

การมีบุคคลภายนอกติดต่อราษฎรให้ช่วยลงคะแนน จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ตอบว่ามีบุคคลภายนอกติดต่อราษฎรให้ช่วยลงคะแนน จำนวน 68 คน (ร้อยละ 47.6) ไม่มีบุคคลภายนอกติดต่อราษฎรให้ช่วยลงคะแนน จำนวน 55 คน (ร้อยละ 38.5) ไม่แน่ใจ จำนวน 12 คน (ร้อยละ 8.4) และไม่ทราบ จำนวน 8 คน (ร้อยละ 5.6) ตามลำดับ

สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ส่วนใหญ่เห็นว่ามีบุคคลภายนอกติดต่อราษฎรให้ช่วยลงคะแนน

ตารางที่ 4.49 แสดงความสนใจของผู้ที่มีอายุ 18-19 ปี ต่อการเลือกตั้ง

หัวข้อที่	ความสนใจของผู้ที่มีอายุ 18-19 ปี ต่อการเลือกตั้ง	จำนวน	ร้อยละ
1	สูง	74	51.7
2	ปานกลาง	62	43.4
3	ต่ำ	7	4.9
	รวม	143	100

จากตารางที่ 4.49

สำหรับความสนใจของผู้ที่มีอายุ 18-19 ปี ต่อการเลือกตั้ง จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน พบว่าความสนใจของผู้ที่มีอายุ 18-19 ปี ต่อการเลือกตั้งอยู่ในระดับสูง มีจำนวน 74 คน (ร้อยละ 51.7) ในระดับปานกลาง มีจำนวน 62 คน (ร้อยละ 43.4) และในระดับต่ำ มีจำนวน 7 คน (ร้อยละ 4.9) ตามลำดับ

สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ส่วนใหญ่เห็นว่าการเลือกตั้งอยู่ในระดับสูง

ตารางที่ 4.50 แสดงจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อยู่ต่างท้องที่ ที่กลับมาเลือกตั้ง

หัวข้อที่	จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อยู่ต่างท้องที่ที่กลับมาเลือกตั้ง	จำนวน	ร้อยละ
1	น้อยกว่าร้อยละ 50	67	46.9
2	มากกว่าร้อยละ 50	53	37.1
3	ไม่แน่ใจ	23	16.0
	รวม	143	100

จากตารางที่ 4.50

สำหรับจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อยู่ต่างท้องที่ ที่กลับมาเลือกตั้ง จากการสอบถามกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ตอบว่า จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อยู่ต่างท้องที่ ที่กลับมาเลือกตั้ง น้อยกว่าร้อยละ 50 มีจำนวน 67 คน (ร้อยละ 46.9) ตอบว่า มากกว่าร้อยละ 50 มีจำนวน 53 คน (ร้อยละ 37.1) และตอบว่าไม่แน่ใจ มีจำนวน 23 คน (ร้อยละ 16.0) ตามลำดับ

สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ส่วนใหญ่เห็นว่าจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อยู่ต่างท้องที่ ที่กลับมาเลือกตั้ง มีน้อยกว่าร้อยละ 50

ตารางที่ 4.51 แสดงการประสานงานกับองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง

หัวข้อที่	การประสานงานกับองค์กรที่เกี่ยวข้อง	จำนวน	ร้อยละ
1	มี	71	49.7
2	ไม่มี	72	50.3
	รวม	143	100

จากตารางที่ 4.51

สำหรับการประสานงานกับองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง จากการสอบถามกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน พบว่า ไม่มีการประสานงานกับองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง มีจำนวน 72 คน (ร้อยละ 50.3) และมีการประสานงานกับองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง มีจำนวน 71 คน (ร้อยละ 49.7) ตามลำดับ

สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน มีการประสานงานและไม่มีการประสานงานกับองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งในเปอร์เซ็นต์ใกล้เคียงกัน

ตารางที่ 4.52 แสดงปัญหาในการประสานงานกับองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง

หัวข้อที่	องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง	จำนวน	ร้อยละ
1	องค์กรกลาง	5	3.5
2	คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งในระดับอำเภอ/จังหวัด	6	4.2
3	ไม่มีปัญหาในการประสานงาน	132	92.3
	รวม	143	100

จากตารางที่ 4.52

สำหรับปัญหาในการประสานงานกับองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง จากการสอบถามกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน พบว่าไม่มีปัญหาในการประสานงานกับองค์กรใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง มีจำนวน 132 คน (ร้อยละ 92.3) มีปัญหาในการประสานงานกับคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งในระดับอำเภอ/จังหวัด มีจำนวน 6 คน (ร้อยละ 4.2) และมีปัญหาในการประสานงานกับองค์กรกลาง มีจำนวน 5 คน (ร้อยละ 3.5) ตามลำดับ

สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการประสานงานกับองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง

ความคิดเห็นของผู้บริหารการเลือกตั้งในระดับจังหวัด/กทม. และอำเภอ/เขต

ในการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับจังหวัด/กทม. และอำเภอ/เขต มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการทราบถึงการบริหารการเลือกตั้ง โดยเน้นเรื่องการประชาสัมพันธ์รณรงค์ให้ประชาชนไปเลือกตั้งและปัญหาต่าง ๆ ได้แก่ ปัญหางบประมาณ ปัญหาการรณรงค์การประชาสัมพันธ์ ปัญหาการซื้อขายเสียง ปัญหาการประสานงานกับองค์กร หรือคณะกรรมการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ปัญหาการรักษาความสงบเรียบร้อย ปัญหาการดำเนินการเกี่ยวกับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง รวมถึงตลอดถึงความคิดเห็นของผู้บริหารระดับอำเภอและจังหวัดเกี่ยวกับแนวความคิดใหม่ ๆ ที่มีการนำเสนอ เพื่อการปรับปรุงกฎหมายเลือกตั้งในโอกาสต่อไป เช่น การลงคะแนน ณ หน่วยเลือกตั้งอื่น การนับคะแนนเสียงที่หน่วยเลือกตั้ง อำเภอหรือจังหวัด เป็นต้น ผู้บริหารที่ให้สัมภาษณ์เป็นผู้บริหารในระดับจังหวัด/กทม. และอำเภอ/เขต ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 24 อำเภอ 13 จังหวัด ในระดับจังหวัด ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัด หัวหน้าตำรวจภูธรจังหวัด ปลัดจังหวัด และจำจังหวัด สำหรับในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ปลัดกรุงเทพมหานคร รองปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้ช่วยปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้ตรวจราชการกรุงเทพมหานคร และผู้อำนวยการกองปกครองและทะเบียน ในระดับอำเภอ ประกอบด้วย นายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ และรองผู้กำกับหัวหน้าสถานีตำรวจภูธรอำเภอ สำหรับในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ผู้อำนวยการเขต และผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต ผลจากการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. วิธีการประชาสัมพันธ์

มีวิธีการที่หลากหลายขึ้นอยู่กับความเหมาะสม ความจำเป็นและศักยภาพของแต่ละจังหวัด ทั้งนี้จังหวัดต่าง ๆ มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน ก็คือ ต้องการให้ประชาชนรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และรณรงค์ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งผู้มีอายุ 18-19 ปี และผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วไปได้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งให้มากที่สุด มีบัตรเสียน้อย และเป็นไปโดยบริสุทธิ์ยุติธรรม

วิธีการประชาสัมพันธ์ที่ผู้บริหารการเลือกตั้งใช้รณรงค์เลือกตั้งแบ่งออกได้เป็น 5 กลุ่มใหญ่ ๆ ดังนี้

1.1 การประชุมชี้แจง โดยจังหวัด/อำเภอ จัดประชุมหัวหน้าส่วนราชการ กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน และผู้เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง เพื่อเตรียมการเลือกตั้ง และมอบหมายภารกิจในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการชี้แจงประชาสัมพันธ์รณรงค์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

1.2 การใช้สื่อต่างๆ ได้แก่

- ป้ายประชาสัมพันธ์ เช่น ป้ายผ้า ป้ายคัทเอาท์ขนาดใหญ่ และป้ายตัวอักษรวิ่ง
- แผ่นปลิว โปสเตอร์ และสติ๊กเกอร์
- เสียงตามสาย หรือหอกระจายข่าวในเขตเทศบาล สุขาภิบาล และตำบล หมู่บ้าน
- ประชาสัมพันธ์ทางสถานีวิทยุกระจายเสียง เคเบิลทีวี
- สไลด์ในโรงภาพยนตร์
- เทปเพลง

- ผู้บริหารระดับจังหวัดให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนเพื่อเชิญชวนประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
- การจัดนิทรรศการในห้างสรรพสินค้า
- การออกหนังสือเชิญชวน
- การโทรศัพท์ไปยังครอบครัวที่มีผู้เลือกตั้งหลายคนให้ชวนกันไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

1.3 การใช้มวลชน ได้แก่

- การเลือกตั้ง
- การเดินวิ่ง/เชิญชวนประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
  - กลุ่มสตรี กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอาสาสมัครและกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในตำบลหมู่บ้าน จัดทำกิจกรรมรณรงค์
  - ขอความร่วมมือองค์กรภาคเอกชน ประชาสัมพันธ์และสนับสนุนให้พนักงาน/ลูกจ้างไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
  - ใช้ตำรวจชุดชุมชนมวลชนสัมพันธ์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ทราบ
  - การจัดชุดประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่
  - ใช้ศิลปินพื้นบ้านประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งในงานบันเทิงต่าง ๆ

1.4 การรณรงค์โดยสถานศึกษา เพื่อเน้นรณรงค์ให้ผู้เลือกตั้งอายุ 18-19 ปี ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและให้เชิญชวนผู้ปกครองไปใช้สิทธิด้วย ได้แก่

- หมู่บ้าน
- จัดเวทีประชาธิปไตยในสถานศึกษา
  - จัดนิทรรศการในสถานศึกษา
  - อบรมให้ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษาในสถานศึกษาทั้งของภาครัฐและเอกชน
  - ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน ช่วยประชาสัมพันธ์แก่นักเรียนในสังกัดและประชาชนในตำบล
  - โรงเรียนออกหนังสือเชิญชวนผู้ปกครองนักเรียน
  - การประชาสัมพันธ์ร่วมกับห้างสรรพสินค้า
  - การเดินรณรงค์ของนักเรียน นักศึกษา เพื่อเชิญชวนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
  - การจัดหน่วยเลือกตั้งจำลอง สาธิตการเลือกตั้ง
  - การจัดหน่วยประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ของโรงเรียน
  - การจัดอบรมผู้เลือกตั้งที่มีอายุ 18-19 ปี ในโรงเรียนและมหาวิทยาลัย

1.5 มาตรการเสริม เช่น การให้รางวัลแก่อำเภอที่ประชาชนมาใช้สิทธิเลือกตั้งตามเป้าหมายที่จังหวัดตั้งไว้ เป็นต้น

2. ปัญหาในการดำเนินการเลือกตั้ง

2.1 ปัญหาด้านงบประมาณ ได้แก่

- ในท้องถิ่น
- งบประมาณค่าวัสดุ ค่าเครื่องเขียนแบบพิมพ์ ตั้งไว้ต่ำกว่าความเป็นจริงและไม่สอดคล้องกับราคา

- งบประมาณที่ใช้ในการประชุมชี้แจงเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งมีจำนวนน้อยเกินไป ทำให้จัดได้ไม่ทั่วถึง ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานเลือกตั้ง
- งบประมาณที่อำเภอได้รับจัดสรรน้อย ไม่เพียงพอในการบริหารงานเลือกตั้ง จึงต้องจัดหางบประมาณเพิ่มเติมเอง

2.2 ปัญหาการประชาสัมพันธ์

- งบประมาณในการประชาสัมพันธ์มีน้อย จึงเน้นการใช้ป้ายประชาสัมพันธ์ และแผ่นปลิวเป็นหลัก
- ระยะเวลาการเลือกตั้งกระชั้นชิด ทำให้กระทบต่อการบริหารงานประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะทำให้ประชาสัมพันธ์ได้ไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร
- สื่อการประชาสัมพันธ์ของส่วนกลาง เช่น โปสเตอร์ เทป ที่จัดส่งให้จังหวัด/อำเภอ ค่อนข้างล่าช้า

2.3 ปัญหาการซื้อขายเสียง มาจากสาเหตุหลายประการ อาทิ ปัญหาความยากจน ระดับการศึกษาของประชาชนในชนบทยังต่ำอยู่ ขาดความเข้าใจในเรื่องสิทธิและหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยและปัญหาด้านข้อกฎหมายและมีประเด็นที่น่าสนใจ คือ

- มีการใช้เล่ห์เหลี่ยม และวิธีการที่แยบยลในการซื้อขายเสียงและมีการพัฒนาไปในหลายรูปแบบ เช่น การแจกสิ่งของโดยผ่านทางร้านค้า เป็นต้น
- มีการพนันขันต่อเข้ามาเกี่ยวข้อง
- มีบ้างที่ตอบว่า กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ถูกกล่าวหาว่ามีส่วนเกี่ยวข้องในการซื้อขายเสียง

2.4 ปัญหาการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ได้แก่

- การประสานงานมีน้อย ต่างคนต่างทำ ทำให้ไม่เห็นผลที่เป็นรูปธรรม
- ปัญหาการขาดคุณภาพ และความเป็นกลางของบุคลากรที่เป็นตัวแทนขององค์กรกลาง
- ในบางจังหวัดองค์กรกลางไม่ส่งเจ้าหน้าที่ไปประสานการปฏิบัติกับจังหวัด/อำเภอ ทำให้ไม่ทราบแนวทางการปฏิบัติขององค์กรกลาง

- ผู้แทนขององค์กรกลางบางชุดไม่ไต่คนในพื้นที่ ทำให้ยากในการประสานงาน

- ระบบการประสานงานขององค์กรกลางยังไม่ชัดเจน ทำให้จังหวัด/อำเภอ ประสบปัญหาในการประสานงานกับองค์กรกลาง

- คณะกรรมการรณรงค์ต่อต้านการซื้อสิทธิ-ขายเสียง และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามผู้มีอิทธิพลไม่ค่อยมีบทบาทมากนัก จึงมีการประสานงานกันค่อนข้างน้อยกว่าองค์กรกลาง

- การประชุมพบปะหารือกันมีน้อย ทำให้ไม่รู้จักกัน เกิดปัญหาในการประสานงาน
- เจ้าหน้าที่ในองค์กรหรือคณะกรรมการบางคนไม่เข้าใจบทบาทที่ชัดเจนของตนเอง ทำให้เป็นอุปสรรคในการประสานงาน

2.5 ปัญหาการรักษาความสงบเรียบร้อย ได้แก่

- อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ยังไม่เพียงพอจึงต้องขอรับการสนับสนุนจากนอกพื้นที่
- ปัญหาการประสานงานกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานนอกพื้นที่ที่เข้าไปปฏิบัติงาน เพราะเจ้าหน้าที่เหล่านั้นไม่ประสานงานแจ้งให้ทราบ ทำให้อาจเกิดการเข้าใจผิดกันได้

- อุปกรณ์การสื่อสารยังไม่เพียงพอ

2.6 ปัญหาการดำเนินการเกี่ยวกับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เช่น การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง การแจ้งย้ายเข้า-ออก และการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน ปัญหาที่พบได้แก่

- จำนวนผู้มีบัตรประจำตัวประชาชนในช่วงเลือกตั้งมีมากกว่าปกติ ทำให้เกิดปัญหาด้านการให้บริการ เพราะจำนวนเจ้าหน้าที่มีจำกัด
- ประชาชนมีความเข้าใจว่า หากขอมีบัตรประจำตัวประชาชนช่วงเลือกตั้งจะทำได้รวดเร็ว และสะดวกกว่า
- ความบกพร่องในการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งยังมีมาก เช่น ชื่อตกหล่น ชื่อซ้ำ ชื่อสะกุนผิด จำนวนผู้เลือกตั้งในแต่ละบ้านมากหรือน้อยกว่าความเป็นจริง
- การจัดเก็บข้อมูลรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งยังไม่เป็นระบบ และไม่ได้ใช้ประโยชน์จากคอมพิวเตอร์อย่างจริงจัง

3. แนวความคิดในการนับคะแนนเสียง

การนับคะแนนที่หน่วยเลือกตั้งเดิม

กลุ่มตัวอย่างที่เห็นด้วย ให้เหตุผลดังนี้

- ทำให้การนับคะแนนเป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว และเป็นไปโดยบริสุทธิ์ ยุติธรรม
- ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นสักขีพยาน
- ประชาชนสามารถตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ได้
- สะดวกในการรักษาความสงบเรียบร้อย และกรณีที่มีปัญหาเกิดขึ้นก็สามารถแก้ไขได้เฉพาะหน่วยนั้น ๆ

กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เห็นด้วย ให้เหตุผลดังนี้

- การซื้อขายเสียงกระทำได้ง่าย
- ผู้นำท้องถิ่น หรือหัวหน้าคะแนน สามารถใช้อิทธิพลหรือชี้นำการลงคะแนนเสียงได้สะดวก

การนับคะแนนเสียงที่อำเภอหรือจังหวัด

กลุ่มตัวอย่างที่เห็นด้วย ให้เหตุผลดังนี้

- ช่วยป้องกันการซื้อขายเสียงในตำบล หมู่บ้าน
- สามารถวางระบบการนับคะแนนได้ง่ายและรัดกุม

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เห็นด้วยกับการนับคะแนนเสียงที่อำเภอ หรือจังหวัด ให้เหตุผลดังนี้

- ไม่มีหลักประกันว่าจะช่วยป้องกันหรือแก้ไขปัญหาการซื้อขายเสียงได้
- อาจเกิดการทุจริตขึ้นได้ง่าย เช่น ในระหว่างการขนส่งหีบบัตร เป็นต้น
- ประชาชนไม่มีโอกาสทราบว่าเป็นตำบล หมู่บ้านของตนไปใช้สิทธิมากน้อยเพียงใด
- ไม่สะดวก และประชาชนไม่มีส่วนร่วม ซึ่งอาจส่งผลให้ประชาชนไม่สนใจในการเลือกตั้งได้
- การนับคะแนนอาจผิดพลาดได้ง่าย และล่าช้าเสียเวลา
- ขั้นตอนการปฏิบัติมากขึ้น และต้องใช้เวลาการมากขึ้น

4. ความคิดเห็นอื่น ๆ

4.1 การสั่งการและการตรวจติดตามของส่วนกลาง

- มีหนังสือสั่งการมากเกินไป และซ้ำซ้อน ทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดความสับสน
- การสั่งการยังไม่เป็นเอกภาพ
- การสั่งการที่กะทันหัน และกระชั้นชิด ทำให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติไม่ทัน
- คณะตรวจติดตามงาน มีหลายคณะหลายชุดเกินไป

4.2 ด้านผู้สมัครรับเลือกตั้งและประชาชน

- ปัญหาการซื้อขายเสียงยังคงมีอยู่ทั่วไป
- ผู้สมัครบางคนยังขาดคุณธรรมและความรับผิดชอบ เช่น การหาเสียงโจมตีบุคคลอื่น การทำร้ายหัวหน้าหรือผู้สมัครคู่แข่ง และใช้กลโกงต่าง ๆ เพื่อให้ชนะการเลือกตั้ง

4.3 การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

- การประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่มีการปฏิบัติที่ต่อเนื่องเป็นปัจจุบัน ทำให้เมื่อมีการเลือกตั้งเจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติงานหนัก และเกิดความผิดพลาดบกพร่อง รวมทั้งมีการเพิ่มชื่อ-ถอนชื่อในบัญชี ฯ จำนวนมาก
- หน่วยเลือกตั้งบางหน่วยอยู่ห่างไกล ทुरुกันดาร การคมนาคมไม่สะดวก และขาดเครื่องมือที่จะช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เช่น ยานพาหนะ เครื่องมือสื่อสาร เป็นต้น
- กำลังเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ

4.4 อื่น ๆ

- เวทีปราศรัย หรือเวทีประชาธิปไตยที่ทางราชการจัดไว้ไม่ได้รับความสนใจจากผู้สมัครรับเลือกตั้งเท่าที่ควร

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ในบทที่ 4 ทำให้ทราบถึงข้อมูลและรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระของการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งสามารถสรุปในประเด็นที่เป็นสาระสำคัญได้ดังนี้

พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงของประชาชนในการเลือกตั้งครั้งนี้

1. ความรู้ของประชาชนที่เกี่ยวกับข่าวสารการเลือกตั้ง

1.1 แหล่งข่าวที่ทำให้ประชาชนทราบว่ามีการเลือกตั้ง ในวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 เรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้ คือ โทรทัศน์ วิทยุ ใบปลิว โปสเตอร์ และแผ่นโฆษณา หนังสือพิมพ์ จากหน่วยเลือกตั้ง จากเจ้าหน้าที่ของทางราชการ จากญาติพี่น้องหรือคนรู้จัก และจากหัวคะแนน

1.2 แหล่งข่าวที่ทำให้ประชาชนทราบว่าใครเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง เรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้ คือ ใบปลิว โปสเตอร์และแผ่นโฆษณา จากการหาเสียงของผู้สมัคร จากโทรทัศน์ จากหน่วยเลือกตั้ง จากวิทยุ จากหนังสือพิมพ์ ญาติพี่น้องหรือคนรู้จัก และจากหัวคะแนน

1.3 ประชาชนได้รับทราบว่าใครเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง ในช่วงเวลาหลังวันรับสมัครเลือกตั้ง

1.4 ประชาชนส่วนใหญ่เคยฟังการปราศรัยหาเสียงจากผู้สมัครรับเลือกตั้งในประเด็นต่าง ๆ ตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ คือ นโยบายของพรรค และผู้สมัครรวมทั้งคุณสมบัติต่าง ๆ ของผู้สมัครพูดหาเสียงโดยไม่ให้เงินหรือสิ่งของ พูดหาเสียงโจมตีผู้สมัครหรือพรรคการเมืองอื่น พูดหาเสียงสัญญาจะช่วยสร้าง ช่อมแซมสิ่งสาธารณะ และพูดหาเสียงสัญญาจะให้เงินหรือสิ่งของ

1.5 ลักษณะการหาเสียงที่ไม่เหมาะสมที่ประชาชนพบเห็น เรียงลำดับความสำคัญ ดังนี้ คือ โจมตีฝ่ายตรงข้าม ออกใบปลิวเถื่อน ยกย่องตนเอง ด่าคนอื่น ไม่แถลงนโยบายให้ชัดเจน แจกเงินหรือสิ่งของ ซื้อเสียง ให้สินบน ช่มชู้ บังคับ ช้อบตรประจำตัวประชาชนหรือใบเหลือง ให้หัวคะแนนจดชื่อผู้มีสิทธิ

2. พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

2.1 การไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 พบว่า

- เพศชาย มีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนนมากกว่า เพศหญิง
- ผู้ที่อยู่ในวัยกลางคน (อายุ 31-40 ปี) มีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนนมากกว่าวัยอื่น
- ผู้ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนนมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับอื่น
- ผู้ที่มีภูมิลำเนาในภาคกลาง (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร) มีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนนมากกว่าผู้ที่มีภูมิลำเนาในภาคอื่น
- ผู้ที่อาศัยในชนบท (นอกเขตเทศบาล สุขาภิบาล) มีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนนมากกว่าผู้ที่อาศัยในเขตเมือง

- ผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม มีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนนมากกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพอื่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง คิดเป็นร้อยละ 90.2 ส่วนที่เหลือร้อยละ 9.8 ไม่ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชาย วัยกลางคน (อายุ 31-40 ปี) การศึกษาระดับประถมศึกษา มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลาง อาศัยในเขตชนบท (นอกเขตเทศบาล สุขาภิบาล) และมีอาชีพเกษตรกรกรรม มีแนวโน้มที่จะไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในลักษณะอื่น ๆ

2.2 เหตุผลที่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงให้เหตุผลในการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งว่า เพราะเพื่อรักษาสิทธิของตนตามระบอบประชาธิปไตย อยากได้ผู้แทนที่ดี เป็นหน้าที่ของพลเมืองดีที่ควรกระทำ อยากได้คณะผู้บริหารที่ดี และเดินทางไปยังหน่วยเลือกตั้งสะดวกเป็นสำคัญ

2.3 เหตุผลที่ไม่ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้เหตุผลที่ไม่ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเพราะเบื่อหน่ายพฤติกรรมของนักการเมืองที่ผ่านมา ไม่อยู่พื้นที่ในวันเลือกตั้ง ตัดรู่ระสำคัญ เบื่อหน่ายพฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และไม่มีผู้สมัครที่ตนพอใจเป็นสำคัญ

2.4 ช่วงเวลาที่ประชาชนตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งส่วนใหญ่ ตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ก่อนที่จะถึงวันเลือกตั้งมากกว่า 3 วัน

2.5 บุคคลที่จูงใจต่อการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งส่วนใหญ่ ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งด้วยตนเอง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความมีวุฒิภาวะในการตัดสินใจทางการเมือง จะมีบ้างที่มีบุคคลที่เป็นแรงจูงใจไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เช่น พ่อแม่/ลูก/ญาติพี่น้อง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น

2.6 หลักเกณฑ์ในการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

สำหรับหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้น ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งใช้หลักเกณฑ์โดย คำนึงถึงพรรคการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งแตกต่างจากผลการวิจัยการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 13 กันยายน 2535 ซึ่งผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง จะคำนึงถึงคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัครรับเลือกตั้งมากกว่า แสดงให้เห็นว่า ปัจจุบันประชาชนเริ่มให้ความสำคัญกับระบบพรรคการเมือง มากกว่าคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างระบบพรรคการเมืองของไทยให้เข้มแข็ง และมีผลต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยยิ่งขึ้น

3. พฤติกรรมการซื้อขายเสียง และปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อขายเสียง

3.1 พฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อจูงใจให้ไปลงคะแนนเสียง

พฤติกรรมการซื้อขายเสียง เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งไปลงคะแนนเสียงให้พบว่า ยังมีพฤติกรรมที่เกิดขึ้นหลายอย่างแต่เป็นที่น่าสังเกตว่า การแจกเงิน ยังเป็นวิธีการที่นำมาใช้มากที่สุด

3.2 บุคคลที่ผู้สมัครใช้ในการหาคะแนนเสียง

บุคคลที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งใช้ในการหาคะแนนเสียงมากที่สุด คือ ตัวแทนของผู้สมัครรับเลือกตั้ง (หัวหน้าคะแนน) รองลงมา ก็คือ คณะกรรมการหมู่บ้าน นักการเมืองท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นสำคัญ

3.3 สาเหตุที่ทำให้เกิดการซื้อขายเสียง

สำหรับสาเหตุที่ทำให้เกิดการซื้อขายเสียงที่สำคัญ คือ ผู้สมัครต่าง ๆ เห็นว่าจำเป็นต้องมีเพื่อให้ตนเองชนะ รองลงมา ก็คือ ทางราชการไม่ปราบปรามอย่างจริงจัง ประชาชนในพื้นที่ที่ต้องการให้แจก และหัวหน้าคะแนน เรียกร้อง ตามลำดับ

3.4 การตัดสินใจเลือกผู้สมัครที่ซื้อเสียงกับผู้สมัครที่ไม่ซื้อเสียง

ในการตัดสินใจเลือกผู้สมัครที่ซื้อเสียงกับผู้สมัครที่ไม่ซื้อเสียงนั้น ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งส่วนใหญ่ จะเลือกผู้สมัครที่ไม่ซื้อเสียง จะมีบ้างที่เลือกผู้สมัครที่ซื้อเสียง ก็ด้วยเหตุผล เช่น ตั้งใจเลือกผู้สมัครคนนั้นอยู่แล้ว เป็นต้น

3.5 การปฏิบัติเมื่อพบเห็นการซื้อขายเสียง

เมื่อผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง พบเห็นการซื้อขายเสียง ก็จะแจ้งหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ เช่น องค์กรกลางฯ รองลงมา คือ จะอยู่เฉย ๆ แจ้งเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ และแจ้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามลำดับ

4. แนวความคิดที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

4.1 แนวความคิดเกี่ยวกับการให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไปประกอบอาชีพ/ศึกษาในต่างท้องที่ ให้สามารถลงคะแนนเสียง ณ หน่วยเลือกตั้งอื่นได้ ซึ่งผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งส่วนใหญ่ เห็นด้วยกับแนวความคิดนี้

4.2 แนวความคิดเกี่ยวกับการนับคะแนนเสียง ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการให้นับคะแนนที่หน่วยเลือกตั้งเดิม และไม่เห็นด้วยกับการนำหีบบัตรไปนับคะแนนเสียงที่อำเภอ หรือจังหวัด

ผลการสังเกตการณ์การเลือกตั้งระดับจังหวัดและอำเภอ

จากการสังเกตการณ์การเลือกตั้งในระดับและอำเภอ (รวมกรุงเทพมหานครและเขต) ของเจ้าหน้าที่วิจัย ในช่วงก่อนการเลือกตั้ง พบว่า

1. การใช้สื่อประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งในระดับจังหวัดและอำเภอ

1.1 ในระดับจังหวัด สื่อประชาสัมพันธ์ที่ใช้เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การประชุมชี้แจง การแจ้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทางวิทยุ ทางหนังสือพิมพ์ การใช้รถโฆษณา การใช้เสียงตามสาย การใช้กลุ่มมวลชน การใช้แผ่นพับ ทางโทรทัศน์ บั้ยประชาสัมพันธ์ และการใช้วิดีโอ ตามลำดับ

1.2 ในระดับอำเภอ สื่อประชาสัมพันธ์ที่ใช้เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การประชุมชี้แจง การใช้กลุ่มมวลชน บั้ยประชาสัมพันธ์ การแจ้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน การใช้เสียงตามสาย การใช้รถโฆษณา ทางหนังสือพิมพ์ การใช้แผ่นพับ ทางวิทยุ ทางโทรทัศน์ และการใช้วิดีโอ ตามลำดับ

2. วิธีการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ทั้งในระดับจังหวัดและอำเภอ พบว่ามีวิธีการอยู่หลายวิธี สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ การใช้รถโฆษณา การใช้บั้ยประชาสัมพันธ์ การจัดหาหัวหน้าคะแนน การพูดใน

ที่ชุมชน การใช้หนังสือเชิญชวนและใบปลิว การเดินหาเสียงถึงตัว การใช้วิทยุ การแจกเงินและสิ่งของ และการใช้โทรทัศน์ ตามลำดับ

3. พฤติกรรมการซื้อขายเสียง ทั้งในระดับจังหวัดและอำเภอ เรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ การแจกเงิน การแจกสิ่งของ การบริจาคให้วัด องค์การสาธารณะ การจัดเลี้ยง การให้สินบนกรรมการเลือกตั้ง และการจัดมหรสพ

ความคิดเห็นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

1. การได้รับการติดต่อจากผู้สมัครรับเลือกตั้งให้ช่วยหาเสียง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ไม่ได้รับการติดต่อจากผู้สมัครรับเลือกตั้ง แต่ก็ยังมีส่วนหนึ่งที่ได้รับการติดต่อจากผู้สมัครรับเลือกตั้ง

2. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า เงินไม่ใช่ว่าปัจจัยที่จะช่วยให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้รับเลือก แต่ก็ยังมีอีกส่วนหนึ่งคิดว่าเงินยังเป็นปัจจัยที่ช่วยให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้รับเลือก

3. การมีบุคคลภายนอกติดต่อราษฎรให้ช่วยลงคะแนน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ส่วนใหญ่เห็นว่า มีบุคคลภายนอกติดต่อราษฎรให้ช่วยลงคะแนนเสียงให้

4. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ส่วนใหญ่เห็นว่าความสนใจของผู้ที่มีอายุ 18-19 ปี ที่มีต่อการเลือกตั้งอยู่ในระดับสูง

5. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เห็นว่าจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อยู่ต่างท้องที่ ที่กลับมาเลือกตั้งยังมีน้อย

6. ในด้านการประสานกับองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้รับการประสานงานปานกลาง และส่วนใหญ่ ไม่มีปัญหาในการประสานงานกับองค์กรเหล่านั้น

ความคิดเห็นของผู้บริหารการเลือกตั้งในระดับจังหวัด/กทม. อำเภอ/เขต

ในการสัมภาษณ์ผู้บริหารการเลือกตั้งระดับจังหวัด/กทม. อำเภอ/เขต มีจุดมุ่งหมาย เพื่อต้องการทราบถึงการบริหารการเลือกตั้ง โดยเน้นเรื่องการประชาสัมพันธ์รณรงค์ให้ประชาชนไปเลือกตั้ง และปัญหาต่าง ๆ ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

1. วิธีการประชาสัมพันธ์

- การประชุมชี้แจง

- การใช้สื่อต่าง ๆ

- การใช้มวลชน

- การรณรงค์โดยสถานศึกษา เพื่อเน้นรณรงค์ให้ผู้เลือกตั้งอายุ 18-19 ปี ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและให้เชิญชวนผู้ปกครองไปใช้สิทธิด้วย

- มาตรการเสริม เช่น การให้รางวัลแก่อำเภอที่ประชาชนมาใช้สิทธิเลือกตั้งตามเป้าหมายที่จังหวัด

ตั้งไว้ เป็นต้น

2. ปัญหาในการดำเนินการเลือกตั้ง

2.1 ปัญหาด้านงบประมาณ ได้แก่

- งบประมาณค่าวัสดุ ค่าเครื่องเขียนแบบพิมพ์ ตั้งไว้ต่ำกว่าความเป็นจริง และไม่สอดคล้อง

กับราคาในท้องถิ่น

- งบประมาณที่ใช้ในการประชุมชี้แจงเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งมีจำนวนน้อยเกินไป ทำให้จัดได้ไม่ทั่วถึง ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานเลือกตั้ง

- งบประมาณที่อำเภอได้รับจัดสรรน้อย ไม่เพียงพอในการบริหารงานเลือกตั้ง จึงต้องจัดหา งบประมาณเพิ่มเติมเอง

2.2 ปัญหาการประชาสัมพันธ์

- งบประมาณในการประชาสัมพันธ์มีน้อย จึงเน้นการใช้ป้ายประชาสัมพันธ์และแผ่นปลิว เป็นหลัก

- ระยะเวลาการเลือกตั้งกระชั้นชิด ทำให้กระทบต่อการบริหารงานประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะ ทำให้ประชาสัมพันธ์ได้ไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร

- สื่อการประชาสัมพันธ์ของส่วนกลาง เช่น โปสเตอร์ เทป ที่จัดส่งให้จังหวัด/อำเภอ ค่อนข้าง ล่าช้า

2.3 ปัญหาการซื้อขายเสียง มาจากสาเหตุหลายประการ อาทิ ปัญหาความยากจน ระดับการศึกษา ของประชาชนในชนบทยังต่ำอยู่ ขาดความเข้าใจในเรื่องสิทธิและหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยและ ปัญหาด้านข้อมูลกฎหมายและมีประเด็นที่น่าสนใจ คือ

- มีการใช้เล่ห์เหลี่ยม และวิธีการที่แยบยลในการซื้อขายเสียงและมีการพัฒนาไปในหลาย รูปแบบ เช่น การแจกสิ่งของโดยผ่านทางร้านค้า เป็นต้น

- มีการพนันขั้นต่อเข้ามาเกี่ยวข้อง

- มีบ้างที่ตอบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ถูกกล่าวหาว่ามีส่วนเกี่ยวข้องในการซื้อขายเสียง

2.4 ปัญหาการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ได้แก่

- การประสานงานมีน้อย ต่างคนต่างทำ ทำให้ไม่เห็นผลที่เป็นรูปธรรม

- ปัญหาการขาดคุณภาพ และความเป็นกลางของบุคลากรที่เป็นตัวแทนขององค์กรกลาง

- ในบางจังหวัดองค์กรกลางไม่ส่งเจ้าหน้าที่ไปประสานการปฏิบัติกับจังหวัด/อำเภอ ทำให้ ไม่ทราบแนวทางการปฏิบัติขององค์กรกลาง

- ผู้แทนขององค์กรกลางบางชุดไม่ไต่คนในพื้นที่ ทำให้ยากในการประสานงาน

- ระบบการประสานงานขององค์กรกลางยังไม่ชัดเจน ทำให้จังหวัด/อำเภอประสบปัญหา ในการประสานงานกับองค์กรกลาง

- คณะกรรมการรณรงค์ต่อต้านการซื้อสิทธิ์-ขายเสียง และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามผู้มีอิทธิพล ไม่ค่อยมีบทบาทมากนัก จึงมีการประสานงานกันค่อนข้างน้อยกว่าองค์กรกลาง

- การประชุมพบปะหารือกัน มีน้อย ทำให้ไม่รู้จักกัน เกิดปัญหาในการประสานงาน

- เจ้าหน้าที่ในองค์กรหรือคณะกรรมการบางคณะไม่เข้าใจบทบาทที่ชัดเจนของตนเอง ทำให้ เป็นอุปสรรคในการประสานงาน

2.5 ปัญหาการรักษาความสงบเรียบร้อย ได้แก่

- อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ยังไม่เพียงพอจึงต้องขอรับการสนับสนุนจากนอกพื้นที่

- ปัญหาการประสานงานกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานนอกพื้นที่ที่เข้าไปปฏิบัติงาน เพราะเจ้าหน้าที่เหล่านั้นไม่แจ้งให้ทราบ ทำให้เกิดการเข้าใจผิดกันได้

- อุปกรณ์การสื่อสารยังไม่เพียงพอ

2.6 ปัญหาการดำเนินการเกี่ยวกับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เช่น การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง การแจ้งย้ายเข้า-ออก และการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน ปัญหาที่พบ ได้แก่

- จำนวนผู้มีบัตรประจำตัวประชาชนในช่วงเลือกตั้งมีมากกว่าปกติ ทำให้เกิดปัญหาด้านการให้บริการ เพราะจำนวนเจ้าหน้าที่มีจำกัด

- ประชาชนมีความเข้าใจว่า หากขอมีบัตรประจำตัวประชาชนช่วงเลือกตั้งจะทำได้รวดเร็วและสะดวกกว่า

- ความบกพร่องในการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งยังมีมาก เช่น ชื่อตกหล่น ชื่อซ้ำ ชื่อสกุลผิด จำนวนผู้เลือกตั้งในแต่ละบ้านมากหรือน้อยกว่าความเป็นจริง

- การจัดเก็บข้อมูลรายชื่อผู้เลือกตั้ง ยังไม่เป็นระบบ และไม่ได้ใช้ประโยชน์จากคอมพิวเตอร์อย่างจริงจัง

3. แนวความคิดในการนับคะแนนเสียง

3.1 การนับคะแนนที่หน่วยเลือกตั้งเดิม ฝ่ายที่เห็นด้วย ให้เหตุผลดังนี้

- ทำให้การนับคะแนนเป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว และเป็นไปโดยบริสุทธิ์ ยุติธรรม
- ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นสักขีพยาน
- ประชาชนสามารถตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ได้
- สะดวกในการรักษาความสงบเรียบร้อย และกรณีที่มีปัญหาเกิดขึ้น ก็สามารถแก้ไขได้เฉพาะ

หน่วยนั้น ๆ

ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย ให้เหตุผลดังนี้

- การซื้อขายเสียงกระทำได้ง่าย
- ผู้นำท้องถิ่น หรือหัวหน้าคะแนน สามารถใช้อิทธิพลหรือชี้นำการลงคะแนนเสียงได้สะดวก

3.2 การนับคะแนนเสียงที่อำเภอหรือจังหวัด

ฝ่ายที่เห็นด้วย ให้เหตุผลดังนี้

- ช่วยป้องกันการซื้อขายเสียงในตำบล หมู่บ้าน
- สามารถวางระบบการนับคะแนนได้ง่ายและรัดกุม

ส่วนฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับการนับคะแนนเสียงที่อำเภอ หรือจังหวัดให้เหตุผลดังนี้

- ไม่มีหลักประกันว่าจะช่วยป้องกันหรือแก้ไขปัญหาการซื้อขายเสียงได้
- อาจเกิดการทุจริตขึ้นได้ง่าย เช่น ในระหว่างการขนส่งหีบบัตร เป็นต้น
- ประชาชนไม่มีโอกาสทราบว่ ในตำบล หมู่บ้านของตนไปใช้สิทธิมากน้อยเพียงใด
- ไม่สะดวก และประชาชนไม่มีส่วนร่วม ซึ่งอาจส่งผลให้ประชาชนไม่สนใจในการเลือกตั้งได้

- การนับคะแนนอาจผิดพลาดได้ง่าย และล่าช้าเสียเวลา
- ขั้นตอนการปฏิบัติมากขึ้น และต้องใช้บุคลากรมากขึ้น

4. ความคิดเห็นอื่น ๆ

4.1 การสั่งการและการตรวจติดตามของส่วนกลาง

- มีหนังสือสั่งการมากเกินไป และซ้ำซ้อน ทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดความสับสน
- การสั่งการยังไม่เป็นเอกภาพ
- การสั่งการที่กระชั้นชิด และกระชั้นชิด ทำให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติไม่ทัน
- คณะตรวจติดตามงาน มีหลายคณะหลายชุดเกินไป

4.2 ด้านผู้สมัครรับเลือกตั้งและประชาชน

- ปัญหาการซื้อขายเสียงยังคงมีอยู่ทั่วไป
- ผู้สมัครบางคนยังขาดคุณธรรมและความรับผิดชอบ เช่น การหาเสียงโจมตีบุคคลอื่น การทำร้ายหวัคคะแนน หรือผู้สมัครคู่แข่ง และใช้กลโกงต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ชนะการเลือกตั้ง

4.3 การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

- การประกาศบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง ไม่มีการปฏิบัติที่ต่อเนื่องในภาวะปกติ ทำให้เมื่อมีการเลือกตั้ง เจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติงานหนัก และมีความเกิดความผิดพลาดบกพร่อง รวมทั้งมีการเพิ่มชื่อ-ถอนชื่อในบัญชีจำนวนมาก
- หน่วยเลือกตั้งบางหน่วยอยู่ห่างไกล ทุรกันดาร การคมนาคมไม่สะดวก แต่ขาดเครื่องมือที่จะช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เช่น พาหนะ เครื่องมือสื่อสาร เป็นต้น
- กำลังเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ

4.4 อื่น ๆ

เวทีปราศรัย หรือเวทีประชาธิปไตยที่ทางราชการจัดไว้ ไม่ได้รับความสนใจจากผู้สมัครรับเลือกตั้งเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านการให้ข่าวสารความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

1.1 การประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยผ่านสื่อที่สำคัญ 4 ลำดับแรก คือ 1. โทรทัศน์ 2. วิทยุ 3. ใบปลิว โปสเตอร์และแผ่นโฆษณา 4. หนังสือพิมพ์ และควรพิจารณาให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์

1.2 การประชาสัมพันธ์พรรคและตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง ควรใช้สื่อที่สำคัญ 4 ลำดับแรก คือ 1. ใบปลิว โปสเตอร์ และแผ่นโฆษณา 2. การหาเสียง 3. โทรทัศน์ และ 4. การปิดประกาศที่หน่วยเลือกตั้ง และควรเน้นประชาสัมพันธ์หลังวันเปิดรับสมัครเลือกตั้ง

2. การปราศรัยหาเสียง

2.1 การหาเสียงของพรรคหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง ควรเน้นเรื่องนโยบายพรรค และตัวผู้สมัคร และคุณสมบัติของผู้สมัครเป็นหลัก และไม่ควรถูกหาเสียงโดยวิธีการโจมตีฝ่ายตรงข้าม ออกใบปลิวเถื่อน ยกย่องตนเอง ต่ำ

คนอื่น หรือไม่แถลงนโยบายให้ชัดเจน รวมทั้งการแจกเงินหรือสิ่งของ เพราะจะทำให้ผู้เลือกตั้งเบื่อหน่ายพฤติกรรมของผู้สมัคร อันเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ผู้เลือกตั้งไม่ยอมไปใช้สิทธิ

2.2 การหาเสียงที่ต่อเนื่อง จะมีผลต่อการตัดสินใจของผู้เลือกตั้งในการลงคะแนนให้ผู้สมัครฯ คนใดคนหนึ่ง

3. การที่ผู้เลือกตั้งส่วนใหญ่ตัดสินใจลงคะแนนเสียง โดยใช้พิจารณาญาณของตนเองเป็นหลัก และเลือกผู้สมัครที่ไม่ซื้อเสียงนั้น เป็นผลดีต่อการแก้ไขปัญหาการซื้อขายเสียง หากได้มีการดำเนินการเผยแพร่ความรู้ให้เห็นถึงผลเสียของการซื้อขายเสียงดังกล่าวโดยตรงและอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการใช้สถาบันกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน และครอบครัวให้เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาการซื้อขายเสียงด้วย

4. การที่ผู้เลือกตั้งมีแนวโน้มให้ความสำคัญกับพรรคการเมืองเพิ่มมากขึ้นในการตัดสินใจลงคะแนนนั้น จึงสมควรอย่างยิ่งที่ทางราชการจะต้องเสริมสร้างความรู้ด้านต่าง ๆ ให้กับประชาชนเกี่ยวกับความสำคัญของการเมือง และการเลือกตั้งในระบบพรรค และให้เห็นถึงสิทธิและหน้าที่ของตนตามระบอบประชาธิปไตยให้มากยิ่งขึ้น

5. ด้านพฤติกรรมซื้อขายเสียงส่วนใหญ่ยังคงเป็นการแจกเงินและมีพฤติกรรมการซื้อขายเสียงโดยวิธีอื่นที่แยบยลมากขึ้น ทางราชการจึงควรหามาตรการในการป้องกันและปราบปรามให้ทันเล่ห์กลโกงเหล่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรได้มีการเก็บรวบรวมพฤติกรรมการซื้อขายเสียงในลักษณะต่าง ๆ และจัดฝึกอบรมวิธีการสืบสวนการกระทำผิดในลักษณะดังกล่าวให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบทั้งในภาวะปกติและช่วงที่มีการเลือกตั้ง

6. ในการดำเนินการกับผู้ที่มีพฤติกรรมซื้อสิทธิขายเสียงนั้น องค์กรกลางนับว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ จึงควรกำหนดบทบาทหน้าที่ในด้านนี้ให้แก่องค์กรกลางอย่างชัดเจน ในขณะเดียวกันควรหาทางกระตุ้นให้ประชาชนที่วางเฉยต่อพฤติกรรมเหล่านี้ได้มีส่วนช่วยในการขจัดปัญหาการซื้อขายเสียง และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเสริมสร้างบทบาทของฝ่ายปกครอง และตำรวจในการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนให้มากขึ้นด้วย

7. การบริหารการเลือกตั้งในระดับจังหวัด/อำเภอ มีปัญหาที่สำคัญ 6 ประการ จึงขอเสนอแนะแนวทางแก้ไขดังนี้

7.1 ปัญหาด้านงบประมาณ

ควรจัดงบประมาณให้เพียงพอและทั่วถึง งบประมาณค่าวัสดุและเครื่องเขียนแบบพิมพ์ ควรมีการกำหนดให้ความยืดหยุ่นสอดคล้องกับราคาในท้องถิ่น

7.2 ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์

7.2.1 การกำหนดรูปแบบวิธีการในการประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งของทางราชการ ในแต่ละจังหวัดควรเลือกรูปแบบวิธีการประชาสัมพันธ์ที่จะเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้มาก เช่น การประชาสัมพันธ์โดยผ่านสื่อแบบต่าง ๆ ส่วนวิธีการอบรมให้ความรู้ด้านการเลือกตั้ง ควรจำแนกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนว่ากลุ่มเป้าหมายใด ควรเน้นให้ความรู้ในเรื่องใด ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์ในการกำหนดวิธีการอบรมให้ความรู้ที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายนั้น ๆ และยังช่วยลดภาระในด้านค่าใช้จ่าย เวลา บุคลากร ได้อีกทางหนึ่งด้วย

7.2.2 เนื้อหาในการประชาสัมพันธ์ในช่วงที่มีการเลือกตั้ง โดยเฉพาะการใช้โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ควรมีการประชาสัมพันธ์ตั้งแต่ได้มีการกำหนดวันเลือกตั้งไปจนถึงวันเลือกตั้ง และควรกำหนดเป็นช่วง ๆ ระยะเวลาว่าจะประชาสัมพันธ์ในเรื่องใดตามลำดับก่อน-หลัง การกำหนดช่วงเวลา ดังกล่าวขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่มีอยู่ก่อนถึงวันเลือกตั้งและเนื้อหาที่จะใช้ประชาสัมพันธ์

สำหรับเนื้อหาสาระในการประชาสัมพันธ์ ควรเริ่มจากภาพรวมกว้าง ๆ ไปสู่วงแคบ เช่น ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การต่อต้านการซื้อสิทธิขายเสียง ไปจนถึงวิธีการลงคะแนนเสียงที่ถูกต้อง เป็นต้น

7.2.3 การกำหนดแนวทางประชาสัมพันธ์ตามข้อ 7.2.2 ของส่วนกลางกับจังหวัดและอำเภอ ควรมีความสอดคล้องกัน

7.2.4 สื่อการประชาสัมพันธ์ของส่วนกลาง ที่ลงไปสนับสนุน จังหวัด/อำเภอ ควรจัดส่งไปให้ทันต่อเหตุการณ์

7.2.5 ควรส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนอย่างต่อเนื่องในการประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประชาสัมพันธ์ รณรงค์ให้ประชาชนตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของตนที่จะต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้ง รวมทั้งการรายงานผลการเลือกตั้ง ซึ่งภาคเอกชนมีความพร้อมทางด้านวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย

7.3 ปัญหาการซื้อขายเสียง

นอกจากการรณรงค์ให้ความรู้แก่ประชาชนอย่างต่อเนื่องแล้ว ส่วนกลางจำเป็นต้องปรับปรุงด้านระเบียบ กฎหมาย เพื่อให้ทันกับเล่ห์เหลี่ยมหรือพฤติกรรมการซื้อขายเสียงแบบใหม่ ๆ ด้วย

7.4 ปัญหาการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

7.4.1 แม้องค์กรต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นมาร่วมดูแลการเลือกตั้งจะมีลักษณะเป็นองค์กรเฉพาะกิจ เช่น องค์กรกลาง เป็นต้น แต่การจัดโครงสร้างขององค์กรเหล่านี้ในระดับจังหวัด/อำเภอ ควรมีความชัดเจนพอสมควร ทั้งนี้เพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบการเลือกตั้ง สามารถประสานงานได้อย่างสะดวกและเป็นเอกภาพกว่าที่เป็นอยู่

7.4.2 การพิจารณาจัดตั้งองค์กรเฉพาะกิจใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งควรพิจารณาถึงความจำเป็นว่ามีมากน้อยเพียงใด และหากองค์กรใดที่จัดตั้งขึ้นมา มีภารกิจที่อาจซ้ำซ้อนกับหน่วยงานประจำที่มีอยู่แล้วก็ไม่ควรจัดตั้งขึ้น

7.4.3 องค์กรกลางควรแสวงหาวิธีการในการคัดเลือกอาสาสมัคร หรือบุคลากรที่มีความเป็นกลางจริง ๆ และฝึกอบรมบุคลากรเหล่านั้นให้มีความรู้ในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตนพอสมควร

7.5 ปัญหาการรักษาความสงบเรียบร้อย

ควรมีการเกลี้ยอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอ และจัดหาอุปกรณ์การสื่อสารให้แก่พื้นที่ที่ขาดแคลนทุกรากันดารเป็นพิเศษ

7.6 ปัญหาการดำเนินการเกี่ยวกับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

7.6.1 ควรพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนอย่างต่อเนื่อง และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนในระบบการให้บริการดังกล่าว

7.6.2 ควรพัฒนาระบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลผู้เลือกตั้ง ซึ่งช่วยอำนวยความสะดวก และความรวดเร็วในการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง

8. ควรมีการศึกษาความเป็นไปได้ที่จะแก้ไขกฎหมาย ให้ผู้เลือกตั้งที่ไปประกอบอาชีพ/ศึกษาในต่างท้องที่ สามารถลงคะแนนเสียง ณ หน่วยเลือกตั้งอื่นได้

9. ในการนับคะแนนเสียง กลุ่มตัวอย่างประชาชนส่วนใหญ่ยังเห็นด้วยกับวิธีการนับคะแนนเสียงที่หน่วยเลือกตั้ง มากกว่าที่จะไปนับคะแนนที่อำเภอหรือจังหวัด ขณะที่ผู้บริหารการเลือกตั้งระดับอำเภอ/จังหวัด มีทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย จึงควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้โดยเฉพาะในโอกาสต่อไป

ภาคผนวก

1. ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 กรกฎาคม 2538
2. แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบสังเกตการณ์
3. คำสั่งในการปฏิบัติงานวิจัยการเลือกตั้ง
4. นโยบายการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2538
5. พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2538

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

เรื่อง	การเลือกตั้งเมื่อ 13 กันยายน 2535	การเลือกตั้ง 2 กรกฎาคม 2538
วันเลือกตั้ง	13 กันยายน 2535	2 กรกฎาคม 2538
เขตการปกครอง	72 จังหวัด 1 กทม. 688 อำเภอ 35 เขต 82 กิ่งอำเภอ	75 จังหวัด 1 กทม. 729 อำเภอ 38 เขต 101 กิ่งอำเภอ
จำนวนราษฎร	56,961,303 คน	59,095,419 คน (ชาย 29,552,978 คน) (หญิง 29,542,441 คน)
จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	31,860,156 คน	37,817,983 คน
การใช้สิทธิเลือกตั้ง (1) จำนวนผู้ใช้สิทธิ (2) บัตรเสีย	19,622,332 คน (61.59%) 503,534 บัตร (2.57%)	23,462,746 คน (62.04%) 678,716 คน (2.89%)
จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่จะพึงมี/จำนวนเขตเลือกตั้ง	360/142 เขต	391 คน/155 เขต
จำนวนหน่วยเลือกตั้งที่จะพึงมี	59,018 หน่วย	61,373 หน่วย
จำนวนพรรคการเมือง	16 พรรค	20 พรรค

จำนวนผู้สมัครจำแนกตามพรรคการเมืองและเพศ

พรรคการเมือง	ชาย	หญิง	รวม	หมายเหตุ
1.ชาติพัฒนา	203	12	215	
2. ประชาธิปัตย์	303	21	324	
3. ราษฎร	0	0	0	
4. ชาติไทย	249	22	271	เสียชีวิต 1 คน
5. ประชากรไทย	139	19	158	
6. กิจสังคม	111	6	117	
7. เอกภาพ	120	16	136	
8. พลังธรรม	213	22	235	
9. ความหวังใหม่	193	25	218	
10. เสรีธรรม	99	16	115	ถอนการสมัคร 2 คน
11. เสรีภาพ	0	0	0	
12. รวมไทย	0	0	0	
13. สหชีพ	0	0	0	
14. นำไทย	186	13	199	
15. หลักสยาม	0	0	0	
16. สยามประชาธิปไตย	38	4	42	ถอนการสมัคร
17. ดำรงไทย	98	24	122	
18. มวลชน	143	32	175	
19. ธรรมประชาธิปไตย	35	10	45	ถอนการสมัคร
20. กิจประชาธิปไตย	0	0	0	
รวม	2,130	242	2,372	คงเหลือ 2,282 คน

จำนวนผู้สมัครจำแนกตามช่วงอายุ

ช่วงอายุ	จำนวน
25-29 ปี	211
30-39 ปี	797
40-49 ปี	701
50-59 ปี	446
60-69 ปี	195
70 ปีขึ้นไป	22
รวม	2,372

จำนวนผู้สมัครจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน
ค้าขาย/ธุรกิจ	855
เคยรับราชการ	170
ทนายความ	265
นักการเมือง	486
เกษตรกร	154
รับจ้าง	319
อื่น ๆ	123
รวม	2,372

จำนวนผู้สมัครจำแนกตามระดับความรู้

ระดับความรู้	จำนวน
1. ประถมศึกษา	216
2. มัธยมศึกษาตอนต้น	248
3. มัธยมศึกษาตอนปลาย	376
4. อาชีวศึกษา	74
5. อนุปริญญา	85
6. ปริญญาตรี	1,064
7. ปริญญาโท	200
8. ปริญญาเอก	86
9. อื่น ๆ	23
รวม	2,372

จำนวนผู้สมัครจำแนกตามพรรคการเมืองและภาค

พรรคการเมือง	กลาง	เหนือ	ใต้	ตะวันออกเฉียงเหนือ	รวม
1.ชาติพัฒนา	45	55	3	112	215
2. ประชาธิปัตย์	100	63	51	110	324
3. ราษฎร	0	0	0	0	0
4. ชาติไทย	94	49	16	112	271
5. ประชากรไทย	72	23	11	52	158
6. กิจสังคม	30	15	0	72	117
7. เอกภาพ	50	24	0	62	136
8. พลังธรรม	87	53	26	69	235
9. ความหวังใหม่	60	38	15	105	218
10. เสรีธรรม	23	21	5	66	115
11. เสรีภาพ	0	0	0	0	0
12. รวมไทย	0	0	0	0	0
13. สหชีพ	0	0	0	0	0
14. นำไทย	65	28	25	81	199
15. หลักระดม	0	0	0	0	0
16. สยามประชาธิปไตย	17	5	0	20	42
17. ดำรงไทย	55	0	22	45	122
18. มวลชน	66	8	8	93	175
19. ธรรมประชาธิปไตย	22	0	0	23	45
20. กิจประชาธิปไตย	0	0	0	0	0
รวม	786	382	182	1,022	2,372

จำนวนผู้สมัครจำแนกตามจังหวัด

ลำดับที่	จังหวัด	จำนวนผู้สมัคร	ลำดับที่	จังหวัด	จำนวนผู้สมัคร
1	กรุงเทพมหานคร	316	28	ปทุมธานี	21
2	กระบี่	6	29	ประจวบคีรีขันธ์	6
3	กาญจนบุรี	23	30	ปราจีนบุรี	12
4	กาฬสินธุ์	48	31	ปัตตานี	8
5	กำแพงเพชร	18	32	พระนครศรีอยุธยา	38
6	ขอนแก่น	119	33	พะเยา	21
7	จันทบุรี	18	34	พังงา	3
8	ฉะเชิงเทรา	16	35	พัทลุง	12
9	ชลบุรี	24	36	พิจิตร	12
10	ชัยนาท	16	37	พิษณุโลก	36
11	ชัยภูมิ	50	38	เพชรบุรี	12
12	ชุมพร	12	39	เพชรบูรณ์	40
13	เชียงราย	62	40	แพร่	9
14	เชียงใหม่	61	41	ภูเก็ต	3
15	ตรัง	12	42	มหาสารคาม	57
16	ตราด	7	43	มุกดาหาร	12
17	ตาก	6	44	แม่ฮ่องสอน	7
18	นครนายก	12	45	ยะลา	6
19	นครปฐม	24	46	ยโสธร	36
20	นครพนม	22	47	ร้อยเอ็ด	90
21	นครราชสีมา	102	48	ระนอง	7
22	นครศรีธรรมราช	37	49	ระยอง	15
23	นครสวรรค์	23	50	ราชบุรี	30
24	นนทบุรี	40	51	ลพบุรี	31
25	นราธิวาส	12	52	ลำปาง	20
26	น่าน	12	53	ลำพูน	15
27	บุรีรัมย์	59	54	เลย	22

ลำดับที่	จังหวัด	จำนวน ผู้สมัคร	ลำดับที่	จังหวัด	จำนวน ผู้สมัคร
55	ศรีสะเกษ	57	66	สุพรรณบุรี	24
56	สกลนคร	66	67	สุราษฎร์ธานี	17
57	สงขลา	39	68	สุรินทร์	69
58	สตูล	8	69	หนองคาย	33
59	สมุทรปราการ	30	70	หนองบัวลำภู	24
60	สมุทรสงคราม	6	71	อ่างทอง	6
61	สมุทรสาคร	15	72	อุดรธานี	75
62	สระแก้ว	6	73	อุดรดิตถ์	24
63	สระบุรี	22	74	อุทัยธานี	12
64	สิงห์บุรี	4	75	อุบลราชธานี	69
65	สุโขทัย	16	76	อำนาจเจริญ	12
รวม					2,372

จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้ง.....จำแนกตามพรรคการเมือง

พรรคการเมือง	จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้ง
1.ชาติพัฒนา	53
2. ประชาธิปัตย์	86
3. ชาติไทย	92
4. ประชากรไทย	13
5. กิจสังคม	22
6. เอกภาพ	8
7. พลันธรรม	23
8. ความหวังใหม่	57
9. เสรีธรรม	11
10. นำไทย	18
11. ดำรงไทย	0
12. มวลชน	3
รวม	391

จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้ง.....จำแนกตามช่วงอายุ

ช่วงอายุ	จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้ง
1. 25-29 ปี	5
2. 30-39 ปี	79
3. 40-49 ปี	135
4. 50-59 ปี	114
5. 60-69 ปี	52
6. 70 ปีขึ้นไป	6
รวม	391

จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้ง.....จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้ง
1. ค้าขาย/ธุรกิจ	115
2. เคยรับราชการ	12
3. ทนายความ	19
4. นักการเมือง	208
5. เกษตรกร	12
6. รับจ้าง	9
7. อื่น ๆ	16
รวม	391

จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้ง.....จำแนกตามระดับความรู้

ระดับความรู้	จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้ง
1. ประถมศึกษา	4
2. มัธยมศึกษาตอนต้น	24
3. มัธยมศึกษาตอนปลาย	59
4. อาชีวศึกษา	7
5. อนุปริญญา	13
6.ปริญญาตรี	184
7.ปริญญาโท	68
8.ปริญญาเอก	24
9. อื่น ๆ	8
รวม	391

จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้ง.....จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้ง
1. ชาย	367
2. หญิง	24
รวม	391

จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้ง.....จำแนกตามภาค

ภาค	จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้ง
1. ภาคกลาง	128
2. ภาคเหนือ	75
3. ภาคใต้	51
4. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	137
รวม	391

จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้ง.....จำแนกตามพรรคและภาค

พรรคการเมือง	กลาง	เหนือ	ใต้	ตะวันออกเฉียงเหนือ	รวม
1.ชาติพัฒนา	8	18	0	27	53
2.ประชาธิปัตย์	14	12	46	14	86
3.ชาติไทย	44	19	0	29	92
4.ประชากรไทย	16	2	0	0	18
5.กิจสังคม	6	2	0	14	22
6.เอกภาพ	2	5	0	1	8
7.พลังธรรม	20	3	0	0	23
8.ความหวังใหม่	7	9	5	36	57
9.เสรีธรรม	3	0	0	8	11
10.นำไทย	5	5	0	8	18
11.ดำรงไทย	0	0	0	0	0
12.มวลชน	3	0	0	0	3
รวม	128	75	51	137	391

จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้ง.....จำแนกตามพรรคและเพศ

พรรคการเมือง	ชาย	หญิง	รวม
1.ชาติพัฒนา	48	5	53
2. ประชาธิปัตย์	79	7	86
3. ชาติไทย	88	4	92
4. ประชากรไทย	16	2	18
5. กิจสังคม	22	0	22
6. เอกภาพ	8	0	8
7. พลังธรรม	19	4	23
8. ความหวังใหม่	55	2	57
9. เสรีธรรม	11	0	11
10. นำไทย	18	0	18
11. ดำรงไทย	0	0	0
12. มวลชน	3	0	3
รวม	367	24	391

จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้ง.....จำแนกตามภาคและเพศ

ภาค	ชาย	หญิง	รวม
1. ภาคกลาง	119	9	128
2. ภาคเหนือ	68	7	75
3. ภาคใต้	47	4	51
4. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	133	4	137
รวม	367	24	391

ผู้ได้รับเลือกตั้งคะแนนสูงสุด 10 อันดับแรก

ลำดับที่	ชื่อผู้ได้รับเลือกตั้ง	จังหวัด	เขต	หมายเลขประจำตัว	สังกัดพรรค	ผลคะแนน
1	นายบรรหาร ศิลปอาชา#*&	สุพรรณบุรี	1	1	ชาติไทย	218,376
2	นายบุญชู ตรีทอง*&	ลำปาง	1	1	ชาติไทย	212,914
3	นายเสนาะ เทียนทอง#*&	สระแก้ว	1	1	ชาติไทย	204,829
4	นายบุญเอื้อ ประเสริฐสุวรรณ#*&	สุพรรณบุรี	1	2	ชาติไทย	204,070
5	นายชุมพล ศิลปอาชา#*&	สุพรรณบุรี	1	3	ชาติไทย	200,896
6	นายบุรินทร์ หิรัญบุรณะ#*&	สระแก้ว	1	2	ชาติไทย	188,363
7	นายวิทยา เทียนทอง#*&	สระแก้ว	1	3	ชาติไทย	186,059
8	นายบัญญัติ บรรทัดฐาน#*&	สุราษฎร์ธานี	1	1	ประชาธิปัตย์	171,583
9	นางลดาวัลย์ วงศ์ศรีวงศ์&	พะเยา	1	7	ประชาธิปัตย์	161,234
10	นางสาวกัญจนา ศิลปอาชา	สุพรรณบุรี	2	2	ชาติไทย	158,354

หมายถึง เคยได้รับเลือกตั้งเมื่อ 24 กรกฎาคม 2531

* หมายถึง เคยได้รับเลือกตั้งเมื่อ 22 มีนาคม 2535

& หมายถึง เคยได้รับเลือกตั้งเมื่อ 13 กันยายน 2535

รายชื่อผู้ได้รับเลือกตั้งที่เป็นสตรี

ลำดับที่	ชื่อผู้ได้รับเลือกตั้ง	จังหวัด	เขต	หมายเลขประจำตัว	สังกัดพรรค	ผลคะแนน
1	นางลลิตา ฤกษ์สำราญ#*&	กรุงเทพมหานคร	1	8	ประชากรไทย	60,742
2	นางสาวอรทัย กาญจนชูศักดิ์	กรุงเทพมหานคร	2	5	พลังธรรม	45,542
3	นางสาวคันทน์สนีย์ นาคพงศ์	กรุงเทพมหานคร	4	14	พลังธรรม	53,945
4	นางสุดารัตน์ เกยุราพันธ์*&	กรุงเทพมหานคร	7	10	พลังธรรม	73,538
5	นางปวีณา หงสกุล#&	กรุงเทพมหานคร	12	10	ประชากรไทย	87,981
6	นางสาวอรดี สุทธรศรี&	กาฬสินธุ์	2	13	ชาติพัฒนา	110,270
7	นางสาวคณิง ไทยประสิทธิ์	กำแพงเพชร	1	2	ชาติไทย	82,977
8	นางศรีนวล ศรีตรัย	ขอนแก่น	4	5	ความหวังใหม่	54,081
9	นางสาวคมคาย เพ็ญประยูร	จันทบุรี	1	14	ชาติพัฒนา	69,536
10	นางรัตนา จงสุทธานามณี	เชียงราย	1	1	ชาติพัฒนา	75,852
11	นางกิงกาญจน์ ณ เชียงใหม่	เชียงใหม่	3	1	ความหวังใหม่	54,029
12	คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์#*	นครศรีธรรมราช	3	2	ประชาธิปัตย์	76,820
13	นางพิมพ์า จันทร์ประสงค์*&	นนทบุรี	1	1	พลังธรรม	67,088
14	นางพรพิชญ์ พัฒนกุลเลิศ&	นราธิวาส	1	1	ประชาธิปัตย์	55,786
15	นางวาณี หาญสวัสดิ์&	ปทุมธานี	1	9	ชาติไทย	97,330
16	นางลดาวัลย์ วงศ์ศรีวงศ์&	พะเยา	1	7	ประชาธิปัตย์	161,234
17	นางพวงเล็ก บุญเชียง#*&	พะเยา	1	14	ชาติไทย	87,232
18	นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู	แพร่	1	1	ประชาธิปัตย์	139,075
19	นางอัญชลี เทพบุตร&	ภูเก็ต	1	3	ประชาธิปัตย์	54,904
20	นางวรศุณี เชาวศิริกุล	มุกดาหาร	1	7	ประชาธิปัตย์	44,090
21	นางสาวธารทอง ทองสวัสดิ์	ลำปาง	2	8	ชาติพัฒนา	78,146
22	นางสาวมาลีรัตน์ แก้วก่า	สกลนคร	1	10	ชาติพัฒนา	63,721
23	นางสาวกัญญา ศิลปอาชา	สุพรรณบุรี	2	2	ชาติไทย	158,354
24	นางนิภา พริ้งศุลกะ*&	สุราษฎร์ธานี	2	1	ประชาธิปัตย์	102,905

หมายถึง เคยได้รับเลือกตั้งเมื่อ 24 กรกฎาคม 2531

* หมายถึง เคยได้รับเลือกตั้งเมื่อ 22 มีนาคม 2535

& หมายถึง เคยได้รับเลือกตั้งเมื่อ 13 กันยายน 2535

**ตารางแสดงการใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
จำนวนกรายจังหวัด**

ลำดับ ที่	จังหวัด	จำนวน ผู้มีสิทธิ เลือกตั้ง	จำนวนผู้มาแสดง ตนขอรับบัตร		ผู้ลงคะแนน		ผู้ใช้สิทธิ แต่ไม่ลงคะแนน		บัตรเสีย	
			จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1	กรุงเทพมหานคร	3,619,927	1,803,440	49.82	1,784,851	98.97	18,589	1.03	27,884	1.55
2	กระบี่	189,794	137,466	72.43	136,944	99.62	522	0.38	3,199	2.33
3	กาญจนบุรี	464,599	281,401	60.57	278,770	99.07	2,631	0.93	9,341	3.32
4	กาฬสินธุ์	604,945	393,327	65.02	391,228	99.47	2,099	0.53	7,639	1.94
5	กำแพงเพชร	475,417	265,033	55.75	262,183	98.92	2,850	1.08	11,269	4.25
6	ขอนแก่น	1,108,975	683,158	61.60	679,654	99.49	3,504	0.51	19,535	2.86
7	จันทบุรี	292,875	172,925	59.04	170,933	98.85	1,992	1.15	4,438	2.57
8	ฉะเชิงเทรา	411,213	257,747	62.68	255,716	99.21	2,031	0.79	7,359	2.86
9	ชลบุรี	635,421	397,287	62.52	389,967	98.16	7,320	1.84	11,406	2.87
10	ชัยนาท	240,612	159,203	66.17	158,310	99.44	893	0.56	4,723	2.97
11	ชัยภูมิ	713,357	444,665	62.33	442,051	99.41	2,614	0.59	13,951	3.14
12	ชุมพร	284,969	175,674	61.65	175,062	99.65	612	0.35	3,244	1.85
13	เชียงราย	775,523	533,232	68.76	524,553	98.37	8,679	1.63	25,217	4.73
14	เชียงใหม่	1,011,357	699,256	69.14	687,789	98.36	11,467	1.64	27,275	3.99
15	ตรัง	326,361	223,116	68.36	221,953	99.48	1,163	0.52	4,397	1.97
16	ตราด	130,641	86,764	66.41	86,160	99.30	604	0.70	2,798	3.22

ลำดับ ที่	จังหวัด	จำนวน ผู้มีสิทธิ เลือกตั้ง	จำนวนผู้มาแสดง ตนขอรับบัตร		ผู้ลงคะแนน		ผู้ใช้สิทธิ แต่ไม่ลงคะแนน		บัตรเสีย	
			จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
17	ตาก	230,078	139,267	60.53	135,328	97.17	3,939	2.83	5,349	3.84
18	นครนายก	167,403	108,894	65.05	108,056	99.23	838	0.77	3,580	3.29
19	นครปฐม	474,344	337,300	71.11	332,190	98.49	5,110	1.51	10,149	3.01
20	นครพนม	376,590	268,826	71.38	266,773	99.24	2,053	0.76	6,519	2.42
21	นครราชสีมา	1,503,868	982,574	65.34	974,259	99.15	8,315	0.85	29,638	3.02
22	นครศรีธรรมราช	933,633	503,827	53.96	502,078	99.65	1,749	0.35	10,948	2.17
23	นครสวรรค์	737,820	414,570	56.19	410,116	98.93	4,454	1.07	17,051	4.11
24	นนทบุรี	521,292	275,252	52.80	270,221	98.17	5,031	1.83	5,288	1.92
25	นราธิวาส	347,242	224,051	64.52	223,044	99.55	1,007	0.45	9,018	4.02
26	น่าน	288,535	201,170	69.72	196,399	97.63	4,771	2.37	9,198	4.57
27	บุรีรัมย์	910,976	568,822	62.44	561,370	98.69	7,452	1.31	21,575	3.79
28	ปทุมธานี	355,750	213,890	60.12	211,681	98.97	2,209	1.03	6,059	2.83
29	ประจวบคีรีขันธ์	296,920	180,622	60.83	178,811	99.00	1,811	1.00	2,747	1.52
30	ปราจีนบุรี	282,751	162,363	57.42	159,759	98.40	2,604	1.60	6,165	3.80
31	ปัตตานี	329,998	205,872	62.39	204,880	99.52	992	0.48	9,680	4.70
32	พระนครศรีอยุธยา	480,193	289,484	60.28	285,131	98.50	4,353	1.50	9,897	3.42
33	พะเยา	358,169	241,590	67.45	240,231	99.44	1,359	0.56	7,506	3.11
34	พังงา	139,280	97,067	69.69	96,529	99.45	538	0.55	2,408	2.48
35	พัทลุง	284,327	219,335	77.14	210,031	99.86	304	0.14	2,894	1.32

ลำดับที่	จังหวัด	จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	จำนวนผู้มาแสดงตนขอรับบัตร		ผู้ลงคะแนน		ผู้ใช้สิทธิแต่ไม่ลงคะแนน		บัตรเสีย	
			จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
36	พิจิตร	397,682	233,670	58.76	232,267	99.40	1,403	0.60	8,471	3.63
37	พิษณุโลก	565,385	319,200	56.46	316,357	99.11	2,843	0.89	10,547	3.30
38	เพชรบุรี	293,274	197,219	67.25	196,332	99.55	887	0.45	4,775	2.42
39	เพชรบูรณ์	655,349	377,649	57.63	373,598	98.93	4,051	1.07	14,432	3.82
40	แพร่	330,392	246,853	74.72	245,253	99.35	1,600	0.65	7,795	3.16
41	ภูเก็ต	137,292	91,930	66.96	91,062	99.06	868	0.94	1,753	1.91
42	มหาสารคาม	592,984	386,862	65.24	385,761	99.72	1,101	0.28	8,994	2.32
43	มุกดาหาร	157,715	132,169	83.80	131,157	99.23	1,012	0.77	3,659	2.77
44	แม่ฮ่องสอน	118,619	78,921	66.53	77,126	97.73	1,795	2.27	4,863	6.16
45	ยะลา	223,555	145,639	65.15	144,588	99.28	1,051	0.72	5,045	3.46
46	ยโสธร	331,560	219,519	66.21	218,319	99.45	1,200	0.55	3,704	1.69
47	ร้อยเอ็ด	850,860	513,881	60.40	512,343	99.70	1,538	0.30	10,333	2.01
48	ระนอง	87,455	55,993	64.02	55,724	99.52	269	0.48	1,489	2.66
49	ระยอง	301,209	174,158	57.82	171,755	98.62	2,403	1.38	4,455	2.56
50	ราชบุรี	515,553	327,752	63.57	324,006	98.86	3,746	1.14	9,431	2.88
51	ลพบุรี	512,065	308,840	60.31	304,028	98.44	4,812	1.56	12,313	3.99
52	ลำปาง	573,616	403,407	70.33	395,094	97.94	8,313	2.06	17,443	4.32
53	ลำพูน	294,540	229,559	77.94	227,481	99.09	2,078	0.91	8,924	3.89
54	เลย	384,445	256,005	66.59	256,005	100.00	0	0.00	8,419	3.29

ลำดับ ที่	จังหวัด	จำนวน ผู้มีสิทธิ เลือกตั้ง	จำนวนผู้มาแสดง ตนขอรับบัตร		ผู้ลงคะแนน		ผู้ใช้สิทธิ แต่ไม่ลงคะแนน		บัตรเสีย	
			จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
55	ศรีสะเกษ	865,215	534,015	61.72	529,378	99.13	4,637	0.87	15,810	2.96
56	สกลนคร	624,536	398,480	63.80	395,496	99.25	2,984	0.75	9,801	2.46
57	สงขลา	721,820	455,170	63.06	453,371	99.60	1,799	0.40	10,507	2.31
58	สตูล	136,931	101,884	74.41	101,523	99.65	361	0.35	2,593	2.55
59	สมุทรปราการ	615,527	320,842	52.12	314,088	97.89	6,754	2.11	8,129	2.53
60	สมุทรสงคราม	141,434	80,623	57.00	79,562	98.68	1,061	1.32	2,470	3.06
61	สมุทรสาคร	254,996	159,386	62.51	157,279	98.68	2,107	1.32	4,356	2.73
62	สระแก้ว	315,048	235,321	74.69	231,884	98.54	3,437	1.46	5,503	2.34
63	สระบุรี	362,354	230,576	63.63	226,400	98.19	4,176	1.81	9,808	4.25
64	สิงห์บุรี	157,253	107,543	68.39	106,673	99.19	870	0.81	4,105	3.82
65	สุโขทัย	423,830	267,591	63.14	265,928	99.38	1,663	0.62	10,687	3.99
66	สุพรรณบุรี	523,916	403,201	76.96	400,746	99.39	2,455	0.61	5,253	1.30
67	สุราษฎร์ธานี	508,710	313,511	61.63	311,978	99.51	1,533	0.49	5,940	1.89
68	สุรินทร์	852,982	495,829	58.13	491,960	99.22	3,869	0.78	16,968	3.42
69	หนองคาย	508,431	314,489	61.85	312,374	99.33	2,115	0.67	7,218	2.30
70	หนองบัวลำภู	297,489	179,515	60.34	178,158	99.24	1,357	0.76	4,267	2.38
71	อ่างทอง	195,325	139,527	71.43	138,560	99.31	967	0.69	3,758	2.69
72	อุตรธานี	893,070	536,795	60.11	532,250	99.15	4,545	0.85	15,230	2.84
73	อุตรดิตถ์	305,932	201,356	65.82	199,740	99.20	1,616	0.80	5,049	2.51

ลำดับ ที่	จังหวัด	จำนวน ผู้มีสิทธิ เลือกตั้ง	จำนวนผู้มาแสดง ตนขอรับบัตร		ผู้ลงคะแนน		ผู้ใช้สิทธิ แต่ไม่ลงคะแนน		บัตรเสีย	
			จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
74	อุทัยธานี	217,058	134,387	61.91	133,593	99.41	794	0.59	4,709	3.50
75	อุบลราชธานี	1,042,809	659,761	63.27	655,354	99.33	4,407	0.67	16,909	2.56
76	อำนาจเจริญ	224,612	145,248	64.67	144,575	99.54	673	0.46	3,457	2.38
	รวม	37,817,983	23,462,746	62.04	23,241,137	99.06	221,609	0.94	678,716	2.89

รายชื่อผู้ได้รับเลือกตั้ง...จำแนกตามพรรคการเมือง

= ส.ส. 24 กรกฎาคม 2531 * = ส.ส. 22 มีนาคม 2535 & = ส.ส. 13 กันยายน 2535

พรรค	จังหวัด	เขตที่	ชื่อผู้ได้รับเลือกตั้ง	ผลคะแนน
ชาติพัฒนา				
	กาฬสินธุ์	2	นางสาวอรดี สุทธศรี&	110,270
	จันทบุรี	1	นายประวิวัฒน์ อุตตะโมต#*& นางสาวคมคาย เพ็ญประยูร นายธวัชชัย อนามพงษ์#*	98,837 69,536 79,305
	ฉะเชิงเทรา	2	นายอิทธิ ศิริลัทธยากร&	89,704
	ชัยภูมิ	3	นายวุฒิชัย สงวนวงศ์ชัย#*&	66,285
	เชียงราย	1	นางรัตนา จงสุทธนามณี	75,852
	เชียงใหม่	2	นายบุญช่วย ภู่อินาพันธุ์& นายสุรพล เกียรติไชยากร*&	92,893 79,454
		3	นายสมพงษ์ อมรวิวัฒน์#*&	56,958
		4	นายทวีศักดิ์ สุภาศรี	54,496
	นครราชสีมา	1	พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ#& นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ#*& นายวรรณรัตน์ ชาญนุกูล&	153,271 155,029 97,987
		2	พล.ต.ต.วุฒิ สุโกศล*&	121,653
		3	นายกร ทัพพะรังสี#*& นายลำพอง พิลาสมบัติ#*& นายประชาธิปไตย คำสิงห์นอก	139,421 100,178 102,958
		4	นายออร์ปศักดิ์ สภาวสุ*&	112,389
		5	นายจำลอง ครุฑขุนทด#*& นายรักษ์ ดำนกุล	55,333 47,888
		6	นายสมศักดิ์ พันธุ์เกษม	54,948
	นครสวรรค์	1	นายภิญโญ นิโรจน์*&	107,992
		2	นายสุนัย จุลพงศธร	63,183
		3	นายประเทือง คำประกอบ#&	66,132
	บุรีรัมย์	3	นายโสภณ เพชรสว่าง#&	64,164
	ปราจีนบุรี	1	นายสมาน ภูมมะกาญจนะ#*&	102,044

= ส.ส. 24 กรกฎาคม 2531 * = ส.ส. 22 มีนาคม 2535 & = ส.ส. 13 กันยายน 2535

พรรค	จังหวัด	เขตที่	ชื่อผู้ได้รับเลือกตั้ง	ผลคะแนน
ชาติพัฒนา				
	พระนครศรีอยุธยา	1	นายประมวล สภาวสุ*&	96,797
	พิษณุโลก	1	นายสุชน ชามพูนท*&	85,184
		2	นายวีระ บัณฑิตวิวัฒน์*&	76,016
	เพชรบุรี	1	นายยุทธ อังกินันทน์*&	91,509
	เพชรบูรณ์	1	นายปัญญา เกสรทอง*&	110,626
	มหาสารคาม	2	นายชาญชัย ชัยรุ่งเรือง*	94,352
	ระยอง	1	นายปิยะ ปิตุเตชะ	84,219
	ลำปาง	1	นายไพโรจน์ โล่ห์สุนทร*&	153,629
		2	นายพินิจ จันทรสุนทร*& นางสาวธารทอง ทองสวัสดิ์	83,223 78,146
	เลย	1	พลเอกอาทิตย์ กำลังเอก*&	63,450
		2	นายพินิจ สิทธิโท	51,222
	ศรีสะเกษ	1	นายวิชาติ แสงทอง	94,955
	สกลนคร	1	นางสาวมาลีรัตน์ แก้วก่า	63,721
	สุโขทัย	1	นายประศาสตร์ ทองปากน้ำ&	62,659
		2	ร.ต.ประพาส ลิ้มปะพันธ์*& นายประทวน เขียวฤทธิ์*	64,554 65,669
	สุรินทร์	2	นายยรรยง ร่วมพัฒนา*	98,403
		3	นายกำชัย เรืองกาญจนเศรษฐ์*&	86,346
	หนองคาย	1	นายประสิทธิ์ จันทาทอง*&	100,243
		2	นายธรรมบุญ เจริญดี	86,183
	หนองบัวลำภู	1	นายไชยา พรหมา*&	58,390
	อุดรธานี	2	นายประสพ บุษราคัม*&	67,021
		4	นายประจวบ ไชยสาส์น*&	61,188
	อุดรดิถี	1	นายกนก ลิ้มตระกูล&	87,423
	อุบลราชธานี	3	นายปรีชา เล่าหะพงศ์ชนะ*	98,129

= ส.ส. 24 กรกฎาคม 2531 * = ส.ส. 22 มีนาคม 2535 & = ส.ส. 13 กันยายน 2535

พรรค	จังหวัด	เขตที่	ชื่อผู้ได้รับเลือกตั้ง	ผลคะแนน
ประชาธิปัตย์				
	กรุงเทพมหานคร	2	นายศุภชัย พานิชภักดิ์	48,796
		4	นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ*&	48,549
		6	นายพิชัย รัตตกุล#	50,001
			นายเจริญ คันธวงศ์#&	46,465
		8	นายปราโมทย์ สุขุม#&	36,854
		11	นายโกวิทย์ ธารณา	56,801
		13	นายสมัย เจริญช่าง	40,151
	กระบี่	1	นายพิเชษฐ พันธุ์วิชาติกุล*&	94,356
			นายอาคม เองฉ้วน#*&	83,023
	กาญจนบุรี	2	นายประชา โปธิพิพิธ	76,875
	กำแพงเพชร	1	นายปรีชา มุสิกกุล#*&	76,063
	ชุมพร	1	นายสุชาติ แก้วนาโพธิ์*&	125,378
			นายสุวโรช พะลัง&	149,986
			นายศิริศักดิ์ อ่อนละมัย*&	143,130
	ตรัง	1	นายชวัน หลีกภัย#*&	113,819
			นายวิเชียร คันฉ่อง&	109,090
		2	นายทวี สุระบาล#*&	95,532
			นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย	87,887
	ตาก	1	นายเทอดพงษ์ ไชยนันทน์#*&	92,817
			นายถาวร กาสมสัน*	80,481
			นายรักษ์ ตันตีสุนทร	101,743
	นครนายก	1	นายชาญชัย อิศระเสนารักษ์	49,594
	นครปฐม	2	นายพรศักดิ์ เปี่ยมมล้า	53,963
	นครราชสีมา	4	นายนิพนธ์ พร้อมพันธุ์#*&	100,933
	นครศรีธรรมราช	1	นายสัมพันธ์ ทองสมัคร#*&	133,111
			นายสุรินทร์ พิศสุวรรณ#*&	147,071
			นายมานอชญ์ วิชัยกุล#&	133,809

= ส.ส. 24 กรกฎาคม 2531 * = ส.ส. 22 มีนาคม 2535 & = ส.ส. 13 กันยายน 2535

พรรค	จังหวัด	เขตที่	ชื่อผู้ได้รับเลือกตั้ง	ผลคะแนน
ประชาธิปัตย์				
		2	นายชานี ศักดิ์เศรษฐ์#*& นายอภิชาติ การิกายจน์* นายวิทยา แก้วภราดัย#&	130,075 127,223 127,384
		3	นายตรีพล เจาะจิตต์*& คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์#*	83,589 76,820
		4	นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ*& นายสุรเชษฐ์ มาศดิตถ์&	94,781 94,481
	นครสวรรค์	1	นายสมควร โอบอ้อม	93,199
		2	นายบุญชู โรจนเสถียร#*&	49,484
	นราธิวาส	1	นางพรพิชญ์ พัฒนกุลเลิศ&	55,786
		2	นายสุรเชษฐ์ แวอาแซ& นายรารี มามะ&	53,784 49,462
	น่าน	1	นายคำรณ ณ ลำพูน&	79,631
	บุรีรัมย์	2	นายพรเทพ เตชะไพบูลย์#*&	75,897
		4	นายการุณ ไสงาม	51,036
	ปัตตานี	1	นายวัยโรจน์ พิพิธภักดี นายมะรีเป็ง จะปะภียา	60,710 53,052
	พะเยา	1	นางลดาวัลย์ วงศ์ศรีวงศ์&	161,234
	พังงา	1	นายจรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์#*&	62,378
	พัทลุง	1	นายนิพิฏฐ์ อินทรสมบัติ*& นายสมคิด นวลเปียน& นายสุพัฒน์ ธรรมเพชร*&	148,289 136,859 157,626
	พิจิตร	1	นายประดิษฐ์ ภัทรประสิทธิ์	95,017
		2	พลตรีสนั่น ขจรประศาสน์#*&	61,612
	พิษณุโลก	2	นายจตุติ ไกรฤกษ์#	92,032
	เพชรบุรี	1	นายอลงกรณ์ พลบุตร&	102,377
	แพร่	1	นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู	139,075
	ภูเก็ต	1	นางอัญชลี เทพบุตร&	54,904

= ส.ส. 24 กรกฎาคม 2531 * = ส.ส. 22 มีนาคม 2535 & = ส.ส. 13 กันยายน 2535

พรรค	จังหวัด	เขตที่	ชื่อผู้ได้รับเลือกตั้ง	ผลคะแนน
ประชาธิปัตย์				
	มุกดาหาร	1	นางวรศุณี เชาว์ศิริกุล	44,090
	ยะลา	1	นายประเสริฐ พงษ์สุวรรณศิริ	71,685
	ร้อยเอ็ด	1	นายฉลาด ชามช่วง&	58,427
	ระนอง	1	นายวิรัช ร่มเย็น*&	35,183
	ราชบุรี	1	นายทวี ไกรคุปต์*&	138,391
		2	นายบุญมาก ศิริเนาวกุล	49,519
	เลย	1	นายสมศักดิ์ แสงเจริญรัตน์	57,802
	สกลนคร	1	นายอภิชาติ ตีรสวัสดิ์ชัย*&	65,001
	สงขลา	1	นายอำนาจ สุวรรณศิริ*&	133,229
			นายวินัย เสนเนียม&	144,909
			นายนิพนธ์ บุญญามณี*&	138,939
	สงขลา	2	นายไสว พัฒโน*&	134,418
			นายลากศักดิ์ ลาภาโรจน์กิจ&	119,418
			นายภาวกร เสนเนียม	129,436
		3	นายไตรรงค์ สุวรรณศิริ*&	72,799
			พ.ต.ท.วิจิตร สุวิทย์&	76,114
	สตูล	1	นายธานินทร์ ใจสมุทร&	61,234
			นายสนั่น สุภากุล	68,966
	สระบุรี	2	นายสมชาย สุนทรวัฒน์&	56,281
	สุราษฎร์ธานี	1	นายบัญญัติ บรรทัดฐาน*&	171,583
			นายชุมพล กาญจนะ*&	157,779
			นายประวิช นิลวัชรมณี*&	157,228
		2	นางนิภา พริ้งศุลกะ*&	102,905
			นายสุเทพ เทือกสุบรรณ*&	97,557

= ส.ส. 24 กรกฎาคม 2531 * = ส.ส. 22 มีนาคม 2535 & = ส.ส. 13 กันยายน 2535

พรรค	จังหวัด	เขตที่	ชื่อผู้ได้รับเลือกตั้ง	ผลคะแนน	
ประชาธิปัตย์					
	อุบลราชธานี	1	นายเกรียง กัลป์ตินันท์	90,174	
		3	นายอิสสระ สมชัย*& นายสิทธิชัย โควสุรัตน์	69,424 83,563	
		4	นายวิฑูรย์ นามบุตร*& นายชูวิทย์ พิทักษ์พรพัลลภ	60,745 58,804	
		อำนาจเจริญ	1	นายสุทัศน์ เงินหมื่น#*& นายชัยพร ทองประเสริฐ*	92,293 64,692

= ส.ส. 24 กรกฎาคม 2531 * = ส.ส. 22 มีนาคม 2535 & = ส.ส. 13 กันยายน 2535

พรรค	จังหวัด	เขตที่	ชื่อผู้ได้รับเลือกตั้ง	ผลคะแนน
ชาติไทย				
	กาญจนบุรี	1	นาวาโทเดชา สุขารมณฺ์*&	72,099
		2	นายเรวัต สิริกุล#*&	63,840
	กาฬสินธุ์	2	นายเงิน ไชยคิวงมล	64,309
	กำแพงเพชร	1	นายเรืองวิทย์ ลิกค์#*&	105,724
			นางสาวคณิง ไทยประสิทธิ์	82,977
		2	นายสนั่น สบายเมือง*	53,568
			นายวราเทพ รัตนากร*&	69,089
	ขอนแก่น	2	นายศุภสิทธิ์ เตชะตานนท์#*	79,882
	ฉะเชิงเทรา	2	นายสุชาติ ตันเจริญ#*&	82,528
	ชลบุรี	1	นายวิทยา คุณปลื้ม&	154,039
			นายสง่า ธนสงวนวงศ์*	120,274
			นายสมชาย สหชัยรุ่งเรือง	113,588
		2	นายสันต์ศักดิ์ งามพิเชษฐ์	130,327
			นายสนธยา คุณปลื้ม*&	147,663
			นายสุรสิทธิ์ นิติวุฒิวิรัช	117,055
	ชัยนาท	1	นายบุญธง สงฆ์ประชา*&	83,764
	ชัยภูมิ	1	นายอร่าม โล่ห์วีระ*&	80,673
		2	นายเจริญ จรรย์โกมล&	76,614
	เชียงราย	2	นายประทวน รมยานนท์#	89,675
			นายสมบูรณ์ วันไชยธนวงศ์#&	64,377
	เชียงใหม่	1	นายสุรพันธ์ ชินวัตร#	59,255
	นครนายก	1	นายเดช บุญ-หลง*&	52,169
	นครปฐม	1	นายสมพัฒน์ แก้วพิจิตร	151,595
		2	นายชาญชัย ปทุมารักษ์#*&	64,711
	นครราชสีมา	2	ว่าที่ ร.ต.ไพโรจน์ สุวรรณฉวี*&	93,322
			นายสกุล ศรีพรหม#	103,174
	นครสวรรค์	1	นายวีระกร คำประกอบ#*&	108,919

= ส.ส. 24 กรกฎาคม 2531 * = ส.ส. 22 มีนาคม 2535 & = ส.ส. 13 กันยายน 2535

พรรค	จังหวัด	เขตที่	ชื่อผู้ได้รับเลือกตั้ง	ผลคะแนน
ชาติไทย				
	น่าน	1	นายวัลลภ สุปรียศิลป์* พลเอกสนั่น เศวตเศรนี*	76,379 83,622
	บุรีรัมย์	1	นายเนวิน ชิดชอบ#& นายประสิทธิ์ ตั้งศรีเกียรติกุล นายทรงศักดิ์ ทองศรี*&	120,895 100,804 99,433
		2	นายชัย ชิดชอบ& นายปณวัตร เลี้ยงผ่องพันธุ์#*&	91,914 96,468
		3	นายวีชรินทร์ ฉันทะกุล	61,909
		4	พ.ต.อ.สุชาติ คະสุวรรณ*	44,095
	ปทุมธานี	1	นายชูชีพ หาญสวัสดิ์#*& นายชูชาติ หาญสวัสดิ์#*& นางวาณี หาญสวัสดิ์&	134,981 110,598 97,330
	ประจวบคีรีขันธ์	1	นายอุดมศักดิ์ ทังทอง#*& นายสำเภา ประจวบเหมาะ#*& นายวิเศษ ใจใหญ่#*&	110,298 107,866 100,155
	ปราจีนบุรี	1	นายบุญส่ง สมใจ#*& นายสุนทร วิลาวัลย์#*&	85,706 110,872
	พะเยา	1	นางพวงเล็ก บุญเชียง#*& นายสฤษฏ์ อึ้งอภินันท์	87,232 73,540
	เพชรบุรี	1	นายธานี ยี่สาร*&	100,151
	เพชรบูรณ์	2	พ.อ.ท.กิตติคุณ นาคะบุตร	39,041
		3	นายเอี่ยม ทองใจสด#*&	55,018
	แพร่	1	นายดุสิต รังศิริ#*& นายเมธา เอื้ออภิญญกุล*&	136,584 132,586
	มหาสารคาม	2	นายประยุทธ์ ศิริพานิชย์#*	76,673
	ยโสธร	1	นายรณฤทธิ์ชัย คานเขต	42,241
		2	นายพีรพันธุ์ พาลุสุข#	31,322

= ส.ส. 24 กรกฎาคม 2531 * = ส.ส. 22 มีนาคม 2535 & = ส.ส. 13 กันยายน 2535

พรรค	จังหวัด	เขตที่	ชื่อผู้ได้รับเลือกตั้ง	ผลคะแนน
ชาติไทย				
	ร้อยเอ็ด	1	นายอนุรักษ์ จูรีมาศ#*&	70,386
		2	นายชัชวาลย์ ชมภูแดง#*& นายศักดิ์ดา คงเพชร	57,431 73,908
		3	นายชัยศักดิ์ ทะไกรราช	71,635
	ระยอง	1	นายเสริมศักดิ์ การุญ#*& นาย योगยศ อรุณเวสสะเศรษฐ#&	70,244 53,747
	ราชบุรี	1	นายสรอรรถ กลิ่นประทุม#*&	146,072
		2	ร.ต.ท.เชาวรินทร์ ลัทธศักดิ์ศิริ*&	58,576
	ลพบุรี	2	นายนิยม วรปัญญา#*&	63,085
	ลำปาง	1	นายบุญชู ตรีทอง*& นายวาสิต พยัคฆบุตร&	212,914 132,829
	ลำพูน	1	นายประเทือง ปานลักษณะ&	90,285
	ศรีสะเกษ	1	นายไพโรจน์ เกรือรัตน์#*	87,722
		2	นายปิยะณัฐ วัชรภรณ์#*& พ.ต.อ.พิน วงศ์ปลั่ง	92,208 56,134
		3	นายจ่านงค์ โพธิสาโร#*& นายदनัยฤทธิ์ วัชรภรณ์*& นายจาตุรงค์ เพ็ญนรพัฒน์	96,756 99,551 93,600
	สกลนคร	3	นายวิรัตน์ ตยางคนนท์&	42,271
	สมุทรปราการ	1	นายวัฒนา อัครเวท#*&	80,118
		2	นายสมพร อัครเวท#*& นายมัน พัดโนทัย*& นายประดิษฐ์ ยั่งยืน*	74,636 70,310 61,050
	สระแก้ว	1	นายเสนาะ เทียนทอง#*& นายบูรินทร์ หิรัญบุรณะ#*& นายวิทยา เทียนทอง#*&	204,829 188,363 186,059

= ส.ส. 24 กรกฎาคม 2531 * = ส.ส. 22 มีนาคม 2535 & = ส.ส. 13 กันยายน 2535

พรรค	จังหวัด	เขตที่	ชื่อผู้ได้รับเลือกตั้ง	ผลคะแนน
ชาติไทย				
	สระบุรี	1	พลตำรวจเอกประมาณ อติเรกสาร#*&	60,799
		2	นายปองพล อติเรกสาร*	65,155
	สุพรรณบุรี	1	นายบรรหาร ศิลปอาชา#*&	218,376
			นายบุญเฮื้อ ประเสริฐสุวรรณ#*&	204,070
			นายชุมพล ศิลปอาชา#*&	200,896
		2	นายประภัตร โพธสุธน#*&	152,214
			นางสาวกัญญา ศิลปอาชา	158,354
			นายจองชัย เทียนธรรม#*&	147,511
	สุรินทร์	1	นายเกษม รุ่งธนเกียรติ&	92,024
		3	นายสมบัติ ศรีสุรินทร์#*	65,701
	อ่างทอง	1	นายสมศักดิ์ ปรีศนันท์กุล#*&	79,890
	อุทัยธานี	1	นายศิลป์ชัย นัยปรี*&	76,186

= ส.ส. 24 กรกฎาคม 2531 * = ส.ส. 22 มีนาคม 2535 & = ส.ส. 13 กันยายน 2535

พรรค	จังหวัด	เขตที่	ชื่อผู้ได้รับเลือกตั้ง	ผลคะแนน
ประชากรไทย				
	กรุงเทพมหานคร	1	นายสมัคร สุนทรเวช#*& นางลลิตา ฤกษ์สำราญ#*& นายเดโช สนวนานนท์	76,094 60,742 51,185
		4	นายธรรมบุญ ประจวบเหมาะ นายภัทรศักดิ์ โอสธานุเคราะห์	55,388 48,934
		9	นายสุวัฒน์ วรรณศิริกุล# นายประเสริฐ ม่วงศิริ#	57,488 57,547
		10	นายอุส่าห์ สระมาลา# นายปิติพงศ์ เต็มเจริญ	53,803 51,191
		12	นางปวีณา หงสกุล#& นายห้างทอง ธรรมวัฒน์นะ นายสุมิตร สุนทรเวช#	87,981 62,825 68,742
	นนทบุรี	1	นายประกอบ สังข์โต# นายสำเร็จ อัจฉริยะประสิทธิ์	75,985 70,193
	พิษณุโลก	1	นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ#*&	96,481
	สมุทรปราการ	1	นายสนิท กุลเจริญ#*	61,019
	อ่างทอง	1	พลตำรวจโทวิโรจน์ เปาอินทร์	96,581
	อุตรดิตถ์	1	นายชัยภักดิ์ ศิริวัฒน์#*&	105,960

= ส.ส. 24 กรกฎาคม 2531 * = ส.ส. 22 มีนาคม 2535 & = ส.ส. 13 กันยายน 2535

พรรค	จังหวัด	เขตที่	ชื่อผู้ได้รับเลือกตั้ง	ผลคะแนน
กิจสังคม				
	ขอนแก่น	2	นายอำนาจ ชนะวงศ์&	55,195
		3	นายสุวิทย์ คุณกิตติ#*&	90,103
		4	นายสมศักดิ์ เกียรติสุรนนท์*&	49,995
	นครสวรรค์	3	นายธีระวัฒน์ ศิริวันสาณฑ์*&	67,339
	พระนครศรีอยุธยา	1	นายมนตรี พงษ์พานิช#*&	134,413
			นายพลกฤษณ์ หงษ์ทอง	110,213
		2	นายบุญพันธ์ แช่วัดนะ#*&	68,778
			นายพงษ์อุดม ตริสุทธิ์&	46,357
	มหาสารคาม	1	นายประวัตติ ทองสมบูรณ์*&	75,779
		2	นายสุชาติ ไชคชัยวัฒนาการ*&	79,471
	ลพบุรี	2	นายเชาห์วัศ สุตลาภา#*&	70,103
	เลย	2	นายปรีชา เร่งสมบูรณ์สุข*&	52,588
	สกลนคร	1	นายพนม พิลาบุตร	81,622
	สระบุรี	1	นายบัญญัติ วงษ์ประยูร#	69,584
	สุโขทัย	1	นายสมศักดิ์ เทพสุทิน#*&	62,150
	สุรินทร์	1	นายชูชัย มุ่งเจริญพร*&	113,260
		2	นายอร่าม อามระดิษ*&	85,799
		3	นายชูศักดิ์ แอกทอง	77,145
	หนองบัวลำภู	1	นายไพรัช นุชิต&	66,136
	อุดรธานี	3	นายวิเชียร ชาวขำ#*&	60,699
		4	นายรักเกียรติ สุขธนะ#*&	49,755
	อุบลราชธานี	1	นายอัครังค์ ไทยมงคล*	79,105

= ส.ส. 24 กรกฎาคม 2531 * = ส.ส. 22 มีนาคม 2535 & = ส.ส. 13 กันยายน 2535

พรรค	จังหวัด	เขตที่	ชื่อผู้ได้รับเลือกตั้ง	ผลคะแนน
เอกภาพ				
	เชียงราย	1	นายจรัลวัสส์ มุตตามระ	102,913
			นายยงยุทธ ตียะไพรัช	89,979
		2	นายบัวสอน ประชามอญ	73,661
		3	นายสุรสิทธิ์ เจียมวิจิตร	66,631
	เชียงใหม่	4	นายมานะ แพรสกุล#	45,211
	นครปฐม	1	นายไชยยศ สะสมทรัพย์#&	113,616
			นายไชยา สะสมทรัพย์	87,917
	มหาสารคาม	1	นายสุชาติ ศรีสังข์	73,880

= ส.ส. 24 กรกฎาคม 2531 * = ส.ส. 22 มีนาคม 2535 & = ส.ส. 13 กันยายน 2535

พรรค	จังหวัด	เขตที่	ชื่อผู้ได้รับเลือกตั้ง	ผลคะแนน
พลังธรรม				
	กรุงเทพมหานคร	2	พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร	66,831
			นางสาวอรทัย กาญจนชูศักดิ์	45,542
		3	นายทีนวัฒน์ มฤคพิทักษ์#*&	50,881
			นายพีระพงศ์ สาคริก	48,688
			นายสมุทร มงคลกิติ#*&	46,789
		4	นางสาวคັນสนีย์ นาคพงศ์	53,945
		5	นายสุทิน นพเกตุ*&	38,820
			นายสุธรรม แสงประทุม#&	37,334
		6	นายกันตธีร์ ศุภมงคล	45,700
		7	นางสุดารัตน์ เกยุราพันธ์*&	73,538
			นายไชยวัฒน์ สิ้นสูงศ์*	61,649
			นายประชา คุณะเกษม	62,783
		8	นายพีระพงศ์ ถนอมพงษ์พันธ์#*	37,253
	9	นายถวิล ไพรสณฑ์*&	60,923	
	10	นายอริสมันต์ พงศ์เรืองรอง	53,279	
	13	นายเสรี พัฒนพันธ์ชัย	37,802	
	เชียงใหม่	1	นายวิชัย วงศ์ไชย&	78,324
		นนทบุรี	1	นางพิมพ์า จันทร์ประสงศ์*&
	2		นายถวิล จันทร์ประสงศ์#*&	44,818
			นายอุดมเดช รัตนเสถียร*&	39,270
	เพชรบูรณ์	1	นายจรัส พัวช่วย#*&	105,071
	แม่ฮ่องสอน	1	นายบุญเลิศ สว่างกุล#*	30,592
	สมุทรปราการ	1	ว่าที่ ร.ท.วัลลภ ยิ่งตรง ร.น.&	75,150

= ส.ส. 24 กรกฎาคม 2531 * = ส.ส. 22 มีนาคม 2535 & = ส.ส. 13 กันยายน 2535

พรรค	จังหวัด	เขตที่	ชื่อผู้ได้รับเลือกตั้ง	ผลคะแนน
ความหวังใหม่				
	กาฬสินธุ์	1	นายสังข์ทอง ศรีธเรศ#*& นายชิงชัย มงคลธรรม& นายพิชัย มงคลวิรุณ*	97,263 95,548 96,775
		2	นายวิทยา ภูมิเหล่าแจ้ง	77,565
	ขอนแก่น	2	นายเปรมศักดิ์ เพียยุระ	97,933
		4	นางศรีนวล ศรีตรัย	54,081
	ฉะเชิงเทรา	1	นายจาตุรนต์ ฉายแสง#*	89,192
	ชัยภูมิ	1	นายสุรวิทย์ คนสมบูรณ์*&	68,875
		3	พันโทอรุณ ชาลีรินทร์	42,225
	เชียงใหม่	1	นายธวัชวงศ์ ณ เชียงใหม่#*&	118,775
		3	นางกิงกาญจน์ ณ เชียงใหม่	54,029
	นครพนม	1	พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ*& นายประสงค์ บุรณ์พงศ์#*& นายมานะ คูสกุล&	116,499 104,527 91,501
		2	นายไพจิตร ศรีวรขาน#*& นายอรรถสิทธิ์ ทรัพย์สิทธิ์*&	74,303 69,367
	นราธิวาส	1	นายอารีเพ็ญ อุดรสินธุ์#*&	54,493
	ปัตตานี	2	นายสุติน ภูยกุธานนท์*& นายमुख สุลโฆมาน*&	47,071 48,362
	พิจิตร	1	นายไพฑูรย์ แก้วทอง#*&	83,297
		2	พ.ต.ท.อดุลย์ บุญเสรรฐ*	60,297
	เพชรบูรณ์	2	นายสันติ พร้อมพัฒน์	43,333
		3	นายแก้ว บั้วสุวรรณ#&	56,993
	มหาสารคาม	1	นายกรีช กงเพชร*&	68,574
	มุกดาหาร	1	นายระวี กิ่งคำวงศ์#&	41,458
	ยะลา	1	นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา#*& นายบูรานูดิน อูเซ็ง	81,037 68,446

= ส.ส. 24 กรกฎาคม 2531 * = ส.ส. 22 มีนาคม 2535 & = ส.ส. 13 กันยายน 2535

พรรค	จังหวัด	เขตที่	ชื่อผู้ได้รับเลือกตั้ง	ผลคะแนน
ความหวังใหม่				
	ยโสธร	1	นายประยุทธ์ นิจนานิชย์	37,428
		2	นายสฤณี ประดับศรี	41,867
	ร้อยเอ็ด	1	นายเศกสิทธิ์ ไวนิยมพงศ์*	69,053
		2	นายขจรศักดิ์ ศรีสวัสดิ์#*	70,366
		3	นายสุรพร ดนัยตั้งตระกูล*&	59,422
	ลพบุรี	1	พล.ต.อ.บุญชู ว่างานนท์	106,015
			นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม	100,883
	ลำพูน	1	นายมนตรี ด่านไพบูลย์#*&	119,887
			นายธัญ การวัฒนาศิริกุล	80,462
	ศรีสะเกษ	1	นายบุญชง วีสมหมาย*&	97,151
		2	นายมานพ จรัสดำรงนิตย์&	69,356
	สกลนคร	2	นายวัชรินทร์ ศรีภาพร	39,593
		3	นายอวยชัย สุรัตน์	48,537
	สมุทรสงคราม	1	ร้อยตรีบุญกุล ธนิกุล*&	39,936
	สมุทรสาคร	1	นายมณฑล ไกรวัฒน์สุสรณ์*&	106,894
			นายอุดม ไกรวัฒน์สุสรณ์	92,030
	สุรินทร์	1	นายพูนสวัสดิ์ มูลศาสตร์สาทร#*&	72,665
		2	นายพิศาล มูลศาสตร์สาทร*&	105,107
	หนองคาย	1	นายฉัตรชัย เอียสกุล*&	75,701
			นายพิทักษ์ ศรีตะบุตร&	88,984
	หนองบัวลำภู	1	ว่าที่ ร.อ.สรชาติ สุวรรณพรหม	54,180
	อุดรธานี	1	นายวิชัย ชัยจิตวินิชกุล*&	70,300
			นายเฉลิมพล สนิทวงศ์ชัย*&	82,925
		2	นายเกียรติชัย ชัยเขาวรัตน์*&	67,754
			นายชจิตร ชัยนิคม*	89,178
	อุดรดิษฐ์	1	นายอนุชาติ บรรจงศุภมิตร	106,040

= ส.ส. 24 กรกฎาคม 2531 * = ส.ส. 22 มีนาคม 2535 & = ส.ส. 13 กันยายน 2535

พรรค	จังหวัด	เขตที่	ชื่อผู้ได้รับเลือกตั้ง	ผลคะแนน
ความหวังใหม่				
	อุทัยธานี	1	พ.อ.พล เรืองประเสริฐวิทย์#*	76,428
	อุบลราชธานี	1	นายสุรศักดิ์ เทียมประเสริฐ*&	78,344
		2	นายต๋น จินตะเวช#*	82,533
			นายบัญญัติ จินตะเวช#*	54,359

= ส.ส. 24 กรกฎาคม 2531 * = ส.ส. 22 มีนาคม 2535 & = ส.ส. 13 กันยายน 2535

พรรค	จังหวัด	เขตที่	ชื่อผู้ได้รับเลือกตั้ง	ผลคะแนน
เสรีธรรม				
	ขอนแก่น	3	นายสมศักดิ์ คุณเงิน#*	89,113
	ฉะเชิงเทรา	1	นายอาทิตย์ อุไรรัตน์#*&	74,198
	ชัยนาท	1	นายชัยวัฒน์ ทรัพย์รวงทอง#*	83,198
	ชัยภูมิ	1	นายสันติ ชัยวิรัตน์#*&	89,524
	ตราด	1	นายบรรลุ สุทธิวารี	22,132
	ร้อยเอ็ด	3	นายเอกภาพ พลซื่อ&	79,818
	สกลนคร	2	นายสิทธิรัตน์ รัตน์วิจารณ์#*	52,601
	หนองคาย	2	นายสุเมธ พรหมพันท้าว#*& นายพินิจ จารุสมบัติ*&	82,348 91,728
	อุดรธานี	1	นายพูลศักดิ์ อยู่ประเสริฐ#	81,922
		3	นายสุรชาติ ชำนาญศิลป์#	57,408

= ส.ส. 24 กรกฎาคม 2531 * = ส.ส. 22 มีนาคม 2535 & = ส.ส. 13 กันยายน 2535

พรรค	จังหวัด	เขตที่	ชื่อผู้ได้รับเลือกตั้ง	ผลคะแนน
นำไทย				
	กาญจนบุรี	1	พลตรีศรชัย มนตรีวัต	82,483
			นายไพบูลย์ พิมพ์พิสิฐถาวร	77,610
	ขอนแก่น	1	นายอำนาจ วีรวรรณ	125,906
			นายอดิสร เพียงเกษ#*	55,159
			นายทวี สุภธีระ	71,983
		3	นายปัญญา ศรีปัญญา&	84,824
	ชัยภูมิ	2	ร.ต.วัฒนา แก้วศิริ	61,428
	เชียงราย	3	นายวิสาร เตชะธีราวัฒน์#*&	54,023
	เชียงใหม่	2	นายอำนาจ ยศสุข#*	113,598
	นครราชสีมา	4	นายสุขุม เลาว์ณย์ศิริ#*	113,825
		6	พ.ต.ท.สมชาย เพศประเสริฐ*&	49,882
	พิษณุโลก	1	พลเอกศิริ ทิวะพันธุ์	114,256
		2	นายอุดมศักดิ์ อูชชิน#*	81,383
	เพชรบูรณ์	1	พล.ต.ต.ประธาน สว่างโรรส	109,783
	ราชบุรี	1	นายวิชัย วัฒนาประสิทธิ์	125,250
	ลพบุรี	1	นายนิพนธ์ อารากุมิ&	81,778
	สิงห์บุรี	1	พล.ต.ท.ธนู หอมหวล	49,408
	อุบลราชธานี	2	นายประสิทธิ์ ณรงค์เดช	70,385

= ส.ส. 24 กรกฎาคม 2531 * = ส.ส. 22 มีนาคม 2535 & = ส.ส. 13 กันยายน 2535

พรรค	จังหวัด	เขตที่	ชื่อผู้ได้รับเลือกตั้ง	ผลคะแนน
มวลชน				
	กรุงเทพมหานคร	11	ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง#& พล.ต.ต.สินสมุทร มุกดาหาร	89,351 62,786
	สมุทรสาคร	1	นายเจ็ย ก๊กผล#	102,214

**แบบสัมภาษณ์การวิจัย
การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
พ.ศ. 2538**

สำหรับ ผู้บริหารการเลือกตั้งระดับจังหวัด

หน้าว่าง

แบบสัมภาษณ์
การวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
พ.ศ. 2538 (2 กรกฎาคม 2538)
สำหรับ ผู้บริหารการเลือกตั้งระดับจังหวัด

โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน ( ) หน้าข้อความและเติมข้อความในช่องว่างที่กำหนดให้

1. จังหวัด .....

2. ภาค

- ( ) 1. กลาง
 ( ) 2. เหนือ
 ( ) 3. ใต้
 ( ) 4. ตะวันออกเฉียงเหนือ

3. ตำแหน่ง

- ( ) 1. ผู้ว่าราชการจังหวัด
 ( ) 2. รองผู้ว่าราชการจังหวัด
 ( ) 3. หัวหน้าตำรวจภูธรจังหวัด
 ( ) 4. ปลัดจังหวัด
 ( ) 5. จำจังหวัด

4. จังหวัดได้ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยวิธีใดบ้าง (โปรดระบุ)

.....
 .....

5. ในกรณีของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีอายุ 18-19 ปี จังหวัดได้รณรงค์ให้กลุ่มบุคคลดังกล่าวไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยวิธีใดบ้าง (โปรดระบุ)

.....
 .....

6. ปัญหาในการดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2538 (2 กรกฎาคม 238)

6.1 ปัญหาเรื่องงบประมาณ (โปรดระบุ) .....

.....
 .....

ข้อเสนอแนะ .....

.....

6.2 ปัญหาการประชาสัมพันธ์การรณรงค์การเลือกตั้งของจังหวัด (โปรดระบุ) .....

.....

ข้อเสนอแนะ .....

.....

6.3 ปัญหาการซื้อขายเสียงภายในจังหวัด (โปรดระบุ) .....

.....

ข้อเสนอแนะ .....

.....

6.4 ปัญหาเกี่ยวกับการประสานงานกับองค์กรหรือคณะกรรมการ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง

- องค์กรกลางการเลือกตั้ง (โปรดระบุ) .....

.....

- คณะกรรมการรณรงค์ต่อต้านการซื้อสิทธิ-ขายเสียง (โปรดระบุ) .....

.....

- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามผู้มีอิทธิพล (โปรดระบุ) .....

.....

6.5 ปัญหาเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยในการดำเนินการเลือกตั้ง (โปรดระบุ) .....

.....

6.6 ปัญหาการดำเนินการเกี่ยวกับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (โปรดระบุ)

- การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง .....

.....

- การแจ้งย้ายเข้า-ออก จากทะเบียนราษฎร .....

.....

- การจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน .....

.....

6.7 ท่านมีความคิดเกี่ยวกับแนวความคิดต่อไปนี้อย่างไร

6.7.1 ควรให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ที่ไปประกอบอาชีพ/ศึกษา ในต่างท้องที่ ฯลฯ สามารถลงคะแนนเสียง ณ หน่วยเลือกตั้งอื่นได้

( ) เห็นด้วย เพราะ .....

.....

( ) ไม่เห็นด้วย เพราะ .....

.....

6.7.2 การนับคะแนนเสียง ควรนับรวมที่

6.7.2.1 หน่วยเลือกตั้งเดิม

( ) เห็นด้วย เพราะ .....

( ) ไม่เห็นด้วย เพราะ .....

.....

6.7.2.2 อำเภอ

( ) เห็นด้วย เพราะ .....

( ) ไม่เห็นด้วย เพราะ .....

.....

6.7.2.3 จังหวัด

( ) เห็นด้วย เพราะ .....

( ) ไม่เห็นด้วย เพราะ .....

.....

6.7.2.4 อื่น ๆ (ระบุ) .....

เพราะ .....

.....

6.8 ปัญหาการเลือกตั้งอื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

.....

.....

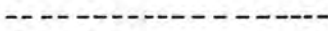
.....

.....

ข้อเสนอแนะ .....

.....

.....

**แบบสัมภาษณ์การวิจัย
การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
พ.ศ. 2538**

**สำหรับ ผู้บริหารการเลือกตั้งระดับ
กรุงเทพมหานคร**

หน้าว่าง

แบบสัมภาษณ์
การวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
พ.ศ. 2538 (2 กรกฎาคม 2538)

สำหรับ ผู้บริหารการเลือกตั้งระดับกรุงเทพมหานคร

โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน ( ) หน้าข้อความและเติมข้อความในช่องว่างที่กำหนดให้

1. ตำแหน่ง

- ( ) 1. ปลัดกรุงเทพมหานคร
- ( ) 2. รองปลัดกรุงเทพมหานคร
- ( ) 3. ผู้ช่วยปลัดกรุงเทพมหานคร
- ( ) 4. ผู้ตรวจราชการกรุงเทพมหานคร
- ( ) 5. ผู้อำนวยการกองปกครองและทะเบียน

2. กรุงเทพมหานครได้ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยวิธีใดบ้าง (โปรดระบุ)

.....

.....

.....

3. ในกรณีของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีอายุ 18-19 ปี กรุงเทพมหานครได้รณรงค์ให้กลุ่มบุคคลดังกล่าวไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยวิธีใดบ้าง (โปรดระบุ)

.....

.....

.....

4. ปัญหาในการดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2538 (2 กรกฎาคม 2538)

4.1 ปัญหาเรื่องงบประมาณ (โปรดระบุ) .....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ .....

4.2 ปัญหาการประชาสัมพันธ์การรณรงค์การเลือกตั้งของกรุงเทพมหานคร (โปรดระบุ) .....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ .....

.....

4.3 ปัญหาการซื้อขายเสียงภายในกรุงเทพมหานคร (โปรดระบุ) .....

.....

ข้อเสนอแนะ .....

.....

4.4 ปัญหาเกี่ยวกับการประสานงานกับองค์กรหรือคณะกรรมการ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง

- องค์กรกลางการเลือกตั้ง (โปรดระบุ) .....

.....

- คณะกรรมการรณรงค์ต่อต้านการซื้อสิทธิ-ขายเสียง (โปรดระบุ) .....

.....

- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามผู้มีอิทธิพล (โปรดระบุ) .....

.....

4.5 ปัญหาการดำเนินการเกี่ยวกับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (โปรดระบุ)

- การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง .....

.....

- การแจ้งย้ายเข้า-ออก จากทะเบียนราษฎร .....

.....

- การจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน .....

.....

4.6 ท่านมีความคิดเกี่ยวกับแนวความคิดต่อไปนี้อย่างไร

4.6.1 ควรให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ที่ไปประกอบอาชีพ/ศึกษา ในต่างท้องที่ ฯลฯ สามารถลงคะแนนเสียง ณ หน่วยเลือกตั้งอื่นได้

( ) เห็นด้วย เพราะ .....

.....

.....

( ) ไม่เห็นด้วย เพราะ .....

.....

.....

4.6.2 การนับคะแนนเสียง ควรนับรวมที่

4.6.2.1 หน่วยเลือกตั้งเดิม

( ) เห็นด้วย เพราะ .....

.....

( ) ไม่เห็นด้วย เพราะ .....

.....

.....

4.6.2.2 เขต

( ) เห็นด้วย เพราะ .....

.....

( ) ไม่เห็นด้วย เพราะ .....

.....

.....

4.6.2.3 กรุงเทพมหานคร

( ) เห็นด้วย เพราะ .....

.....

( ) ไม่เห็นด้วย เพราะ .....

.....

.....

4.6.2.4 อื่น ๆ (ระบุ)

เพราะ .....

.....

.....

7 ปัญหาการเลือกตั้งอื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ .....

.....

.....

หน้าว่าง

แบบสัมภาษณ์การวิจัย
การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
พ.ศ. 2538

สำหรับ ผู้บริหารการเลือกตั้งระดับอำเภอ

หน้าว่าง

แบบสัมภาษณ์
การวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
พ.ศ. 2538 (2 กรกฎาคม 2538)
สำหรับ ผู้บริหารการเลือกตั้งระดับอำเภอ

โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน ( ) หน้าข้อความและเติมข้อความในช่องว่างที่กำหนดให้

1. อำเภอ ..... จังหวัด .....

2. ภาค

- ( ) 1. กลาง
 ( ) 2. เหนือ
 ( ) 3. ใต้
 ( ) 4. ตะวันออกเฉียงเหนือ

3. ตำแหน่ง

- ( ) 1. นายอำเภอ
 ( ) 2. ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ
 ( ) 3. รองผู้กำกับการหัวหน้าสถานีตำรวจภูธรอำเภอ

4. อำเภอได้ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยวิธีใดบ้าง (โปรดระบุ)

.....
 .....
 .....

5. ในกรณีของมีสิทธิเลือกตั้งที่มีอายุ 18-19 ปี อำเภอได้รณรงค์ให้กลุ่มบุคคลดังกล่าวไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยวิธีใดบ้าง (โปรดระบุ)

.....
 .....
 .....

6. ปัญหาในการดำเนินการเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2538 (2 กรกฎาคม 2538)

6.1 ปัญหาเรื่องงบประมาณ (โปรดระบุ) .....

.....
 .....
 .....
 ข้อเสนอแนะ .....

.....
 .....

6.2 ปัญหาการประชาสัมพันธ์การรณรงค์การเลือกตั้งของอำเภอ (โปรดระบุ) .....

.....

ข้อเสนอแนะ .....

.....

6.3 ปัญหาการซื้อขายเสียงภายในอำเภอ (โปรดระบุ) .....

.....

ข้อเสนอแนะ .....

.....

6.4 ปัญหาเกี่ยวกับการประสานงานกับองค์กรหรือคณะกรรมการฯ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งฯ

- องค์กรกลางการเลือกตั้ง (โปรดระบุ) .....

.....

- คณะกรรมการรณรงค์ต่อต้านการซื้อสิทธิ-ขายเสียง (โปรดระบุ) .....

.....

- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามผู้มีอิทธิพล (โปรดระบุ) .....

.....

6.5 ปัญหาเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยในการดำเนินการเลือกตั้ง (โปรดระบุ) .....

.....

.....

6.6 ปัญหาการดำเนินการเกี่ยวกับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (โปรดระบุ)

- การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง .....

.....

- การแจ้งย้ายเข้า-ออก จากทะเบียนราษฎร .....

.....

- การจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน .....

.....

6.7 ท่านมีความคิดเกี่ยวกับแนวความคิดต่อไปนี้อย่างไร

6.7.1 ควรให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ที่ไปประกอบอาชีพ/ศึกษา ในต่างท้องที่ ฯลฯ สามารถลงคะแนนเสียง ณ หน่วยเลือกตั้งอื่นได้

( ) เห็นด้วย เพราะ .....

.....

( ) ไม่เห็นด้วย เพราะ .....

.....

6.7.2 การนับคะแนนเสียง ควรนับรวมที่

6.7.2.1 หน่วยเลือกตั้งเดิม

( ) เห็นด้วย เพราะ .....

.....

( ) ไม่เห็นด้วย เพราะ .....

.....

6.7.2.2 อำเภอ

( ) เห็นด้วย เพราะ .....

.....

( ) ไม่เห็นด้วย เพราะ .....

.....

6.7.2.3 จังหวัด

( ) เห็นด้วย เพราะ .....

.....

( ) ไม่เห็นด้วย เพราะ .....

.....

6.7.2.4 อื่น ๆ (ระบุ) .....

เพราะ .....

.....

6.8 ปัญหาการเลือกตั้งอื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ .....

.....

.....

**แบบสัมภาษณ์การวิจัย
การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
พ.ศ. 2538**

สำหรับ ผู้บริหารการเลือกตั้งระดับเขต

หน้าว่าง

แบบสัมภาษณ์
การวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
พ.ศ. 2538 (2 กรกฎาคม 2538)
สำหรับ ผู้บริหารการเลือกตั้งระดับเขต

โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน ( ) หน้าข้อความและเติมข้อความในช่องว่างที่กำหนดให้

1. สำนักงานเขต .....

2. ตำแหน่ง

( ) 1. ผู้อำนวยการเขต

( ) 2. ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต

3. สำนักงานเขตได้ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยวิธีใดบ้าง (โปรดระบุ)

.....

.....

4. ในกรณีของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีอายุ 18-19 ปี สำนักงานเขตได้รณรงค์ให้กลุ่มบุคคลดังกล่าวไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยวิธีใดบ้าง (โปรดระบุ)

.....

.....

5. ปัญหาในการดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2538 (2 กรกฎาคม 2538)

5.1 ปัญหาเรื่องงบประมาณ (โปรดระบุ)

.....

.....

ข้อเสนอแนะ .....

.....

.....

5.2 ปัญหาการประชาสัมพันธ์การรณรงค์การเลือกตั้งของสำนักงานเขต (โปรดระบุ)

.....

.....

ข้อเสนอแนะ .....

.....

.....

5.3 ปัญหาการซื้อขายเสียงภายในเขต (โปรดระบุ) .....

.....

ข้อเสนอแนะ .....

.....

5.4 ปัญหาเกี่ยวกับการประสานงานกับองค์กรหรือคณะกรรมการฯ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง

- องค์กรกลางการเลือกตั้ง (โปรดระบุ) .....

.....

- คณะกรรมการรณรงค์ต่อต้านการซื้อสิทธิ-ขายเสียง (โปรดระบุ) .....

.....

- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามผู้มีอิทธิพล (โปรดระบุ) .....

.....

5.5 ปัญหาการดำเนินการเกี่ยวกับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (โปรดระบุ)

- การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง .....

.....

- การแจ้งย้ายเข้า-ออก จากทะเบียนราษฎร .....

.....

- การจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน .....

.....

5.6 ท่านมีความคิดเกี่ยวกับแนวความคิดต่อไปนี้อย่างไร

5.6.1 ควรให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ที่ไปประกอบอาชีพ/ศึกษา ในต่างท้องที่ ฯลฯ สามารถลงคะแนนเสียง ณ หน่วยเลือกตั้งอื่นได้

( ) เห็นด้วย เพราะ .....

.....

( ) ไม่เห็นด้วย เพราะ .....

.....

5.6.2 การนับคะแนนเสียง ควรนับรวมที่

5.6.2.1 หน่วยเลือกตั้งเดิม

( ) เห็นด้วย เพราะ .....

.....

( ) ไม่เห็นด้วย เพราะ .....

.....

5.6.2.2 เขต

( ) เห็นด้วย เพราะ .....

.....

( ) ไม่เห็นด้วย เพราะ .....

.....

5.6.2.3 กรุงเทพมหานคร

( ) เห็นด้วย เพราะ .....

.....

( ) ไม่เห็นด้วย เพราะ .....

.....

5.6.2.4 อื่น ๆ (ระบุ) .....

เพราะ .....

.....

.....

5.7 ปัญหาการเลือกตั้งอื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ .....

.....

.....

หน้าว่าง

**แบบสอบถามการวิจัย
การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
พ.ศ. 2538**

สำหรับ กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน

หน้าว่าง

แบบสอบถาม
การวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
พ.ศ. 2538
(2 กรกฎาคม 2538)
สำหรับ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

โปรดกรอกข้อความลงในช่องว่างหรือกาเครื่องหมาย / ภายใน ( ) หน้าข้อความที่เห็นว่าถูกต้องตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด
ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

1. อำเภอ ..... จังหวัด .....

2. ตำแหน่ง

( ) 1. กำนัน

( ) 2. ผู้ใหญ่บ้าน

3. อำเภอได้มอบหมายภารกิจหน้าที่ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งนี้แก่ท่านในด้านใดบ้าง (โปรดระบุ)

1. .... 4. ....

2. .... 5. ....

3. .... 6. ....

4. ท่านได้รับการติดต่อจากผู้สมัครรับเลือกตั้งให้ช่วยหาเสียงหรือไม่

( ) 1. ได้รับการติดต่อ

( ) 2. ไม่ได้รับการติดต่อ

5. ท่านคิดว่าเงินเป็นปัจจัยที่ช่วยให้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ได้รับการเลือกตั้งหรือไม่

( ) 1. ใช่

( ) 2. ไม่ใช่

( ) 3. ไม่แน่ใจ

( ) 4. ไม่ทราบ

6. ในตำบล/หมู่บ้านของท่าน มีบุคคลภายนอกติดต่อราษฎรให้ลงคะแนนเสียงแก่ผู้สมัครคนใดคนหนึ่งหรือไม่

( ) 1. มี

( ) 2. ไม่มี

( ) 3. ไม่แน่ใจ

( ) 4. ไม่ทราบ

7. ท่านมีวิธีการใดในการป้องกันและปราบปรามการซื้อขายเสียง (โปรดระบุ)

---

8. ท่านมีวิธีการใดในการรณรงค์ให้ราษฎรในตำบล/หมู่บ้านของท่าน ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง (โปรดระบุ)

---

9. ท่านคิดว่าผู้ที่มีอายุ 18-19 ปี ในตำบล/หมู่บ้านของท่านมีความสนใจต่อการเลือกตั้งมากน้อยเพียงใด

( ) 1. มาก ( ) 2. ปานกลาง ( ) 3. น้อย

10. ท่านมีวิธีการใดในการรณรงค์ให้ผู้ที่มีอายุ 18-19 ปี ในตำบล/หมู่บ้านของท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้ง (โปรดระบุ)

---

11. (เฉพาะผู้ใหญ่บ้าน) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีอายุ 18-19 ปี ในหมู่บ้านของท่าน มีจำนวนเท่าใด

- ( ) 1. ต่ำกว่า 50 คน
 ( ) 2. 50-100 คน
 ( ) 3. 101-200 คน
 ( ) 4. มากกว่า 200 คน

12. (เฉพาะกำนัน) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีอายุ 18-19 ปี ในตำบลของท่าน มีจำนวนเท่าใด

- ( ) 1. ต่ำกว่า 200 คน
 ( ) 2. 200-300 คน
 ( ) 3. 301-500 คน
 ( ) 4. มากกว่า 500 คน

13. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบล/หมู่บ้าน ที่ไปอยู่ต่างท้องที่ กลับมาใช้สิทธิเลือกตั้งมากน้อยเพียงใด

- ( ) 1. น้อยกว่า 50%
 ( ) 2. 50% ขึ้นไป
 ( ) 3. ไม่แน่ใจ

14 มีการประสานงานระหว่างท่านกับองค์กร หรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง (เช่น องค์กรกลางฯ) บ้างหรือไม่

( ) 1. มี

( ) 2. ไม่มี

15. จากข้อ 14 ถ้ามีการประสานงาน ท่านมีปัญหาเกี่ยวกับการประสานงานกับองค์กรหรือคณะกรรมการฯ ดังกล่าว หรือไม่ อย่างไร

( ) องค์กรกลาง .....

.....

.....

( ) คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งในระดับอำเภอ/จังหวัด .....

.....

.....

16. ปัญหาการเลือกตั้งอื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ .....

.....

.....

.....

หน้าว่าง

**แบบสอบถามการวิจัย
การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
พ.ศ. 2538**

สำหรับ ประชาชน

หน้าว่าง

แบบสอบถาม
การวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
พ.ศ. 2538
(2 กรกฎาคม 2538)
สำหรับ ประชาชน

(สำหรับเจ้าหน้าที่กรอก) หมู่ที่ ..... ตำบล ..... อำเภอ ..... จังหวัด .....
 หน่วยเลือกตั้งที่ .....

โปรดกรอกข้อความลงในช่องว่างหรือกาเครื่องหมาย / ภายใน ( ) หน้าข้อความที่เห็นว่า
 ถูกต้องตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

1. เพศ

( ) 1. ชาย

( ) 2. หญิง

2. อายุ

( ) 1. 18-19 ปี

( ) 2. 20-30 ปี

( ) 3. 31-40 ปี

( ) 4. 41-50 ปี

( ) 5. 51-60 ปี

( ) 6. 61 ปีขึ้นไป

3. เขตที่อยู่อาศัย

( ) 1. ในเขตเทศบาล

( ) 2. ในเขตสุขาภิบาล

( ) 3. นอกเขตเทศบาล สุขาภิบาล

( ) 4. กรุงเทพมหานคร

4. ภูมิลำเนาปัจจุบัน

( ) 1. กลาง (เว้น กทม.)

( ) 2. เหนือ

( ) 3. ใต้

( ) 4. ตะวันออกเฉียงเหนือ

5. การศึกษา

( ) 1. ประถมศึกษา

( ) 2. มัธยมศึกษา

( ) 3. อาชีวศึกษา (ปวช., ปวส., อนุปริญญา)

( ) 4.ปริญญาตรี

( ) 5. สูงกว่าปริญญาตรี

( ) 6. อื่น ๆ โปรดระบุ .....

6. อาชีพ

( ) 1. กำลังศึกษา

( ) 2. เกษตรกรรม

( ) 3. ค้าขายประกอบธุรกิจส่วนตัว

( ) 4. รับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ

( ) 5. รับจ้าง

( ) 6. อื่น ๆ ระบุ .....

7. ท่านทราบข่าวมีการเลือกตั้งในวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 จากแหล่งข่าวใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. วิทยู	☐ 2. โทรทัศน์
☐ 3. หนังสือพิมพ์	☐ 4. ใบปลิว โปสเตอร์ และแผ่นโฆษณา
☐ 5. ญาติพี่น้อง หรือคนรู้จัก	☐ 6. เจ้าหน้าที่ของทางราชการ
☐ 7. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน หรือผู้นำชุมชน	
☐ 8. ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือตัวแทน	☐ 9. อื่น ๆ ระบุ .....

8. ท่านทราบว่าใครเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งของท่านจากแหล่งข่าวใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. วิทยู	☐ 2. โทรทัศน์
☐ 3. หนังสือพิมพ์	☐ 4. ใบปลิว โปสเตอร์ และแผ่นโฆษณา
☐ 5. ญาติพี่น้อง หรือคนรู้จัก	☐ 6. จากการหาเสียงของผู้สมัคร
☐ 7. จากหน่วยเลือกตั้ง	☐ 8. หัวคะแนน
☐ 9. อื่น ๆ ระบุ	

9. ท่านทราบข่าวว่ามีใครเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง ตั้งแต่เมื่อใด

☐ 1. วันเปิดรับสมัครเลือกตั้ง	☐ 2. หลังวันรับสมัครเลือกตั้ง
☐ 3. วันเลือกตั้ง	☐ 4. อื่น ๆ ระบุ .....

10. ท่านเคยฟังการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือไม่

☐ 1. เคย	☐ 2. ไม่เคย (ข้ามไปตอบข้อ 13)

11. จากข้อ 10. ถ้าท่านเคยฟังการปราศรัยฯ ท่านได้รับทราบเรื่องใดจากการหาเสียง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. นโยบายของพรรคและผู้สมัครรวมทั้งคุณสมบัติต่าง ๆ ของผู้สมัคร
☐ 2. สัญญาจะให้เงิน หรือสิ่งของ
☐ 3. สัญญาจะช่วยสร้าง ซ่อมแซม หรือให้เงินสร้างซ่อมแซมสิ่งสาธารณะในหมู่บ้าน
☐ 4. พุดหาเสียงโดยไม่ได้ให้เงินหรือสิ่งของ
☐ 5. หาเสียงโจมตีผู้สมัครหรือพรรคการเมืองอื่น
☐ 6. อื่น ๆ ระบุ .....

12. วิธีการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ที่ท่านเห็นว่าไม่เหมาะสม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย โดยใส่หมายเลข 1, 2, 3,...)

☐ โจมตีฝ่ายตรงข้าม ออกใบปลิวเถื่อน
☐ ยกย่องตนเอง ต่ำคนอื่น
☐ ไม่แถลงนโยบายให้ชัดเจน

- ( ) ให้คนช่วยหาเสียงจำนวนมากเกินไป
- ( ) ให้หัวหน้าคะแนนจัดซื้อผู้มีสิทธิ จัดหมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน
- ( ) ช่มชู้ บังคับ ซื้อบัตรประจำตัวประชาชน หรือใบเหลือง (บป.2)
- ( ) ใช้เงินในการจ้างหัวหน้าคะแนนมากเกินไป
- ( ) แจกเงิน หรือสิ่งของ ชื่อเสียง ให้สินบน
- ( ) ผู้สมัครไม่เคยไปหาเสียง มีแต่หัวหน้าคะแนน
- ( ) ทำลายป้ายโฆษณาของฝ่ายตรงข้าม
- ( ) อื่น ๆ ระบุ .....

13. ท่านไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ส.ส. ทุกครั้งหรือไม่

- ( ) 1. ไปทุกครั้ง
- ( ) 2. ไปบ้างไม่ไปบ้าง
- ( ) 3. ครั้งนี้เป็นครั้งแรก เพราะเพิ่งจะมีสิทธิ
- ( ) 4. ครั้งนี้เป็นครั้งแรก ทั้งที่มีสิทธิหลายครั้งแล้ว
- ( ) 5. อื่น ๆ ระบุ .....

14. การเลือกตั้ง ส.ส. ครั้งนี้ ท่านไปลงคะแนนเสียงหรือไม่

- ( ) 1. ไป
- ( ) 2. ไม่ไป (ข้ามไปตอบข้อ 19)

15. เหตุผลที่ท่านไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) 1. เป็นหน้าที่ของพลเมืองดีที่ควรกระทำ
- ( ) 2. เพื่อรักษาสิทธิของตนตามระบอบประชาธิปไตย
- ( ) 3. อยากได้ผู้แทนที่ดี
- ( ) 4. อยากได้คณะผู้บริหารประเทศ
- ( ) 5. ผู้สมัครหรือหัวหน้าร้องขอ
- ( ) 6. เจ้าหน้าที่ทางราชการร้องขอ
- ( ) 7. ญาติเพื่อนฝูงร้องขอ
- ( ) 8. ตอบแทนบุญคุณผู้สมัคร
- ( ) 9. เดินทางไปยังหน่วยเลือกตั้งสะดวก
- ( ) 10. อยากให้พรรคฝ่ายค้านในการจัดตั้งรัฐบาลครั้งที่ผ่านมาเป็นรัฐบาล
- ( ) 11. อยากให้พรรครัฐบาลในการจัดตั้งรัฐบาลครั้งที่ผ่านมาเป็นรัฐบาล
- ( ) 12. อื่น ๆ ระบุ .....

16. ผู้สมัครที่ท่านลงคะแนนเสียงให้ นั้น ท่านได้ตัดสินใจเลือกตั้งแต่เมื่อใด

- ( ) 1. ในคูหาลงคะแนน
- ( ) 2. ในวันเลือกตั้ง

- ( ) 3. 2-3 วัน ก่อนวันเลือกตั้ง
 ( ) 4. มากกว่า 3 วัน ก่อนวันเลือกตั้ง

17. ใครแนะนำให้ท่านลงคะแนนเสียงเลือกตั้งบุคคลดังกล่าว

- ( ) 1. คู่สมรส ( ) 2. พ่อแม่/ลูก/ญาติพี่น้อง
 ( ) 3. เพื่อน ( ) 4. กำหนด/ผู้ใหญ่บ้าน
 ( ) 5. ตัวแทนผู้สมัคร ( ) 6. ผู้ที่เคารพนับถือ
 ( ) 7. เจ้าหน้าที่ของทางราชการ ( ) 8. นายจ้าง/ผู้บังคับบัญชา
 ( ) 9. คณะกรรมการหมู่บ้าน/หัวหน้าคุ้ม ( ) 10. เชื้อตนเอง
 ( ) 11. อื่น ๆ ระบุ .....

18. ท่านได้ตัดสินใจลงคะแนนเสียงในลักษณะใด

- ( ) 1. คำหนึ่งถึงพรรคการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้ง
 ( ) 2. คำหนึ่งถึงคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัครรับเลือกตั้ง
 ( ) 3. ไม่คำหนึ่งถึงทั้งพรรคการเมืองและคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัครรับเลือกตั้ง
 ( ) 4. อื่น ๆ ระบุ .....

19. (เฉพาะผู้ตอบไม่ไป) เหตุผลที่ตอบไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) 1. ติดธุระสำคัญ
 ( ) 2. ลืม
 ( ) 3. ชี้เกียจไป เสียเวลาเปล่า
 ( ) 4. เบื่อหน่ายพฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้ง
 ( ) 5. เบื่อหน่ายพฤติกรรมของนักการเมืองที่ผ่านมา
 ( ) 6. ไม่ได้รับแฮมิสสินจ้าง
 ( ) 7. ไม่มีผู้สมัครที่ตนพอใจ
 ( ) 8. การเดินทางไปยังหน่วยเลือกตั้งไม่สะดวก
 ( ) 9. ไม่อยู่ในพื้นที่ในวันเลือกตั้ง
 ( ) 10. อื่น ๆ ระบุ .....

20. ความคิดเห็นของท่านระหว่างการเลือกตั้งครั้งที่แล้ว กับการเลือกตั้งครั้งนี้มีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด

- ( ) 1. ไม่แตกต่างกัน เพราะ .....
-
- ( ) 2. แตกต่างกัน เพราะ .....
-
- ( ) 3. อื่น ๆ ระบุ .....
-

21. ในการเลือกตั้งครั้งนี้ มีผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือหัวหน้าคณะของผู้สมัครรับเลือกตั้งมีพฤติกรรมดังต่อไปนี้ เพื่อจูงใจให้ท่านหรือคนในครอบครัวของท่านหรือบุคคลอื่นไปลงคะแนนเสียงแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่งหรือไม่

	มี	ไม่มี
1. การแจกเงิน	( )	( )
2. การให้สินบนกรรมการเลือกตั้ง	( )	( )
3. แจกของ	( )	( )
4. บริจาคเงินให้องค์กรสาธารณะวัดหรือมัสยิด	( )	( )
5. การจัดมหรสพ	( )	( )
6. การก่อสร้างถาวรวัตถุหรือสาธารณประโยชน์	( )	( )
7. การจัดเลี้ยง	( )	( )
8. การจัดรถรับส่ง	( )	( )
9. ซื้อผลิตภัณฑ์เกษตรในราคาสูงกว่าปกติ	( )	( )
10. ขายสินค้าอุปโภคบริโภคในราคาต่ำกว่าปกติ	( )	( )

22. หัวหน้าคณะที่ผู้สมัครใช้ในการหาคะแนนเสียงคือใคร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) 1. ตัวแทนผู้สมัคร
- ( ) 2. นักการเมืองท้องถิ่น เช่น สจ., สท., สข. คณะกรรมการบริหาร อบต. ฯลฯ
- ( ) 3. พระ/ผู้นำทางศาสนา
- ( ) 4. คณะกรรมการหมู่บ้าน
- ( ) 5. หัวหน้าคุ้ม/ผู้นำชุมชน
- ( ) 6. ผู้นำกลุ่มสตรี
- ( ) 7. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)
- ( ) 8. เจ้าของรถรับจ้าง/มอเตอร์ไซค์รับจ้าง
- ( ) 9. เจ้ามือเรียงเบอร์ (ห่วยเถื่อน)
- ( ) 10. นักธุรกิจ/นายธนาคาร
- ( ) 11. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
- ( ) 12. เจ้าหน้าที่ของทางราชการ ได้แก่ (โปรดระบุ) .....
- ( ) 13. อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....
- ( ) 14. ไม่ทราบ

23. สาเหตุต่อไปนี้สาเหตุใดที่ทำให้เกิดการซื้อขายเสียงในเขตเลือกตั้งมากที่สุด

- ( ) 1. ผู้สมัครต่าง ๆ เห็นว่าจำเป็นต้องมีเพื่อให้ตนเองชนะ
- ( ) 2. ประชาชนในพื้นที่ต้องการให้แจก

- ( ) 3. ทางราชการไม่ปราบปรามอย่างจริงจัง
- ( ) 4. หัวคะแนนเรียกร้อง
- ( ) 5. อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....
- ( ) 6. ไม่ทราบ

24. ระหว่างผู้สมัครที่ชื่อเสียงกับผู้สมัครที่ไม่ชื่อเสียงท่านจะเลือกใคร

- ( ) 1. เลือกผู้สมัครที่ชื่อเสียง เพราะ
  - ( ) 1. เงินคือสิ่งที่ทุกคนต้องการ
  - ( ) 2. ผู้แจกกล้าลงทุน และช่วยเหลือคนด้วย
  - ( ) 3. ตั้งใจเลือกคนนี้อยู่แล้วไม่แจกกก็เลือก
  - ( ) 4. รับมาแล้วถ้าไม่เลือกกลัวบาป เป็นหนี้บุญคุณ
  - ( ) 5. เป็นคนที่ตั้งใจทำงาน เหมาะสมกว่าคนอื่น
  - ( ) 6. อื่น ๆ (ระบุ) .....
- ( ) 2. เลือกผู้สมัครที่ไม่ชื่อเสียง เพราะ
  - ( ) 1. สงสารผู้สมัครที่ชื่อเสียง
  - ( ) 2. เป็นคนดี สุจริต จริงใจ ไม่กอบโกย
  - ( ) 3. กลัวผู้ชื่อเสียงเรียกทุนคืนภายหลัง
  - ( ) 4. ไม่อยากส่งเสริมผู้สมัครที่ชื่อเสียง
  - ( ) 5. เป็นสิทธิ์ของทุกคนที่จะไม่ขายเสียง
  - ( ) 6. ส่งเสริมประชาธิปไตยไม่ขึ้นกับเงิน
  - ( ) 7. อื่น ๆ (ระบุ) .....

25. ถ้าเปรียบเทียบการซื้อขายเสียงในการเลือกตั้งเมื่อครั้งที่แล้วกับครั้งนี้ ครั้งใดมีมากกว่ากัน

- ( ) 1. ครั้งที่แล้วมากกว่า
- ( ) 2. ครั้งนี้มากกว่า
- ( ) 3. เหมือนกัน
- ( ) 4. ไม่ทราบ

26. ถ้าหากท่านพบเห็นการซื้อขายเสียง ท่านจะอย่างไร

- ( ) 1. แจ้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
- ( ) 2. แจ้งเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือฝ่ายตำรวจ
- ( ) 3. แจ้งหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ เช่น องค์กรกลาง ฯลฯ
- ( ) 4. อยู่เฉย ๆ
- ( ) 5. อื่น ๆ (ระบุ) .....

27. ส.ส. ควรมีบทบาทอย่างไร

---

28. ท่านมีความคิดเกี่ยวกับแนวความคิดต่อไปนี้อย่างไร

28.1 ควรให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไปประกอบอาชีพ/ศึกษา ในต่างท้องที่ ฯลฯ สามารถลงคะแนนเสียง ณ หน่วยเลือกตั้งอื่นได้

( ) เห็นด้วย เพราะ .....

( ) ไม่เห็นด้วย เพราะ .....

28.2 การนับคะแนนเสียง ควรนับรวมที่

28.2.1 หน่วยเลือกตั้งเดิม

( ) เห็นด้วย เพราะ .....

( ) ไม่เห็นด้วย เพราะ .....

28.2.2 อำเภอ

( ) เห็นด้วย เพราะ .....

( ) ไม่เห็นด้วย เพราะ .....

28.2.3 จังหวัด

( ) เห็นด้วย เพราะ .....

( ) ไม่เห็นด้วย เพราะ .....

.....

28.2.4 อื่น ๆ ระบุ .....

เพราะ .....

.....

.....

การจัดมหรสพ			การจัดเลี้ยง			อื่น ๆ (ระบุ)		
มาก	น้อย	ไม่มี	มาก	น้อย	ไม่มี	มาก	น้อย	ไม่มี

ข้อสังเกต (การหาเสียงที่ขัดต่อกฎหมายที่สังเกตจากชุมชน)

คำสั่งกรรมการปกครอง

ที่ 408/2538

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2538 (2 กรกฎาคม 2538)

ด้วยกรรมการปกครองได้กำหนดให้มีการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2538 (2 กรกฎาคม 2538) เพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมการซื้อขายเสียง การรับรู้ข่าวสารการเลือกตั้ง พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนทั่วไปและผู้ที่มีอายุ 18-19 ปี การดำเนินการเลือกตั้ง ปัญหาและอุปสรรคของการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเลือกตั้งของจังหวัดและอำเภอ แนวทางแก้ไขปัญหาในการเลือกตั้งครั้งต่อไป

เพื่อให้การดำเนินงานวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2538 (2 กรกฎาคม 2538) ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย และสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จึงแต่งตั้งกรรมการรับผิดชอบปฏิบัติงานดังนี้

1. นายประสาน สุขรังสรรค์	รองอธิบดีกรมการปกครอง (ฝ่ายบริหารราชการทั่วไป)	ประธานกรรมการ
2. ศ.ดร.สุจิต บุญบงการ	คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ที่ปรึกษาโครงการ
3. ศ.ดร.ลิขิต ธีรเวคิน	คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	ที่ปรึกษาโครงการ
4. นายสมบูรณ์ สุขสำราญ	ผู้อำนวยการสำนักนโยบาย และแผน กระทรวงมหาดไทย	ที่ปรึกษาโครงการ
5. นายศักดิ์ เกียรติก้อง	อธิการวิทยาลัยการปกครอง	กรรมการ
6. นายประกิต กัญยาบาล	ผู้อำนวยการสำนักบริหารการ ทะเบียน	กรรมการ
7. นายวิสูตร วงศ์วีริยะ	ผู้อำนวยการสำนักบริหารการ ปกครองท้องถิ่น	กรรมการ

8. นางศจี โพธิ์บัลย์	ผู้อำนวยการสำนักบริหารราชการ ส่วนท้องถิ่น	กรรมการ
9. นายพุมชัย จรรย์ยานนท์	ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการ อาสารักษาดินแดน	กรรมการ
10. นายประชา เตรีตัน	เลขานุการกรมการปกครอง	กรรมการ
11. นายจักรา กาญจนวิโรจน์	ผู้อำนวยการกองการสอบสวน และนิติการ	กรรมการ
12. นายปรีชา ผดุงจันทร์	ผู้อำนวยการกองการเลือกตั้ง	กรรมการ
13. นายนิวัฒน์ สวัสดิ์แก้ว	ผู้อำนวยการกองวิชาการ และแผนงาน	กรรมการและ เลขานุการ
14. นายพงษ์ฤทธิ์ คงประสิทธิ์	หัวหน้าฝ่ายประสานงานวิจัย และข้อมูล กองวิชาการและแผนงาน	กรรมการและผู้ช่วย เลขานุการ
15. นายสมมาตร รักคนตรี	หัวหน้างานประสานงานวิจัย กองวิชาการและแผนงาน	กรรมการและผู้ช่วย เลขานุการ
16. นายสมศักดิ์ แสนอินทร์	นักวิชาการปกครอง 5 กองวิชาการและแผนงาน	เจ้าหน้าที่
17. นายวิโรจน์ บุรณตระกูล	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบาย และแผน 4 กองวิชาการและแผนงาน	เจ้าหน้าที่
18. ว่าที่ ร.ต.ภูมิศักดิ์ ชำปู้	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบาย และแผน 4 กองวิชาการและแผนงาน	เจ้าหน้าที่

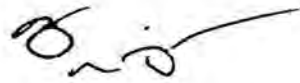
ให้คณะกรรมการมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. จัดทำแผนดำเนินการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2538 (2 กรกฎาคม 2538)
2. กำหนดขอบเขตและวิธีดำเนินการวิจัย
3. กำหนดพื้นที่สุ่มตัวอย่างและจำนวนตัวอย่างที่จะใช้ในการวิจัย
4. จัดทำแบบสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. จัดทำคู่มือปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่สัมภาษณ์ และประชุมชี้แจงเจ้าหน้าที่สัมภาษณ์ เพื่อซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางในการปฏิบัติงานภาคสนาม รวมทั้งวิธีใช้แบบสอบถาม
6. นิเทศและควบคุมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สัมภาษณ์
7. รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เสนอต่อผู้บังคับบัญชา
8. จัดทำรายงานผลการวิจัยเสนอต่อผู้บังคับบัญชา

ให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายตามคำสั่งนี้โดยเคร่งครัด อย่าให้เกิดความเสียหาย
ต่อทางราชการได้

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไปจนกว่าจะแล้วเสร็จ

สั่ง ณ วันที่ 13 มิถุนายน พ.ศ. 2538

(นายชวงค์ ฉายะบุตร)

อธิบดีกรมการปกครอง

นโยบายการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2538
ของ
กระทรวงมหาดไทย
ให้ไว้แก่
ผู้ว่าราชการจังหวัดและปลัดกรุงเทพมหานคร

---

1. การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะมีขึ้นต้องดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บริสุทธิ์ ยุติธรรม
2. ควบคุมและกำกัควบคุมให้ผู้เกี่ยวข้อง ทุกฝ่ายปฏิบัติตามกฎหมายโดยเคร่งครัด เพื่อขจัดการซื้อเสียงและการใช้อิทธิพลในการเลือกตั้ง
3. ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งด้วยการใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยสุจริตให้มากที่สุด

พระราชกำหนด
แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3)
พ.ศ. 2538

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2538

เป็นปีที่ 50 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 175 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2538 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกำหนดขึ้นไว้ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชกำหนดนี้เรียกว่า “พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2538”

มาตรา 2 พระราชกำหนดนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ยกเลิกความในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“**มาตรา 6** เมื่อได้ประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แล้วเกณฑ์การคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ถ้าการเลือกตั้งนั้นเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศในราชกิจจานุเบกษาซึ่งเรื่องดังต่อไปนี้

- (1) จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดที่จะพึงมีในการเลือกตั้งครั้งนี้
- (2) จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละจังหวัดจะพึงมี

- (3) จำนวนเขตเลือกตั้งของแต่ละจังหวัด และจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละเขต
- (4) จำนวนราษฎรของแต่ละเขตเลือกตั้ง และ
- (5) จำนวนอำเภอและตำบลรวมเป็นเขตเลือกตั้งแต่ละเขต”

มาตรา 4 ให้ยกเลิกความในมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“**มาตรา 21** ในกรณีที่พรรคการเมืองใดส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งในเขตใด พรรคการเมืองนั้นต้องส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งให้ครบจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะพึงมีได้ในเขตเลือกตั้งนั้น และจะส่งได้คณะเดียวในเขตเลือกตั้งหนึ่งเขต”

มาตรา 5 ให้ยกเลิกความในมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“**มาตรา 22** ผู้สมัครแต่ละพรรคการเมืองต้องยื่นใบสมัครด้วยตนเองต่อหน้าผู้ว่าราชการจังหวัด ในกรณีที่จังหวัดมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เกินหนึ่งคน ให้ยื่นเป็นคณะ ทั้งนี้ ตามชื่อหรือรายชื่อในหนังสือของหัวหน้าพรรคการเมืองที่มีถึงผู้ว่าราชการจังหวัด ณ ศาลากลางจังหวัดแห่งจังหวัดที่เขตเลือกตั้งที่ตนสมัครนั้นตั้งอยู่ภายในระยะเวลาที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา พร้อมกับหนังสือของหัวหน้าพรรคการเมืองรับรองว่าพรรคการเมืองนั้นส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งทั้งหมดรวมกันไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดที่จะพึงมีในการเลือกตั้งครั้งนั้น และค่าธรรมเนียมคนละหนึ่งหมื่นบาท หลักฐานการสมัครและรูปถ่ายหรือรูปภาพที่พิมพ์ชัดเจนเหมือนรูปถ่ายของตนเอง ขนาดกว้างประมาณ 8.5 เซนติเมตร ยาวประมาณ 13.5 เซนติเมตร มีจำนวนตามผู้ว่าราชการจังหวัดกำหนด และต้องปฏิบัติตามวิธีการเกี่ยวกับการสมัครรับเลือกตั้งที่กำหนดในกฎกระทรวง

เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับใบสมัครแล้ว ให้ลงบันทึกการรับใบสมัครไว้เป็นหลักฐานและออกใบรับให้แก่ผู้สมัครในวันนั้น และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดตรวจสอบหลักฐานคุณสมบัติของผู้สมัคร และสอบสวนว่าผู้สมัครจะสมัครรับเลือกตั้งได้หรือไม่ให้เสร็จภายในเจ็ดวันนับแต่วันปิดการรับสมัคร ถ้าได้ก็ให้ประกาศรับสมัครไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดส่งสำเนาหนังสือของหัวหน้าพรรคการเมืองซึ่งรับรองการสมัครรับเลือกตั้งไปให้กระทรวงมหาดไทยทราบ และแจ้งการรับสมัครหรือไม่รับสมัครให้ผู้สมัครและพรรคการเมืองทราบโดยเร็ว

ประกาศตามวรรคสอง ให้มีชื่อผู้สมัครและเครื่องหมายประจำตัวผู้สมัคร อันประกอบด้วยเลขหมายประจำตัวผู้สมัครและจำนวนจุดเท่ากับเลขหมายซึ่งจะใช้ในการลงคะแนนและรูปผู้สมัคร ทั้งนี้ให้ปิดไว้ ณ ศาลากลางจังหวัดที่ว่าการอำเภอ และที่เลือกตั้งหรือบริเวณใกล้เคียงกับที่เลือกตั้งในเขตเลือกตั้งซึ่งผู้นั้นสมัครโดยเร็ว วิธีการให้เลขหมายประจำตัวผู้สมัครให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่เป็นกรเลือกตั้งทั่วไป ถ้าพรรคการเมืองใดส่งผู้สมัครน้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดที่จะพึงมีในการเลือกตั้งครั้งนี้ ให้กระทรวงมหาดไทยประกาศถอนการสมัครรับเลือกตั้งของสมาชิกพรรคการเมืองนั้น”

มาตรา 6 ให้ยกเลิกความในวรรคสามของมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2523 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ในการคัดรายชื่อผู้เลือกตั้งตามวรรคสอง ถ้าปรากฏว่ามีบุคคลสัญชาติไทยผู้ใดได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ และมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันที่ 1 มกราคม ของปีที่มีการเลือกตั้ง ให้เป็นหน้าที่ของนายอำเภอหรือเทศบาล แล้วแต่กรณี ทำการตรวจสอบว่า บุคคลนั้นเป็นผู้เลือกตั้งหรือไม่ ถ้าเป็น ก็ให้บันทึกไว้เป็นหลักฐาน และคัดชื่อลงในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง ในกรณีมีความจำเป็นต้องสอบถามบุคคลดังกล่าวให้นายอำเภอหรือเทศบาล แล้วแต่กรณี ส่งเจ้าหน้าที่ไปสอบถามบุคคลนั้น ณ ที่บ้านที่ปรากฏตามทะเบียน”

มาตรา 7 ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา 43 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2523 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“กรรมการตรวจคะแนนประจำหน่วยเลือกตั้งแต่ละหน่วยให้แต่งตั้งจากผู้ที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 47 และเป็นผู้ที่พรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเสนอชื่อต่อนายอำเภอก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบวัน”

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ชวน หลีกภัย

นายกรัฐมนตรี

หน้าว่าง

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- การปกครอง กรม., กระทรวงมหาดไทย. รายงานการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2526. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2526.
- การปกครอง กรม., รายงานการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2529. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, 2529.
- การปกครอง กรม., รายงานการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2531. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, 2531.
- การปกครอง กรม., รายงานการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 22 มีนาคม 2535. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, 2535.
- การปกครอง กรม., รายงานการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 13 กันยายน 2535. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, 2538.
- กมล ทองธรรมชาติ, การเมืองและการปกครองไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2525.
- จรรยา สุภาพ และพรรคศักดิ์ ผ่องแผ้ว, รายงานการวิจัยประเมินผล พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และการบริหารการเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎร : ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างของจังหวัดบุรีรัมย์ 28 สิงหาคม 2527. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2527.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช, อุดมการณ์ทางการเมือง. กรุงเทพฯ : เคล็ดไทย, 2522.
- ณรงค์ สินสวัสดิ์, การเมืองการปกครองไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2520.
- ณรงค์ สินสวัสดิ์, จิตวิทยาการเมือง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2522.
- วิภากรณ์ ปราโมช ณ อยุธยา, การศึกษาเรื่องทัศนคติทางความรู้ความเข้าใจ และสนใจในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในเขตกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.
- สัมฤทธิ์ ราชสมณะ, กระบวนการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- สุจิต บุญบงการ และพรรคศักดิ์ ผ่องแผ้ว, พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
- สุจิต บุญบงการ และพรรคศักดิ์ ผ่องแผ้ว, รายงานการวิจัยเรื่องพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

บทความ

- พรรคศักดิ์ ผ่องแผ้ว “กรอบการมองพฤติกรรมการเมือง” วารสารสังคมศาสตร์ ปีที่ 17 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มีนาคม 2523)

ภาษาอังกฤษ

- Barber, James De. **Citizen Politics : An Introduction to Political Behavior.** Chicago : Markham Publishing, 1969.
- Bedrelson, Bernard R.Paul F.Lazarsfeld and W.Illiam M.Mcpher. **Voting : A Study of Opinion Formation in a Presidential Campaign.** Chicago : University of Chicago press, 1954.
- Campbell, Angus Gerald Gurin and Warren E.Miller. **The Voter Decides.** Evanston : Row Peterson, 1954.
- Campbell, Angus Philip E Conuerse Warren E.Miller and Donald E. Stobes, **The American Voter.** New York : Wiley, 1960.
- Cummings, Miltion C. **Congressmen and Electorate : Elections for the United States Hose and President 1920 – 1964.** New York : Free Press, 1966.
- Downs, Anthony. **The Economic Theory of Democracy.** New York : Harper, 1957.
- Gelembiewski, Robert T.William A. Welsh and William J.Crotty. **A Methodological Primer for Political Scientists.** Chicago : Ranel Mc Nally, 1969.
- Key Jr.V.O. **The Responsible Electorate : Rationality in Presidential Voting.** Cambridge : Havard University Press, 1966.
- Lazarsfeld, Pual F. Bernard Berelson and Hazel Gandet. **The People's Choise : How the Voter Mahes Up His Mind in a Presidential Campaign.** New York : Duell, Sloan and Pearce, 1944.
- Merriam, Charles E. and Harold F. Gosnell, **Non – Voting : Causes And Methods of Control.** Chicago : University of Chicago Press, 1924.

ที่ปรึกษา

นายชูวงศ์ ฉายะบุตร
นายสมศักดิ์ ศรีวรรณะ
นายประสาน สุขรังสรรค์
นายไพโรจน์ พรหมสาส์น
นายศักดิ์ เตชาชาญ
ศ.ดร.สุจิต บุญบงการ
ศ.ดร.ลิขิต ธีรเวคิน
นายสมบูรณ์ สุขสำราญ

อธิบดีกรมการปกครอง
รองอธิบดีกรมการปกครอง
รองอธิบดีกรมการปกครอง
รองอธิบดีกรมการปกครอง
รองอธิบดีกรมการปกครอง
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนมหาดไทย

คณะผู้จัดทำ

นายนิวัฒน์ สวัสดิ์แก้ว
นายพงษ์ฤทธิ์ คงประสิทธิ์
นายพันธุ์ชัย วัฒนชัย
นายธวัชชัย โสตนเนียม
นายอดิศร กำเหนิดศิริ
นายอภิชาติ พิษพันธ์
นายสมมาตร รักคนตรี
นายสโรชรัตน์ ศิริรัตน์
นายพิบูลย์ หัตถกิจโกศล
นายสมศักดิ์ แสนอินทร์
ว่าที่ ร.ต.ภูมิศักดิ์ ขำปู่
นายวิโรจน์ บุรณตระกูล
นายอรรถวุฒิ เกษตระกูล
นายประติเวทย์ ปานประสิทธิ์

ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน
หัวหน้าฝ่ายประสานงานวิจัยและข้อมูล
หัวหน้าฝ่ายบริการและเผยแพร่วิชาการ
หัวหน้าฝ่ายแผนงาน
หัวหน้าฝ่ายวิเทศสัมพันธ์
หัวหน้าฝ่ายพัฒนาคนและสิ่งแวดล้อม
หัวหน้างานประสานงานวิจัย
หัวหน้างานข้อมูลและสถิติ
หัวหน้างานนิตยสารและสิ่งพิมพ์
นักวิชาการปกครอง 5
เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 4
เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 4
นายช่างศิลป์
เจ้าหน้าที่ธุรการ

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง ถนนพหลโยธิน กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐
โทร. ๒๗๙-๕๐๓๔-๖ นายพุฒิชัย จรรย์ยานนท์ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา พ.ศ.๒๕๓๙

เอกสารสิ่งพิมพ์ ลำดับที่ ๔/๒๕๓๙ กองวิชาการและแผนงาน กรมการปกครอง